

陪孩子走过 高中三年

Lưu Xương Liên

CÙNG CON TRẢI QUA BA NĂM CẤP BA

NIỀM HẠNH PHÚC ĐƯỢC CÙNG CON "VẤT VẢ"

alphabooks

Mục lục

Lời nói đầu

Trong học tập

Về tâm lý

Về giao tiếp

Trong cuộc sống

Giai đoạn ôn thi

Lời nói đầu

Cha mẹ cũng phải không ngừng học hỏi

Chúng ta có thể coi "phụ huynh" là một nghề, mà một khi đã theo đuổi nghề này thì suốt đời không được từ chức, phải bám trụ vị trí suốt 24 giờ, không có ai quản lý nhưng lại cực kỳ mất tự do, tưởng chừng không có quy tắc nhưng lại có quy trình phức tạp và đầy tính bất trắc. Vì vậy, muốn làm một bậc phu huynh đạt tiêu chuẩn, dạy dỗ nên những đứa con ngoan ngoãn giỏi giang, thì các bậc làm cha làm mẹ cần phải không ngừng học hỏi.

Nếu như "phụ huynh" là một nghề, vậy thì "cha mẹ" chính là vị trí công tác. Sau khi kết hôn, hai vợ chồng tôi còn chưa kịp học làm cha mẹ như thế nào thì thượng đế vạn năng đã mang con gái đến cho chúng tôi. Chúng tôi chưa hề chuẩn bị tư tưởng, gần như bị đẩy vào vị trí làm cha mẹ. Dù cảm thấy có chút lúng túng, nhưng may mà trên suốt chặng đường làm cha mẹ chúng tôi luôn học hỏi, vừa học vừa làm, cùng con trưởng thành, được cảm nhận sâu sắc những gian khổ và niềm vui của việc dạy dỗ con.

Con gái tôi sinh ra đầu thập niên 90 của thế kỷ trước tại một huyện nhỏ ở Sơn Tây, khi đó tôi đang làm giáo viên tại một trường trung học của huyện. Huyện nhỏ này rất khép kín, giao thông không thuận tiện, thông tin liên lạc tắc nghẽn, điều kiện văn hóa cũng kém. Khi mang thai, tôi rất muốn đọc các cuốn sách liên quan đến vấn đề thai sản nhưng không mua được. Vì vậy mà vợ chồng tôi đã dành hẳn một dịp cuối tuần đi cả trăm cây số đến thành phố để mua mấy cuốn sách, rồi tiến hành thai giáo theo các cách được viết trong sách.

Khi con gái ra đời, chồng tôi xem trên báo thấy cuốn sách "phương án giáo dục 0 tuổi" đang rất thịnh hành, liền đặt mua một bộ từ Vũ Hán, chúng tôi tự huấn luyện giáo dục sớm cho con. Mặc dù, đánh giá từ góc độ chuyên môn ngày nay thì bộ sách đó có nhiều điều không hợp lý, nhưng chúng tôi đã từng cố gắng và quả thực đã nhận được lợi ích từ việc đó.

Dù chúng tôi cực kỳ nỗ lực nhưng vẫn cảm thấy rằng con gái ở trong môi trường thiếu thốn như vậy sẽ không trưởng thành tốt được.

Vô cùng may mắn là khi con được 3 tuổi, chúng tôi đưa cháu chuyển về Bắc Kinh. Do có kinh nghiệm ngày trước làm giáo viên, tôi tìm được một công việc tại công ty chuyên về sản phẩm giáo dục. Nhờ có công việc này mà tôi thường xuyên được tiếp xúc với các tác phẩm kinh điển nghiên cứu về giáo dục. Từ đó, trong quá trình tôi dạy con, Karl Witte, Montessori trở thành thầy của tôi, Rousseau là thần tượng của tôi, không thể kể thiếu cả những nhà giáo dục của Liên Xô. Tôi đọc ngấu nghiến các loại sách giáo dục rồi thử nghiệm trong thực tế. Khi con gái lớn hơn một chút, chỉ cần là sách về giáo dục trẻ em thì tôi đều cố gắng tìm đọc.

Việc đọc giúp tôi giảm phần mơ hồ và tăng phần lý trí trong quá trình dạy con. Vì thế, trong suốt giai đoạn con học cấp một, trong khi rất nhiều phụ huynh bận rộn đưa con cái đi học thêm môn này môn kia thì chúng tôi đưa con đi chơi, thực hành phương pháp "giáo dục tự nhiên" của Rousseau. Trong khi không ít phụ huynh giao thêm bài cho con sau khi con đã hoàn thành bài tập ở trường thì tôi ủng hộ con làm việc nhà và chơi cùng bố mẹ. Đồng thời, khi làm như thế, tôi rất thật lòng, không như một số vị phụ huynh, bề ngoài thì để con được chơi, trong lòng lại thấp thỏm lo lắng, chỉ lo con kém cỏi hơn những đứa trẻ khác.

Lý do khiến tôi hành xử "khác người" như vậy là vì suy nghĩ tới việc phát triển lâu dài của con. Tôi rất tôn sùng câu nói của Tôn Vân Hiểu: "Sự giáo dục có trách nhiệm với cả đời người là giáo dục tố chất."

Tôi không rõ là nếu tôi không đọc những cuốn sách về giáo dục ấy liệu tôi có đi theo con đường mà đại đa số các cha mẹ đã từng đi không. Nhưng tôi biết rằng, chính vì đọc nhiều sách như vậy mà tôi không hề lo lắng khi đi theo con đường nuôi dạy con của riêng mình và thu nhận được kết quả tốt đẹp.

Con gái đã học lớp 12, bước vào tuổi dậy thì, tôi bỗng phát hiện ra, những lý thuyết cũ đã không còn áp dụng được với tình hình hiện tại. Chỉ nói riêng việc giao tiếp, thường là tôi mới nói một câu thì con đã cãi lại mười câu, còn nói lý lẽ này nọ. Thêm vào đó, giữa mẹ và con, bố và con thỉnh thoảng lại có "chiến tranh" leo thang, quan hệ giữa cha mẹ và con cái không còn hòa hợp như lúc con còn nhỏ nữa.

Thế nên khi biết thông tin khai giảng khóa học "Người hướng dẫn giáo dục gia đình", tôi ghi danh ngay lập tức, cũng chỉ vì mấy chữ "hướng dẫn giáo dục gia đình" mà đi. Điểm khác nhau giữa việc nghe giảng và đọc sách là được tận tai nghe lời giảng giải của các thầy cô giáo và trực tiếp cùng họ tìm hiểu về vấn đề hiện tại mình đang vướng mắc.

Sau khi khóa học kết thúc, con gái nói với tôi: "Mẹ ơi, con thấy mẹ thay đổi rồi, không còn giống bà phù thủy nữa". Vì ngày trước trong một lần xung đột với con, con bảo tôi là "bà phù thủy thời kỳ mãn kinh", khiến tôi tức nghẹn họng.

Lúc con học lớp 10, tôi lại dùng thời gian rảnh rỗi để học môn tâm lý học một cách có hệ thống. Kết quả của việc học này tôi hiểu được: Trong mỗi thời kỳ phát triển, con trẻ có những đặc điểm tâm lý khác nhau, trong khi phụ huynh lại luôn căn cứ theo tiêu chuẩn của người lớn để yêu cầu con, quan trọng hóa nhiều vấn đề không đáng, vì vậy mà quan hệ cha mẹ con cái thường xuyên xảy ra xung đột. Hiểu được những điều này, khi bắt gặp con có các lời nói cử chỉ có vẻ "sai đường", tôi sẽ cố gắng suy nghĩ vấn đề từ góc độ của con. Dần dần, một cách tự nhiên, quan hệ cha mẹ - con cái ngày càng hài hòa, tinh thần của con trẻ và người lớn cũng luôn trong trạng thái tốt.

Trước khi con lên lớp 12, tôi tham gia một hội thảo tập huấn với chủ đề "Tiếp cận tuổi dậy thì". Hội thảo tập huấn này có ích và đóng góp nhiều trong việc giúp gia đình tôi yên ổn vượt qua giai đoạn khó khăn khi con học lớp 12. Do tham gia hội thảo này mà cả năm lớp 12 của con, tôi cảm thấy rất thoải mái và bình thản, mặc dù đôi lúc có gợn chút lo âu, nhưng vẫn nhẹ nhõm hơn các bà mẹ có con thi cử xung quanh. Mấy lần tâm trạng của con không

tốt, tôi đều dùng các phương pháp học hỏi được để giúp cháu vui tươi trở lại. Sinh nhật năm 2011 của tôi, vì học hành bận bịu nên con không có thời gian chọn quà cho mẹ. Con viết gửi tôi mấy câu, khiến tôi rất xúc động: "Con cảm ơn sự chăm lo của mẹ về cả đời sống và tâm lý trong thời gian con học lớp 12 này. Nếu không có mẹ lo liệu, không hiểu là cuộc sống của con sẽ lộn xộn như thế nào, có những rào cản không biết có thể vượt qua được không..."

Hai ngày trước khi con bé viết những điều này, tôi còn vận dụng lý thuyết "núi băng" học được từ môn học của Satir để tháo gỡ một số nút thắt trong lòng con, giúp con chỉ trong vòng một tháng ngắn ngủi trước khi thi đại học vẫn vạch ra được một kế hoạch học tập chặt chẽ, từng bước hoàn thành theo kế hoạch, và duy trì được phong độ tốt nhất đến lúc cuối cùng.

Thực ra tôi cho rằng, trong giai đoạn lớp 12 của con, sự quan tâm của cha mẹ đối với con cái về tâm lý còn quan trọng hơn sự chăm sóc về đời sống. Nói cho cùng, mức sống ngày nay đã rất cao, nếu có thể quan tâm con nhiều hơn về tâm lý, thì có thể giúp con giữ được trạng thái ổn định dưới áp lực nặng nề của lớp 12, đối mặt với kỳ thi đại học bằng một tinh thần tốt nhất.

Do tôi có sự chuẩn bị trước, kịp thời tham gia các buổi tập huấn đó, mà cả gia đình tôi được hưởng lợi. Điều khiến tôi vui mừng hơn nữa là tôi còn giúp được không ít bạn bè xung quanh bằng những kiến thức học được.

Tháng 7 năm 2011, con gái tôi dự thi đại học, nhờ thành tích xuất sắc mà đỗ vào cả 2 trường Đại học có tiếng. Cả chặng đường vừa qua ấy, nếu nói con gái tôi có thể coi là xuất sắc thì là nhờ công lao hai vợ chồng tôi không ngừng học hỏi.

Thường có câu "Biển học vô bờ", trên cương vị "phụ huynh", con đường chúng tôi phải đi còn rất dài và rất nhiều nhiệm vụ phải hoàn thành. Tôi tình nguyện và vui vẻ kiên trì không ngại học hỏi, không ngừng tiến bộ trên con đường trở thành những người cha người mẹ tốt nhất.

Giáo dục con cái là một "công trình hệ thống", giáo dục mầm non, cấp một, cấp hai, cấp ba phối hợp và bổ sung cho nhau, cuốn sách này đáp ứng nhu cầu xã hội, trọng tâm nói về việc tôi đã cùng con trải qua ba năm cấp ba như thế nào, những ghi nhận, cảm xúc của riêng tôi về giáo dục gia đình trong những năm qua, hy vọng sẽ giúp ích cho các bậc cha mẹ.

Trong học tập

Làm trợ thủ đắc lực trong giai đoạn con vươn tới đỉnh cao

Đứa trẻ nào cũng đang học, nhưng hiệu quả lại tuyệt nhiên khác nhau, mấu chốt nằm ở việc trẻ áp dụng phương pháp học tập nào, học ra sao, trẻ có tự làm chủ việc học tập và tận hưởng việc học đó hay không? Trong giai đoạn cấp ba, đại đa số các bậc cha mẹ đã không còn có thể hướng dẫn cụ thể về bài vở cho con, thế nhưng vẫn có thể hỗ trợ kịp thời khi con cần. Lúc này, vai trò của cha mẹ nên chuyển từ người dạy dỗ và người dẫn dắt thành người quan tâm và trợ thủ.

1. Xây dựng một "gia đình có truyền thống học hành"

Con trẻ rất tò mò về thế giới và việc đọc sách có thể thỏa mãn khát vọng tự nhiên này. Việc mà cha mẹ cần làm chỉ có hai điều: một là giúp con có sách để đọc, hai là giúp con đọc được sách.

Con gái tôi thích đọc sách ngay từ khi còn nhỏ, phạm vi đọc của cháu cũng rất rộng, đây là lý do khiến vốn kiến thức của cháu phong phú và viết văn rất hay.

Từ khi lên cấp ba, bài vở của con tôi ngày càng tăng. Hàng ngày, thầy cô giáo các bộ môn đều giao rất nhiều bài tập. Sau khi về nhà, ăn cơm xong là cháu phải vùi đầu vào bài vở. Năm lớp 10, vì thành tích môn toán lý hóa hơi kém, tối nào cháu cũng phải dành rất nhiều thời gian cho ba môn này, thường là làm xong bài tập thì đã đến giờ đi ngủ, đến mức chẳng có lúc nghỉ xả hơi. Vì điều này mà con gái rất buồn phiền, chẳng nói đến chơi, ngay cả thời gian đọc những cuốn sách mà mình thích cũng không có.

Từ nhỏ đến lớn, cháu có một thói quen là hầu như ngày nào cũng dành ra một khoảng thời gian để đọc những cuốn sách yêu thích, nay bỗng nhiên bị mất đi sở thích đó, cháu cảm thấy rất hụt hẫng. Hơn nữa, cả một quãng thời gian liên tục không đọc sách như vậy, cháu cảm thấy giọng văn của mình trúc trắc lủng củng, những bài văn viết ra không còn hấp dẫn sinh động như trước nữa.

Thấy con phiền muộn, tôi cũng rất lo lắng. Là phụ huynh, tôi hiểu được tầm quan trọng của việc học hành bài vở. Xét cho cùng, chúng ta đang sống trong nền giáo dục nặng về thi cử, việc sắp tới tham gia thi đại học là hiện thực không thể trốn tránh. Thế nhưng, tôi càng hiểu hơn rằng, những đứa trẻ chỉ biết học gạo mà không đọc thêm sách ngoại khóa thì tầm nhìn hạn hẹp, kỹ năng kém. Ngoài ra, việc ít đọc sách ngoại khóa không chỉ ảnh hưởng đến việc học ngữ văn, mà còn làm giảm đi rất nhiều khả năng học và hiểu các môn học khác. Vì vậy, tôi hạ quyết tâm để ngoài giờ học ở trường, con có thời gian đọc những cuốn sách yêu

thích.

Thế là, tôi sử dụng “mẹo” mà lúc con gái còn nhỏ tôi từng dùng để “dụ dỗ” cháu đọc sách.

Con gái tôi thích sách từ năm lên ba tuổi. Trong ba năm học mẫu giáo, mỗi tối tôi đều đọc sách cho con nghe. Cháu không hề kén chọn, chỉ cần nhìn thấy tôi cầm sách là đòi tôi phải đọc. Vì thế, các cuốn sách con được nghe hồi đó có ngụ ngôn, thần thoại và những câu chuyện đồng thoại mà chúng tôi chọn riêng cho cháu, rồi còn có những mẩu chuyện mà vợ chồng tôi xem được trong những cuốn sách khác. Sau này, chúng tôi gọi vui ba năm đó là “nghìn lẻ một đêm” của gia đình.

Khi con học tiểu học, vợ chồng tôi thấy rằng con đã biết chữ, có thể tự đọc rồi. Nhưng con gái đã quen nghe mẹ đọc sách nên hàng ngày vẫn vòi tôi đọc cho nghe. Sau đó, nhằm để con tự đọc sách, tôi và chồng đã mua các cuốn sách lý thú dành riêng cho học sinh tiểu học “, và một số tạp chí như “Tạp chí Công Chúa”, để tùy ý trên bàn tập viết, đầu giường của con, hoặc trên bàn ăn cơm và ghế sô pha trong nhà, mục đích là để thu hút sự chú ý của con bé.

Ban đầu, cô nhóc nhắm mắt làm ngơ. Rồi dần dần, những lúc rảnh rỗi, cháu bắt đầu giở xem các cuốn sách nằm rải rác khắp nơi trong nhà. Thời gian sau, bất kể là ngồi ở trên ghế sô pha hay đầu giường, cháu đều cầm sách đọc, và đọc rất say sưa, có nhiều khi bữa cơm đã sẵn sàng hay đã đến giờ đi ngủ mà cháu vẫn mải chìm đắm với thế giới trong sách.

Con trẻ đều thích đọc sách, vì chúng rất hiếu kỳ về thế giới, mà việc đọc sách có thể thỏa mãn khát vọng tự nhiên này của chúng. Việc mà cha mẹ cần làm chỉ có hai điều: một là giúp con có sách để đọc, hai là giúp con đọc được sách. “Có sách để đọc” nghĩa là trong nhà phải có sách mà con có thể đọc; “đọc được sách” nghĩa là mua sách về thì phải để con nhìn thấy được, chứ không phải là xếp ngay ngắn trên giá sách.

Cứ như vậy, khi con gái chúng tôi học lớp 2, lớp 3, cháu không chỉ tự đọc sách của mình mà còn bắt đầu xem sách của bố mẹ. Để đáp ứng nhu cầu ngày càng tăng của con, chúng tôi chỉ còn cách là liên tục mua sách.

Từ khi thích đọc sách, mỗi lúc trong nhà không có sách mới là con gái sẽ không vui, tìm sách ở khắp nơi để đọc. Ở nhà chưa có sách mới thì cháu sẽ mượn bạn bè, có khi còn đọc đi đọc lại những cuốn sách cũ. Đến lúc này thì vợ chồng tôi không còn phải “dụ dỗ” cháu nhiều như trước nữa.

Kết quả là, nhờ đọc nhiều sách, con gái tôi đã tích lũy được những điều tốt đẹp, vốn kiến thức của cháu rộng hơn nhiều so với các bạn cùng lớp, viết văn rất hay. Niềm yêu thích đọc sách dần dần được củng cố trong sự ngưỡng mộ của bạn bè cùng trang lứa và lời ngợi khen của người lớn, trở thành một thói quen rất tốt đồng hành cùng quá trình trưởng thành của con.

Nhiệm vụ học tập trong giai đoạn cấp ba dù rất nặng nề, nhưng tôi không nỡ để thói quen đọc sách tốt đẹp được gây dựng trong suốt bao năm ấy của con mất đi, đồng thời

chính con gái tôi cũng không muốn đánh mất thói quen đó. Lúc nhỏ có rất nhiều thời gian rảnh ngoài giờ học, chúng tôi đọc sách, bây giờ không có nhiều thời gian như thế nữa, dù có phải tranh thủ thì chúng tôi cũng phải đọc sách.

Tôi rất tán thành ý kiến của một vị chuyên gia giáo dục: "Bồi dưỡng thói quen đọc sách chính là xây dựng một nhà thông thái trong lòng con trẻ." Do vốn kiến thức có hạn, từ lúc con nhỏ đến lớn, hai vợ chồng tôi luôn có rất nhiều câu hỏi không trả lời được cho con, nhưng chúng tôi đã mua hoặc mượn sách cho con, để con đi tìm câu trả lời trong sách. Tôi còn nhận ra rằng, do đọc nhiều sách nên con tích lũy được nền tảng văn hóa vững vàng, điều này ngày càng củng cố cho sức bật về sau của con trong việc học hành.

Trong giai đoạn cấp ba, từ vị trí xếp giữa và cuối bảng, cháu vươn lên nhóm đầu bảng; năm lớp 12 bắt kịp đón đầu, thành tích tốt nhất mà cháu đạt được là xếp thứ 5 toàn khóa. Đọc sách giúp con trẻ học được những kiến thức không có trong sách giáo khoa, bổ sung rất tốt cho những điểm thiếu hụt của sách giáo khoa; đọc sách giúp con trẻ hiểu được những đạo lý làm người mà thầy cô và cha mẹ không dạy được; đọc sách giúp con trẻ nâng cao kỹ năng mềm, học được phương pháp xử lý đúng đắn với những vấn đề trong học tập và cuộc sống.

Tìm ra biện pháp là tôi bắt tay ngay vào hành động. Hàng ngày, trước lúc con về, tôi để tờ báo "Thanh thiếu niên" mà nhà đặt mua trên bàn ăn. Thường thì khi cháu về đến nhà, bữa tối vẫn chưa chuẩn bị xong. Con tôi đặt cặp sách xuống, cầm báo lên xem một lúc.

Bắt đầu từ khi học lớp hai, con gái đã đọc báo theo bố mẹ, ban đầu chỉ là xem những mục nhỏ như đố nhanh và chuyện vui ở trang cuối, rồi sau đó là đọc tất cả các mục, và còn thảo luận với chúng tôi về các sự kiện lớn hoặc nóng hổi đang xảy ra lúc đó.

Lúc con học tiểu học, tôi từng nghe giáo viên khen ngợi con gái tôi, nói rằng cháu biết nhiều thứ, quan điểm nhìn nhận các vấn đề rất độc đáo, tôi nghĩ điều này có liên quan rất lớn với việc cháu thích đọc sách báo.

Báo "Thanh thiếu niên" là một tờ nhật báo khá hay, phạm vi nội dung rất rộng, có các tin tức mang tính thời sự cao và phần phụ trương đậm chất tri thức và văn học, có tác dụng hỗ trợ rất tốt cho con gái tôi. Báo "Thanh thiếu niên" đặt mua cả năm còn tặng kèm tạp chí "Độc giả", suốt bao năm qua gia đình tôi luôn yêu cầu được nhận tặng phẩm này. Hai vợ chồng tôi là bạn đọc lâu năm của tờ "Độc giả". Dưới sự dẫn dắt của bố mẹ, ngay từ nhỏ con gái chúng tôi đã thích tạp chí này, rất nhiều luận cứ trong những bài văn mà cháu viết đều là trích từ các mẩu chuyện nhỏ trong tờ "Độc giả". Khi cháu học cấp một và cấp hai, mỗi lần tạp chí "Độc giả" được phát đến nhà là cháu cầm đọc một lèo hết cả cuốn. Nhưng từ khi lên cấp ba, cháu rất ít khi có thời gian tận hưởng thú vui đọc báo. Thế là tôi để tạp chí "Độc giả" ở tay vịn ghế sô pha hoặc ở đầu giường của con, thậm chí có lúc còn đặt trên tấm sưởi trong phòng vệ sinh, để bất cứ khi nào con cũng có thể đọc được một lúc.

Gia đình tôi còn đặt mua các tạp chí khác như "Địa lý quốc gia", "Khoa học tự nhiên", "Tuyển chọn truyện ngắn thanh niên", tôi làm theo cách trước đây, cứ chỗ nào con gái nhìn thấy hoặc với tay là có thể lấy được tôi đều đặt một cuốn. Mục đích là khi cháu muốn thì có thể tiện tay với lấy một cuốn xem một lúc. Các bài viết trên tạp chí cũng không dài lắm, đọc

một bài không mất nhiều thời gian, rất thích hợp với học sinh cấp ba có khối lượng bài vở nhiều, việc đọc những bài báo ngắn này cũng là cách để thư giãn tinh thần, giảm bớt áp lực.

Thỉnh thoảng trên tay vịn ghế sô pha còn xuất hiện một số cuốn "sách khủng" như "Văn hóa khổ lữ" của Dư Thu Vũ và "Chuyện cũ nam thành" của Lâm Hải Âm, rồi bộ "Thời đại" của Vương Tiểu Ba, những cuốn sách này con tôi lần đọc ít một ít một đến hết trong lúc ngâm chân buổi tối.

Con gái nhận được nhiều lợi ích từ việc đọc sách báo, có lúc tôi quên để sách ở chỗ nào đó, cháu còn nhắc tôi.

Nhà tôi trông rất bừa bộn vì ở đâu cũng thấy sách báo. Một lần, cô của con gái từ quê ra Bắc Kinh, thấy nhà chúng tôi bên này để một tờ báo, bên kia đặt một quyển sách, liền giúp tôi thu dọn, rồi còn trách tôi không chịu dọn dẹp nhà cửa, làm căn nhà đang gọn gàng sạch đẹp biến thành bừa bãi lộn xộn. Tôi cười giải thích với cô cháu rằng, thực ra ngày nào tôi cũng dọn dẹp nhà cửa, còn việc không thu gọn những quyển sách tờ báo kia chỉ là vì muốn trong nhà tràn ngập "hương vị của sách" mà thôi.

Nếu không như vậy thì còn biết làm thế nào? Nếu tôi sắp xếp sách báo ngay ngắn trong phòng đọc sách hay giá sách báo thì không tiện cho con gái xem. Tôi nghĩ, khi nào con đã "viết lách như thần" thì tôi thu dọn cũng không muộn.

Thỉnh thoảng con tôi cũng thả lỏng bản thân một chút. Khi "Chạng vạng" phát hành bản tiếng Trung, con mượn chị hàng xóm hai tập về xem, nhưng thấy dịch dở quá, liền nhờ mẹ mua qua mạng cho cháu bản gốc tiếng Anh.

Hôm đó là một ngày thứ bảy, tôi nhận được cuốn "Chạng vạng" từ công ty chuyển phát. Con gái thích lắm, cầm không rời tay, vui vẻ mang sách về phòng. Buổi tối khi tôi đi ngủ, thấy đèn phòng cháu vẫn sáng, tưởng là cháu ôn bài chuẩn bị cho kỳ thi giữa vào ngày thứ hai tuần tới.

Chín giờ sáng chủ nhật, con vẫn ngủ say sưa. Đánh thức con thì con bảo, tối qua thức đến tận bốn giờ sáng để đọc xong tập 1 "Chạng vạng", thực sự rất buồn ngủ, xin mẹ cho ngủ thêm một lúc nữa. Vì sức khỏe của con, tôi để con ngủ cho đã. Cả ngày đối mặt với sách vở khô khan, con trẻ thèm đọc tiểu thuyết thú vị và mang đậm tính văn học, đây là một yêu cầu bình thường, người làm cha mẹ như chúng tôi không còn lựa chọn nào khác ngoài việc ủng hộ con.

Con gái tranh thủ thời gian, thế mà đọc xong bản gốc tiếng Anh của cuốn "Chạng vạng" và "Nhật ký ma cà rồng". Tháng 8 năm 2009, cháu tham gia kỳ thi TOEFL, đạt 29/30 điểm cho bài đọc hiểu. Tôi cho rằng, kết quả này có liên quan rất lớn với việc con tôi kiên trì đọc sách bản gốc. Về sau, khi tôi giở nhật ký học tiếng Anh hàng tuần của con ra xem, thấy lúc giáo viên tiếng Anh chấm bài phát biểu cảm nghĩ của con có khuyến khích con kiên trì đọc tiểu thuyết bản gốc, vì đó là phương pháp học tiếng Anh tốt nhất.

Dù đã lên lớp mười hai, việc đọc thêm của con tôi cũng không dừng lại. Tạm thời chưa nói đến những lợi ích cao xa của việc đọc sách đối với sự trưởng thành của một đứa trẻ, mà

nói ngay đến điểm tốt của nó đối với việc thi đại học. Đề thi đại học ngày nay ngày càng có liên hệ gần gũi với thực tế, đặt ra yêu cầu ngày càng cao về tố chất tổng hợp. Đặc biệt là những học sinh học ngành Xã hội - Nhân văn, nếu chỉ đọc vài quyển sách giáo khoa thì hoàn toàn không thể đáp ứng được yêu cầu phát triển của thời đại. Vì thế, dù cho việc học trong giai đoạn cấp ba rất căng thẳng, thì cha mẹ cũng cần khuyến khích con dành thời gian đọc sách báo. Việc tiếp xúc với nhiều thứ ngoài sách giáo khoa quả thực là một việc chỉ có lợi mà không hề có hại.

2. Khi ở nhà, cha mẹ ít nói về chuyện học hành

Kiến thức sách vở, nội dung thi cử là do thầy cô giáo hướng dẫn, kiến thức cuộc sống lại cần cha mẹ ngày qua ngày chỉ dạy cho con. Khi con về đến nhà, hãy trò chuyện nhiều hơn với con về những việc xảy ra bên ngoài trường học, nói về những việc nhỏ nhặt của cuộc sống, về đạo lý làm người, vừa là sự phối hợp tốt nhất với giáo dục nhà trường, vừa càng giúp ích cho việc phát triển lành mạnh của con.

Khi con gái vào học tiểu học, nhà chúng tôi sống ở gần trường, vì thế sau giờ học thường xuyên có các bạn nhỏ đến nhà tôi chơi với con. Một buổi chiều thứ sáu, mấy bạn lại đến nhà chơi. Khi các cháu ra về, đúng lúc tôi đang ở trong bếp, nghe thấy một cô bé nói: "Tớ ngưỡng mộ bạn Lý Nhược Thần quá!", một cậu bé khác bảo: "Tớ cũng thế".

Tôi hiểu điều "ngưỡng mộ" mà các cháu nói là gì.

Hồi đó, cứ đến cuối tuần các bạn nhỏ trong lớp lại đi học các kiểu lớp năng khiếu như chạy sô, duy nhất có con gái tôi chỉ học một tiếng ba lê vào ngày thứ sáu, thời gian còn lại cháu cùng chúng tôi đi dã ngoại hoặc đến chơi ở viện khoa học, viện bảo tàng.

Từ nhỏ đến lớn, chúng tôi đều kiên trì để cháu hết giờ lên lớp, sau khi hoàn thành bài tập thì không quan tâm đến "học hành" nữa.

Khi con lên cấp ba, chúng tôi mời gia sư cho con, và cũng để con đi học ở lớp học thêm, nhưng cố gắng dồn các môn tập trung vào thứ bảy hoặc ngày chủ nhật, sau đó dành trọn vẹn thời gian một ngày cả nhà ở bên nhau, hoặc là cùng làm việc nhà, hoặc là đi chơi. Mục đích là để con một tuần có một ngày hoàn toàn nghỉ ngơi thoải mái, chuẩn bị cho tuần học cường độ cao tiếp theo.

So với cấp một và cấp hai thời gian học của cấp ba tăng lên rất nhiều. Tôi tính thử, con gái bắt đầu tự học từ 7h15 sáng, đến chiều 5h tan học, tối về còn phải làm bài tập ba tiếng, một ngày phải học mười mấy tiếng đồng hồ. Lên lớp 12, tan học xong con còn phải ở lại trường tự học đến 8h rưỡi, về đến nhà đã là hơn 9h.

Tôi thấy vậy mà xót cả ruột. Là người đi trước, đã trải qua cấp ba và thi đại học, chúng tôi đều biết "cái khổ" của 3 năm cấp III. Thế nên tôi giao ước với chồng, ở nhà hạn chế nhắc đến chuyện học hành.

Tôi cho rằng "học hành" được hoàn thành dưới sự chỉ dẫn của nhà trường và thầy cô là đủ rồi. Ai mà chẳng hiểu rằng mục đích giáo dục cấp ba là để học sinh đạt được điểm cao

trong kỳ thi đai học, đỗ vào một trường đại học tốt. Sau khi lên lớp, các con phải ôn đi ôn lại các bài tập khô khan, quá trình này không có một chút thú vị nào mà lại còn vô cùng hao tâm tổn sức. Vì vậy khi ở nhà với con, cha mẹ nên tắt nút "học hành", thay đổi không khí cho con.

Khi con gái về nhà, hai bố con hay thảo luận những sự kiện lớn xảy ra trong nước và quốc tế, thường xuyên tranh cãi đến đỏ mặt tía tai khi có quan điểm khác nhau về một vấn đề. Tôi thì nói với con đủ chuyện trong cuộc sống, lớn thì nói đến những chuyện gần đây xảy ra ở quê, như chị nào đấy có bạn trai, nhỏ thì như việc tôi mới mua cái cặp tóc. Cả nhà chúng tôi thường cùng cười lớn vì một mẩu chuyện hài, cùng nhau đọc một bài văn hay, cùng chơi trò chơi. Tôi nhận ra rằng không khí như vậy làm con được hoàn toàn thư giãn, tinh thần trở nên vui vẻ.

Trong thời gian con ở nhà, tôi thường giao cho cháu một vài công việc để nâng cao kỹ năng sống, ví dụ như để cháu giúp tôi nấu cơm, giặt quần áo. Ngoài ra, cũng khuyến khích cháu trò chuyện với bạn bè, cùng bạn ra ngoài tập thể dục hay đi xem phim.

Vì khi ở nhà chúng tôi rất ít nhắc đến chuyện học hành, không ép con học, nên khi ở trường cháu học rất tập trung và hoàn thành tốt nhiệm vụ học tập thầy cô giao cho.

Tôi nghĩ, rất nhiều gia đình xảy ra tình huống thế này: Con trẻ vốn đang rất hào hứng kể với bố mẹ về một chuyện xảy ra xung quanh mình, mẹ bỗng buông một câu "hôm nay có nhiều bài tập không", "hôm nay môn ngữ văn thầy cô giảng đến đâu rồi", tâm trạng của con lập tức tụt xuống đáy, tức thì ngậm miệng không nói thêm câu nào nữa. Đứa trẻ nào phản ứng mạnh thì sẽ cáu kỉnh đáp trả: "Ngày nào cũng chỉ biết học với hành, con còn có việc nào khác nữa không?" hoặc là "Bố mẹ không thấy chán à, lại nói đến học với hành!"

Ngày nào các con cũng phải học từ sáng tới tối, có lẽ con muốn nói chuyện với bạn để thư giãn một chút, nói xong việc này con sẽ đi làm bài tập. Ấy thế mà bạn lại xen ngang bằng chuyện con "ghét cay ghét đắng", rất dễ tạo ra tâm lý xung đột. Cái mà rất nhiều phụ huynh gọi là "ngỗ nghịch" cũng xuất phát từ việc này. Cứ tiếp diễn như thế, lâu dần con cái sẽ không muốn trò chuyện với cha mẹ nữa, quan hệ cha mẹ - con cái cũng trở nên khó khăn hơn.

Trên thực tế, học sinh cấp ba không muốn nói chi tiết với cha mẹ về việc học hành của mình còn vì một nguyên nhân nữa. Trong giai đoạn này, đa phần các bậc cha mẹ không còn khả năng phụ đạo cho con, đã mất đi vị trí quyền uy trước con cái trong việc hướng dẫn bài vở. Hơn nữa, con cái trong giai đoạn này có ý thức rất mạnh về cái tôi, cảm thấy mình đã lớn, có thể sắp xếp cuộc sống và việc học của bản thân, không cần bạn phải nhắc nhở. Việc bạn can thiệp vào chuyện học hành của con sẽ khiến con cho rằng bạn không tin tưởng con, nghi ngờ năng lực của con, thế nên một câu nói của bạn mới gây ra chấn động lớn như vậy.

Việc một người "xông pha" ra xã hội trong tương lai, không phải chỉ dựa vào anh ta học được bao nhiêu kiến thức, mà còn là tính cách của anh ta như thế nào, năng lực thực tế giỏi hay kém. Tất cả những điều này chẳng hề có trong sách giáo khoa.

Tri thức có ở mọi lúc mọi nơi trong cuộc sống. Đường đời của đứa trẻ còn rất dài,

những tháng ngày sau khi rời khỏi ghế nhà trường mới là quãng hành trình chính của cuộc đời. Tri thức trong sách giáo khoa, nội dung thi cử là do thầy cô dạy dỗ, những kiến thức trong cuộc sống lại cần cha mẹ ngày qua ngày hướng dẫn cho con. Vì thế, khi con về đến nhà, hãy trò chuyện với con về những việc xảy ra bên ngoài nhà trường, nói về những chuyện nhỏ nhặt trong cuộc sống, tâm tình về đạo lý làm người, vừa là sự phối hợp tốt nhất cho giáo dục của nhà trường, vừa càng có ích cho sự trưởng thành lành mạnh của con.

3. Khi mua sách tham khảo ngoại khóa cần căn cứ theo nhu cầu của con

Đối với những đứa trẻ đã có năng lực nhận định như học sinh cấp ba, phụ huynh không nên mua bừa cho con các loại tài liệu tham khảo và sách báo ngoại khóa, cần suy tính tới nhu cầu thực tế của con, cân nhắc mục đích rõ ràng khi mua.

Tôi có thói quen là cứ một thời gian lại đi hiệu sách. Mỗi lần như thế tôi đều chọn sách mình cần trước, sau đó lựa sách cho con gái.

Nói một cách "không khiêm tốn", từ khi con gái học cấp một đến lúc tốt nghiệp cấp hai, sách ngoại khóa mà con đọc chủ yếu đều do tôi lựa chọn. Bất kể là tài liệu học thêm hay sách báo ngoại khóa, tôi đều có thể chọn được cuốn con thích và có ích cho con.

Còn nhớ lúc con học cấp một, nhiều lần cháu mang theo sách tôi mua đến trường đọc, đều được thầy cô giới thiệu cho học sinh cả lớp, thậm chí có cuốn còn được coi là tài liệu tham khảo của cả cấp học tại trường.

Khi con học lớp 6, tôi thấy trong hiệu sách có cuốn "Tiếng Anh kỳ diệu". Tôi rất thích nội dung trong tài liệu đó, liền mua về cho con gái, bảo cháu sau khi học xong mỗi bài thì ôn tập bằng cách kết hợp sách giáo khoa và cuốn tài liệu phụ đạo này. Cháu làm theo và đã thu được kết quả rất tốt.

Vào học kỳ một năm lớp 10 của con, có một lần tôi đến hiệu sách, theo thói quen cũ, muốn chọn cho con vài cuốn sách phụ đạo. Thế nhưng, tôi vòng đi vòng lại ở khu vực bày tài liệu tham khảo cho học sinh lớp 10 mà không biết mua gì cho thích hợp. Rời khỏi trường cấp ba đã nhiều năm như vậy, tôi hoàn toàn xa lạ với tài liệu học tập của cấp ba. Tôi xem đi xem lại, phát hiện ra rằng môn lịch sử lớp 10 phân ra thành bắt buộc và tự chọn, rồi bắt buộc lại chia thành bắt buộc 1, bắt buộc 2... khiến tôi xem đến hoa cả mắt.

Tôi ngẩng đầu nhìn sang bên cạnh, thấy một người phụ nữ trạc tuổi mình đang xem sách tham khảo môn tiếng Anh, nghĩ bụng chị ấy chắc cũng là phụ huynh, bèn đi tới bắt chuyện, muốn hỏi xem chị ấy giúp con cái chọn sách như thế nào. Tôi đã hỏi đúng người. Người phụ nữ ấy là giáo viên tiếng Anh tại trường trung học trực thuộc Đại học Nhân dân, chị hỏi tôi con gái học lớp mấy và trường nào, sau đó nói với tôi: "Chị không cần mua sách, các thầy cô giáo đều bố trí cả rồi, thầy cô cho học sinh biết cần mua tài liệu gì, rồi các con tất nhiên sẽ nhờ chị mua thôi".

Quả nhiên đúng như lời cô giáo đó nói, chẳng bao lâu sau, con gái tôi cầm về một tờ

danh mục sách, có cả sách ngoại khóa và sách tham khảo, nhờ tôi mua hộ, và còn cho tôi biết thầy cô nói là bắt buộc phải mua.

Từ đó, cứ sau một thời gian là tôi lại theo danh mục có sẵn mà mua sách, không còn phải đau đầu chọn sách cho con nữa.

Thế nhưng lúc con học lớp 12, gia đình tôi xảy ra chuyện. Bố cháu ngày trước vốn rất ít khi hỏi đến việc học hành của con gái, nay bỗng nhiên trở nên hào hứng, anh ấy tham gia mấy nhóm QQ cùng một lúc, có nhóm phụ huynh học sinh cấp ba, có nhóm phụ huynh của học sinh thi đại học mấy năm gần đây, ngày nào cũng "chat" với họ. Nghe thấy vị phụ huynh nào giới thiệu loại sách tham khảo tốt là chồng tôi vội mua về cho con đọc, rồi còn lên mạng tìm rất nhiều tài liệu, in ra đưa cho con. Anh ấy còn cố ý mua hai cái giá sách, để ở chỗ con tiện lấy nhất, đem những tài liệu mà mình mang về sắp xếp ngay ngắn trên giá. Ban đầu, con gái còn thỉnh thoảng lật xem vài trang, về sau cứ xem sách vở bố đưa cho là tâm trạng con lại bị ảnh hưởng.

Chồng tôi cho rằng, ngoài giờ học ở trường, con nên bổ sung những kiến thức ngoại khóa này. Bố cháu có ý tốt, nhưng anh ấy lại đi nhầm hướng. Đến giai đoạn lớp 12, toàn bộ nội dung trong sách giáo khoa đã học xong, thực ra ngày nào học sinh cũng đều đọc và luyện tập những kiến thức ngoại khóa.

Các thầy cô giáo lớp 12 đều có kinh nghiệm, họ nắm chắc tình trạng học tập của học sinh và quan tâm theo dõi một các hợp lý tới từng em. Ngay cả với một lớp bình thường, thầy cô lớp 12 đều sẽ sắp xếp chu đáo theo tình hình của học sinh. Không những thế, lớp con tôi là lớp thực nghiệm số một trong khối xã hội của trường, đội ngũ giáo viên cực kỳ chất lượng. Hơn nữa, chỉ riêng hoàn thành bài vở thầy cô giao cho, ngày nào con tôi cũng học đến rất muộn. Có một ít thời gian rảnh rỗi ngoài giờ học, con cần phải nghỉ ngơi, hoặc là đọc những sách giải trí nhẹ nhàng chứ không nên lại xem các loại tài liệu mà bố đưa cho, tất nhiên là cháu vốn cũng không có tâm trạng nào để xem chúng cả.

Tâm trạng của con bị ảnh hưởng cũng vì con đã lớn, đã hiểu chuyện, hiểu được ý tốt của bố, biết rằng bố lo lắng cho mình. Do đó, ban đầu con có ý nghe theo bố, lật giở đọc một ít. Nhưng con không biết rằng, hành động đó của mình lại khuyến khích bố. Thấy con đồng ý xem tài liệu mình mua, chồng tôi bắt đầu không ngừng tiếp tục tìm tài liệu. Con gái hoàn toàn không muốn đọc những tài liệu đó, nhưng trong lòng lại nghĩ đến bố vất vả tìm kiếm, không đọc thì thật là có lỗi với bố. Và con không có thời gian xem các tài liệu bố mang về thì cũng thành ra nghi ngờ bản thân, thấy mình liệu có phải là sức học kém quá hay là học tập chưa cố gắng. Trong hoàn cảnh tâm trạng mâu thuẫn như thế, có thời gian con cảm thấy áp lực rất lớn, và còn xuất hiện tâm lý lo âu buồn bực.

Về sau, chồng tôi nhận ra vấn đề, kịp thời điều chỉnh, tôi cũng tế nhị trấn an con gái, nhờ thế cháu mới trở lại trạng thái lạc quan tích cực.

Chúng ta làm cha làm mẹ, rất dễ vô tình làm nhiều việc mà con cái không cần. Trên thực tế, chúng ta làm như vậy chỉ là đang thỏa mãn mong muốn của chính mình, chưa chắc đã là cần thiết đối với con trẻ. Nói riêng việc mua tài liệu tham khảo này, đối với học sinh cấp ba đã có năng lực suy đoán, cha mẹ không nên tùy tiện can thiệp. Cha mẹ mua sách cho

con, cũng phải tính tới nhu cầu thực tế của con, mua một cách có mục đích rõ ràng. Đặc biệt là đến giai đoạn lớp 12, dưới áp lực của việc ôn thi, tâm lý con cái đã rất nhạy cảm, làm không tốt thì sẽ xảy ra chuyện ngay. Cha mẹ cần tin tưởng nhà trường và thầy cô, đồng thời phải tin vào suy nghĩ của con, không nên ai nói sao mình cũng nghe vậy, mù quáng chạy theo xu hướng, tùy tiện mua hoặc thu thập tài liệu ngoại khóa, tăng thêm áp lực cho con.

4. Mời giáo viên dạy thêm, phù hợp là tốt nhất

Khi tìm giáo viên dạy thêm, cha mẹ nhất thiết không được sùng bái trường điểm hay giáo viên nổi tiếng. Bất kể là trường học hay thầy cô, quan trọng nhất là phải thích hợp với con. Một người thầy tốt không chỉ phải làm tốt công việc giảng dạy, mà còn phải có thể làm tốt công tác tư tưởng cho trẻ, sự tự tin của trẻ được khơi dậy thì những khả năng tiềm ẩn mới được phát huy tối đa.

Gia đình chúng tôi như rất nhiều gia đình khác, đều từng trải qua việc mời gia sư cho con cái. Từ khi con gái học lớp 8 đến lớp 12, chúng tôi đã hai lần tìm gia sư cho cháu, nên tôi có kinh nghiệm sâu sắc về vấn đề này.

Trước khi lên lớp 8, con tôi chỉ học bốn buổi môn toán Olympic hồi lớp 5. Nhưng vì toán Olympic không phù hợp với cháu nên kết quả không được như ý, việc này làm tổn thương nghiêm trọng đến sự tự tin của cháu. Từ đó, dù thành tích học tập không nổi bật, chúng tôi cũng không để cháu theo học bất cứ lớp học thêm nào. Cũng vì trở ngại tâm lý "con chim trúng tên sợ cành cây cong", nhưng cũng là tôn trọng con trẻ, cháu không yêu cầu, chúng tôi không gò ép.

Cho đến học kỳ hai năm lớp 8, một hôm cháu bỗng nói với tôi: "Mẹ cho con một gia sư nhé, con muốn tăng cường học các môn toán, lý, hóa."

Vậy là cả nhà chúng tôi cùng bàn bạc tìm gia sư. Chỉ còn vài tháng nữa là thi giữa kỳ, lúc này mà đến trung tâm gia sư học lò thì rõ ràng là không thích hợp, vì thế chúng tôi quyết định tìm gia sư đến nhà dạy kèm riêng cho con. Tôi tham khảo rất nhiều bạn bè đã mời gia sư, lên mạng tra thông tin, tiến hành phân tích cẩn thận về những người làm việc trong thị trường gia sư. Hiện nay, những người làm công việc dạy kèm một thầy một trò về cơ bản có thể chia thành những kiểu như sau:

Kiểu thứ nhất là giáo viên dạy cấp hai và cấp ba. Ưu điểm của kiểu giáo viên này là quen thuộc với tài liệu giảng dạy, có kinh nghiệm dạy học, nắm bắt nhanh đặc điểm học tập của học sinh. Tuy nhiên, họ lại rất dễ quan liêu xa cách, luôn tự cho mình là đúng. Đứng trước kiểu thầy cô giáo này, con trẻ khó mà tự do thoải mái đặt câu hỏi và tìm hiểu kiến thức.

Kiểu thứ hai là những người có tố chất tốt nhưng không theo đuổi công việc trong ngành giáo dục. Những người này khi dạy học không bị gò bó bởi sách vở, có thể mở mang tầm nhìn cho trẻ và giúp trẻ nâng cao khả năng tư duy, nhưng bài vở không trúng, hiệu quả trong thi cử không tốt lắm.

Kiểu thứ ba là sinh viên đại học. Đây là đội quân chủ lực trong lĩnh vực gia sư, mặc dù kinh nghiệm giảng dạy của họ không nhiều, nhưng do vừa rời khỏi trường cấp ba chưa lâu, kiến thức về các môn học vẫn còn nhớ như in, dễ dàng trao đổi đầy đủ với học sinh về những kinh nghiệm và kỷ niệm trong việc học. Ngoài ra, khoảng cách tuổi giữa sinh viên đại học với học sinh không lớn, việc trao đổi hầu như không gặp trở ngại gì.

Sau khi so sánh phân tích, con gái quyết định chọn sinh viên đại học và nói rõ muốn có một chị gia sư. Vợ chồng tôi cũng cho rằng như vậy là hợp lý, tìm một nữ sinh viên làm gia sư cho con, không những có thể kèm cặp việc học hành, mà còn có thể thêm cho con một người bạn. Đồng thời, những thông tin về học tập và cuộc sống đại học muôn màu muôn vẻ mà gia sư mang lại cũng là một động lực học tập đối với con. Sau khi xác định xong mục tiêu, chúng tôi bắt tay vào tìm kiếm.

Sau một hồi lựa chọn, cuối cùng, con gái tôi chọn được một cô bé sinh viên năm thứ ba trường Đại học Nông nghiệp Trung Quốc.

Để tận dụng tốt nguồn tài nguyên gia sư, tôi lần lượt trao đổi với thầy cô giáo dạy môn toán, lý, hóa của cháu. Thực ra, môn hóa của con không có vấn đề gì, điểm thi thường nằm trong nhóm học sinh dẫn đầu lớp, cũng từng đạt điểm tuyệt đối. Toán và vật lý lại là môn kém của cháu, mặc dù có thể nắm được hầu hết các nội dung bài giảng trên lớp, nhưng vì hơi "đuối" nên học khá vất vả.

Nắm được tình trạng này, vợ chồng tôi bàn bạc với con, yêu cầu con mỗi tối thứ sáu rà soát một lượt những nội dung toán, lý, hóa vừa học tuần qua. Nội dung nào nắm chắc rồi thì để lại, nội dung nào chưa hiểu rõ thì ghi ra, sau đó gọi điện hoặc nhắn tin cho chị gia sư, nói cho chị biết những chỗ mình không hiểu, để chị soạn bài theo chủ định, khi học đạt được hiệu quả tốt nhất. Đồng thời, chính bản thân con cũng chuẩn bị trước những nội dung đó. Mỗi lần học gia sư, không yêu cầu gia sư giảng nhiều, chỉ yêu cầu về chất lượng giảng dạy, cố gắng làm rõ các vấn đề trên lớp chưa nắm được hoặc mới hiểu lơ mơ.

Sau khi thống nhất được với con, chúng tôi trao đổi những suy nghĩ đó với gia sư, cô bé vui vẻ đón nhận phương án của chúng tôi. Rồi chúng tôi mua cho cô gia sư một bộ tài liệu dạy học để tiện việc soạn bài giảng.

Con gái tôi và cô gia sư phối hợp với nhau rất ăn ý. Mỗi khi gia sư đến nhà là con rất phấn khởi, chỉ cần chuông cửa vừa vang lên là cháu liền chạy đi mở cửa, nhiệt tình kéo tay chị gia sư vào phòng mình. Sau khi kết thúc buổi học, hai chị em con ngồi trò chuyện thêm nửa giờ đồng hồ, nói đến đoạn nào vui vẻ là lại cười phá lên, giờ học luôn kết thúc trong không khí vui vẻ thoải mái.

Kỳ thi sau đó một tháng, điểm toán, lý, hóa của con tôi nâng lên rõ rệt. Trong giai đoạn ôn tập gấp rút của lớp 8, giờ học gia sư của con gái trở thành cách hay để giải tỏa áp lực. Sau mấy tháng làm thầy - trò, con gái tôi và cô bé gia sư đã trở thành chị em thân thiết, có gì cũng chia sẻ tâm sự với nhau. Sau đó, cô bé gia sư thi đỗ học thạc sĩ liên thông tiến sĩ của trường Đại học Bắc Kinh, không có thời gian dạy thêm, nhưng con tôi và cô ấy vẫn luôn thường xuyên liên lạc. Điều này giúp ích rất lớn cho việc học và cuộc sống của cháu. Ngày nay, đa số trẻ con là con một, tìm một sinh viên đại học làm gia sư dạy kèm, quả thực là một

lựa chọn rất tốt.

Học gia sư và học thêm ngoại khóa còn có một cách gọi tên khác là “học bù”. “Bù” chính là bù đắp chỗ thiếu chỗ hổng, bổ sung những phần kiến thức trẻ bị hổng. Con trẻ là người hiểu rõ nhất phần kiến thức bị hổng đó ở đâu, vì thế, hãy để trẻ chủ động với việc học, để thầy cô giáo có sự hướng dẫn trúng đích, thì hiệu quả mới tốt.

Để thu được hiệu quả tốt trong việc học gia sư, việc nhằm trúng mục tiêu là vô cùng quan trọng. Đây là cảm nhận sâu sắc của chúng tôi về lần đầu tiên thuê gia sư.

Học kỳ hai năm lớp 10, vì môn toán, lý, hóa hơi kém, con tôi nói muốn đi học thêm mấy môn này. Một hôm, cháu kể với tôi, trong lớp có hai bạn theo học lớp toán, lý, hóa của một thầy giáo, hiệu quả rất tốt, cháu cũng muốn đi học và tôi đã đồng ý. Trước đó, tôi tìm hiểu qua về thầy giáo đó. Mẹ bạn học của cháu trao đổi với tôi, con gái chị ấy theo học lớp đó từ cấp hai, hiệu quả thực sự rất cao, tiền học thì thấp hơn nhiều so với thị trường, rồi cho tôi số điện thoại của thầy.

Lựa lúc công việc rảnh rỗi, tôi gọi điện cho thầy giáo, trò chuyện nửa tiếng đồng hồ. Thầy nói con gái tôi có thể đi học thử một buổi, đồng thời yêu cầu tôi thuật lại sơ qua tình hình học tập của con rồi gửi email cho thầy. Tôi bán tín bán nghi với cách làm này của thầy, nhưng vẫn viết thư, giới thiệu sơ lược về tình hình học toán, lý, hóa của con mình.

Từ sau khi học thử, con gái tôi học thêm toán lý hóa ở đó. Đến lớp 11 cháu tiếp tục theo học môn toán ở đó đến tận lúc tốt nghiệp cấp ba.

Mỗi tuần tôi đều gửi một email cho thầy, thuật lại tình hình học hành và trạng thái tâm lý của con trong tuần qua, thầy giáo cũng lập tức hồi âm lại cho tôi về kết quả hướng dẫn và tiếp thu giữa hai thầy trò. Lên lớp 12, con bước vào giai đoạn tổng ôn tập, thầy giáo yêu cầu chúng tôi cung cấp những bài thi con đã từng làm để kịp thời nắm bắt những chỗ hổng kiến thức của con và phụ đạo tập trung thẳng vào vấn đề đó.

Từ trước đến nay, chúng tôi cực kỳ coi trọng mối quan hệ giữa phụ huynh và nhà trường. Thực ra, việc phụ huynh giao tiếp trao đổi với giáo viên phụ đạo cũng rất quan trọng. Nói cho cùng, chi phí học thêm không hề nhỏ, nếu giáo viên dạy thêm có tinh thần trách nhiệm, họ sẽ muốn tận tâm tâm lực với những học sinh đóng nhiều tiền. Thêm nữa, nếu lựa chọn học thêm một thầy một trò hoặc theo học lớp quy mô nhỏ, thì giáo viên càng quan tâm kỹ càng đến từng học sinh. Vì vậy, phụ huynh kịp thời trao đổi với giáo viên phụ đạo về tình hình học hành của con để thầy cô hướng dẫn, chỉ dạy trúng mục tiêu, công sức bỏ ra không nhiều mà hiệu quả cao.

Về sau, chúng tôi dần hiểu được phương pháp dạy học của thầy giáo đó. Thầy không dạy theo bài học trên lớp của học sinh, mà giảng tổng hợp nội dung kiến thức toán - lý - hóa của cả cấp ba trong hai tiếng học. Buổi học của thầy trông có vẻ lộn xộn, nhưng lại đang gợi mở cho học sinh suy nghĩ về vấn đề học tập “lớn”. Tức là làm sao hệ thống các phương thức tư duy của toán – lý – hóa để giải quyết từng vấn đề, nhằm nâng cao năng lực học tổng hợp của học sinh, chứ không phải chỉ nhắm tới thành tích học trước mắt. Tôi cho rằng, đây mới là cách làm của một người thầy có trách nhiệm.

Con gái cho tôi hay, thầy giáo này còn có một tuyệt chiêu dạy học, đó là tìm cách xây dựng sự tự tin của mỗi học sinh. Thầy thường nắm bắt một ưu điểm nào đó của học trò rồi nhiệt tình khen ngợi, khiến học trò cảm thấy mình đúng là một người giỏi giang nhất thế gian. Từ sau khi theo học ở đây, thành tích môn toán của con gái tôi bắt đầu tiến bộ một chút, từ xấp xỉ điểm trung bình của lớp đến lớp 12 ở mức trên trung bình của lớp và giữ mức ổn định. Điều khiến tôi vui nhất là sau khi theo học thầy giáo đó, con gái từ sợ môn toán đến tiếp thu được và cuối cùng đã bắt đầu yêu thích môn toán.

Từ đó suy ra, một người thầy không chỉ cần dạy học tốt, mà còn phải làm tốt công tác tư tưởng cho học sinh, chỉ khi sự tự tin của học sinh được khơi dậy thì tiềm năng mới được phát huy tối đa.

Sau nhiều năm tiếp xúc và quan sát, tôi phát hiện ra một vài sai lầm phụ huynh mắc phải khi mời gia sư cho con:

Thứ nhất, thuê một gia sư kiểu "người giúp việc". Mục đích là cùng làm bài với con, vừa giúp con hoàn thành bài tập ở trường, vừa giám sát con học hành. Kiểu gia sư như thế có thể tạm chấp nhận trong giai đoạn cấp một. Nhưng đến khi con lên cấp hai, ý thức cá nhân được đánh thức, nếu cứ tiếp tục thuê kiểu gia sư đó thì không chỉ không tốt cho việc học tập, mà quan hệ thầy trò, thậm chí là quan hệ cha mẹ - con cái cũng trở nên căng thẳng.

Con trẻ cần cảm thấy việc học là việc của mình, kết quả của việc học cùng con và giám sát chỉ có thể khiến con trẻ cảm thấy học hành là việc khổ sai vô cùng bó buộc, rồi mất đi tính chủ động trong học tập.

Thứ hai, liên tục thay gia sư. Tôi thấy có vài bậc phụ huynh tìm gia sư cho con xong, chỉ cần sau một thời gian ngắn mà thành tích chưa tiến bộ là liền vội vàng đổi gia sư, có những đứa trẻ trong vòng mấy năm thay gia sư như chong chóng, nhưng kết quả học tập vẫn dậm chân tại chỗ.

Thực ra, cả học sinh và thầy cô giáo đều cần một quá trình thích ứng, mỗi thầy cô lại có một phương pháp giảng dạy riêng, phải trải qua một thời gian tìm hiểu và tiếp nhận lẫn nhau thì hiệu quả học tập mới dần thể hiện rõ. Cha mẹ nên kiên nhẫn một chút, cho thầy cô và con mình thời gian.

Giống như thầy giáo dạy toán - lý - hóa tôi nhắc đến lúc trước, những học sinh mới tiếp xúc với thầy đều cảm thấy bài giảng của thầy lắt nhắt, mỗi buổi học không tiếp thu được bao nhiêu. Ban đầu, con gái tôi cũng không hiểu ra sao, không biết làm thế nào, tôi đã động viên cháu kiên trì thêm. Sau một thời gian "mài mòn lắp khớp", cháu mới bắt đầu yêu thích cách giảng bài của thầy.

Thứ ba, ham "đắt", muốn "danh tiếng". Có những bậc phụ huynh cho rằng, bỏ ra nhiều tiền cho con học ở những cơ sở phụ đạo danh tiếng hay mời thầy cô nổi tiếng thì có thể đạt được hiệu quả tốt, kỳ thực không phải vậy. Trường danh tiếng thường mức độ thương mại hóa rất cao, ít khi quan tâm đến từng học sinh; giáo viên một khi đã nổi danh thì rất bận, muốn một người mà cả thời gian và sức lực đều có hạn quan tâm hết lòng đến từng học sinh là điều không thể. Vì vậy không cần quá tin vào trường nổi tiếng hay giáo viên danh

tiếng, bất kể là trường hay thầy cô, phù hợp với học sinh mới là quan trọng nhất.

Tôi nghĩ rằng, khi tìm gia sư cho con, các bậc cha mẹ nên nghĩ tới một số vấn đề sau:

Một là phải coi trọng sự phù hợp của con với nội dung bài học. Nói thật là việc con thất bại với môn toán Olympic hồi lớp 5 khiến chúng tôi đến giờ nghĩ lại vẫn thấy rùng mình. Tôn Hiểu Vân từng nói: "Toán Olympic là một môn học khiến rất nhiều đứa trẻ lần lượt chứng minh bản thân là kẻ ngốc." Trên thực tế, bất cứ nội dung học nào không phù hợp với tình hình của trẻ thì đều gây ra hậu quả như thế.

Hai là phải tôn trọng sự lựa chọn của con. Khi chọn giáo viên, cần tôn trọng ý kiến của con, để cho con tự chọn người thầy mà nó thích, giống như câu "có tôn kính thầy cô thì mới coi trọng những điều thầy cô giảng giải; có gần gũi với thầy cô thì mới tin tưởng những điều thầy cô dạy dỗ; có yêu kính thầy cô thì mới vui vẻ tiếp nhận những điều thầy cô truyền thụ."

Ba là cần coi trọng tố chất của giáo viên. Một gia sư tốt không chỉ cần có kỹ năng giảng dạy cao siêu, mà còn biết cách khơi gợi hứng thú học tập cho trẻ, hai mặt này kết hợp chặt chẽ với nhau thì mới thu được hiệu quả tốt.

Bốn là cần coi trọng sự lâu dài. Sau khi tìm được một giáo viên, cha mẹ phải động viên con kiên trì, giúp thầy trò đều có quá trình thích ứng, để hiệu quả dạy và học ngày càng tốt lên.

5. Phân ban tự nhiên – xã hội, cha mẹ chỉ làm người tham mưu và trợ giúp

Học sinh cấp ba đã có khả năng nhận định, việc để trẻ tự mình lựa chọn học ban tự nhiên hay ban xã hội là một lần diễn tập cho trẻ tự đối diện với thách thức của cuộc đời. Phụ huynh nên hoàn toàn tôn trọng và không nên can thiệp thô bạo vào sự lựa chọn của con.

Học kỳ hai năm lớp 10, con gái tôi đứng trước một lựa chọn quan trọng trong cuộc đời, đó là theo học ban tự nhiên hay ban xã hội.

Ngày nay, phân ban tự nhiên và xã hội làm một lựa chọn vô cùng quan trọng trên con đường trưởng thành của con trẻ. Vì sự chọn lựa này quyết định tương lai con trẻ sẽ theo học ngành gì, làm nghề nào, nói xa hơn là sẽ quyết định con đường sự nghiệp tương lai. Do vậy mà phải hết sức cẩn trọng. Tuy nhiên, là một bậc phụ huynh, tôi quyết định chỉ giúp con gái phân tích tình hình, giao quyền chủ động quyết định cho chính bản thân con.

Thực ra, khi con vừa lên cấp ba, tôi đã bắt đầu quan tâm đến vấn đề phân ban xã hội - tự nhiên. Đã có rất nhiều ý kiến về việc trẻ nên học ban xã hội hay tự nhiên, người thì nói ban tự nhiên có nhiều cơ hội tìm việc, đường đi rộng mở, người khác lại bảo ban xã hội có nhiều đất dụng võ hơn. Vợ chồng tôi đã thảo luận riêng về vấn đề này cũng như phân tích các quan điểm, hai chúng tôi, một người học ngành xã hội, một người theo đuổi ngành tự nhiên - kỹ thuật. Chúng tôi nhận định, từ con đường học vấn đến công việc, học ban nào

cũng có ưu nhược điểm riêng và không so sánh được cao thấp mạnh kém ra sao. Chỉ cần bạn có năng lực, bất kể là học ngành tự nhiên hay xã hội, thì đều sẽ tìm được vị trí công tác phù hợp với mình trong xã hội. Vì vậy, đối với việc con gái theo học ban nào, ban đầu hai chúng tôi nhìn nhận rất thoải mái, không có thiên hướng rõ nét, sau cùng, chúng tôi đi đến thống nhất: Con gái lựa chọn học ban nào thì bố mẹ cũng đều ủng hộ.

Khi học kỳ hai lớp 10 sắp kết thúc, một hôm, nhà trường yêu cầu học sinh điền vào phiếu chọn ban tự nhiên - xã hội, phía sau kèm theo tờ xác nhận của phụ huynh. Lúc cầm phiếu về, con gái tôi còn cầm theo một bản báo cáo đánh giá quy hoạch học tập sau khi tiến hành kiểm tra của một viện nghiên cứu tâm lý giáo dục nào đó.

Thực ra trong lòng con đã xác định học ban xã hội, vì xét về cả sự yêu thích hay năng lực, đánh giá trên mọi phương diện ban xã hội của con đều có ưu thế rõ rệt hơn ban tự nhiên. Lý do con tham gia đánh giá quy hoạch học tập, thứ nhất là vì các bạn học đều tham gia kiểm tra thử, con thấy hiếu kỳ, và cũng muốn theo xu hướng; thứ hai là cũng muốn chứng thực sự nhận định của bố mẹ và bản thân mình.

Con gái đưa tôi xem kết quả trắc nghiệm của viện nghiên cứu tâm lý đó, trong đó biểu đồ "chiều hướng tự nhiên - xã hội" thể hiện, tỷ lệ tự nhiên - xã hội của cháu là 23 - 77, môn xã hội khá hơn môn tự nhiên rất nhiều. Đồng thời, bên cạch biểu đồ còn có mấy dòng chữ như sau:

Trong các sở thích về môn học của em, niềm yêu thích đối với các môn xã hội rất rõ rệt. Trong giai đoạn cấp ba, cùng với việc phát triển các môn học mà mình yêu thích, có thể quan tâm hơn đến một số môn không phải là sở trường, bồi dưỡng sở thích của bản thân. Có thể em từng nghe thấy có người nói rằng "phạm vi lựa chọn nghề nghiệp của học sinh ban xã hội tương đối hẹp", trên thực tế, cùng với việc điều chỉnh và phát triển của các ngành học, phạm vi chọn nghề của sinh viên tốt nghiệp ngành xã hội càng ngày càng rộng, học ngành xã hội cũng vẫn tha hồ thi thố trổ tài.

Chính đoạn nhận xét này đã củng cố quyết tâm học ban xã hội của con gái tôi. Cháu không hề do dự khi điền vào mục ban xã hội trên phiếu, vợ chồng tôi cũng không chút chần chừ ký tên vào phần xác nhận của phụ huynh.

Đối với việc lựa chọn ban tự nhiên hay xã hội, tôi cho rằng, về cơ bản cần tuân theo các nguyên tắc sau:

Đầu tiên là sở thích học tập, từ nhỏ con tôi đã có hứng thú với những môn như ngữ văn, tiếng Anh, lịch sử... chính vì yêu thích nên cháu học các môn này rất nhẹ nhàng. Từ nhỏ đến lớn, thời gian cháu dành cho tiếng Anh và ngữ văn tương đối ít so với các môn khác, thế nhưng thành tích lại luôn dẫn đầu, vì đó là những môn cháu thích nên cháu say mê học tập và không ngừng nâng cao. Vậy nên, việc lựa chọn môn học mà trẻ có hứng thú sẽ giúp trẻ mất ít công sức mà lại đạt được nhiều hiệu quả.

Thứ hai là nên chọn đúng sở trường của mình. Trước đây, con tôi vẫn phân vân không biết chọn ban tự nhiên hay ban xã hội, sau đó, vợ chồng tôi giúp cháu phân tích về ngành nghề mà cháu muốn và làm giỏi. Lựa chọn đầu tiên của cháu là truyền thông, lựa chọn thứ

hai là quan hệ quốc tế, lựa chọn thứ ba là ngôn ngữ, những ngành này về cơ bản đều tuyển học sinh ban xã hội. Bố cháu liệt kê ra một vài ngành nghề của những người tốt nghiệp ngành tự nhiên - kỹ thuật, cháu đều liên tục lắc đầu. Qua việc cùng bố mẹ phân tích, cuối cùng cháu cảm thấy mình vẫn phù hợp với ban xã hội hơn.

Thứ ba là tham khảo thành tích của con trong các năm trước. Xét từ thành tích học tập của con gái tôi, các môn xã hội luôn chiếm ưu thế. Đặc biệt là lần thi giữa kỳ trước khi phân ban, nếu chỉ tính điểm các môn xã hội thì cháu có thể lọt vào danh sách 50 học sinh điểm cao nhất, nhưng nếu xếp thứ tự chung tất cả các môn thì cháu chỉ đứng trong tốp hơn 140. Có thể nói, chính kết quả lần thi này khiến con gái tôi quyết tâm học ban xã hội. Suy cho cùng, học sinh tốt nghiệp cấp ba phải đối mặt với việc thi đại học, mà tiêu chuẩn khảo sát duy nhất của kỳ thi đại học là điểm thi, vì vậy, vừa tôn trọng sở thích, vừa phải chú ý xem môn nào có lợi nhất cho việc thi đỗ đại học.

Còn về những đơn vị làm công tác đánh giá kết quả học tập thông qua điều tra tâm lý, hàng năm, cứ đến thời gian phân ban hay đăng ký nguyện vọng thi đại học, họ đều đến tuyên truyền ở các trường cấp ba. Tôi thấy đối với những học sinh có mục tiêu rất rõ ràng, hay khoảng cách giữa các môn tự nhiên và các môn xã hội quá lớn thì tác dụng đánh giá của những đơn vị chuyên nghiệp này là không nhiều. Việc kiểm tra của các con mặc dù là khách quan, nhưng nói cho cùng, căn cứ chỉ là số liệu mà các con tự điền vào. Thế nhưng, đối với những học sinh không có mục tiêu rõ ràng, hay điểm của các môn tự nhiên và các môn xã hội không chênh lệch nhiều thì có thể có tác dụng tham khảo nhất định, thử áp dụng cũng là cách hay.

Thứ tư, để con tự quyết định, cha mẹ chỉ cần đưa ra ý kiến tham khảo, đây cũng chính là nguyên tắc quan trọng nhất. Học sinh cấp ba đã có năng lực nhận định vấn đề, cha mẹ nên để các con tự chịu trách nhiệm, suy nghĩ rồi đưa ra quyết định. Hơn nữa, con trẻ trong giai đoạn này cần nhất là sự khẳng định và tôn trọng của từ mọi người xung quanh, cha mẹ nên hoàn toàn tôn trọng những lựa chọn của con, đừng tùy tiện can thiệp. Một khi đã là lựa chọn của bản thân, chúng sẽ nghiêm túc thực hiện, cố gắng cho mục tiêu mà mình đặt ra. Nếu đó là quyết định của cha mẹ, hoặc cha mẹ ép chúng quyết định như thế, trẻ sẽ có tâm lý đùn đẩy trách nhiệm, nghĩ rằng nếu làm không tốt thì cũng không phải việc của mình, kết quả có thể biến thành: Con không nỗ lực, cha mẹ còn mang lỗi.

Người làm cha mẹ như chúng ta, điều tối kỵ là khi lựa chọn của con có sai sót, thì động một tí là dựa vào “Cá không ăn muối cá ươn, con cãi cha mẹ trăm đường con hư” để giáo huấn con cái. Suy xét kỹ càng, đường đời của con còn dài, thời gian cha mẹ có thể đi cùng dìu dắt con lại rất ngắn ngủi. Chẳng bao lâu nữa con sẽ rời khỏi vòng tay cha mẹ, mọi điều đều phải tự mình đối diện, khi đó, con sẽ phải đối mặt với nhiều khó khăn và chọn lựa hơn nữa. Vì vậy, lúc nào cần buông tay thì cha mẹ hãy buông tay. Tôi cho rằng, việc cho con tự chọn học ban tự nhiên hay ban xã hội chắc chắn chính là một cơ hội để con độc lập đối diện với thử thách của cuộc đời.

6. Nhìn nhận đúng đắn về việc con “học lệch”

Nhìn nhận đúng đắn về hiện tượng “học lệch”, coi đứa trẻ “học lệch” là “giỏi lệch” để

bồi dưỡng, động viên một cách thích đáng, "giỏi lệch" có thể trở thành "giỏi toàn diện".

Khi con gái tôi còn rất nhỏ, khả năng biểu đạt ngôn ngữ của cháu đã tương đối tốt. Sau khi đi học, cháu dành thời gian công sức cho môn ngữ văn và tiếng Anh ít nhất nhưng lại học tốt nhất. Vì thế, tôi nghĩ cháu có năng khiếu học ngôn ngữ.

Khi lên cấp ba, nội dung các môn học đều tăng lên. Hàng ngày, thời gian cháu dành cho bài tập môn ngữ văn và tiếng Anh vẫn rất ít, nhưng suốt ba năm cấp ba thành tích ở lớp luôn đứng trong tốp đầu, có lúc còn nhảy vọt lên xếp thứ nhất. Trong khi đó, từ khi học lớp 10, cháu dành hầu như toàn bộ thời gian ngoài giờ lên lớp cho môn toán - lý - hóa, thế nhưng kết quả học tập vẫn không được như ý.

Tôi hiểu thuyết về sự đa dạng của trí thông minh, biết ưu thế trí tuệ và năng lực của con gái là về mặt ngôn ngữ. Thập niên 80 của thế kỷ trước, Howard Gardner - nhà tâm lý giáo dục học người Mỹ đưa ra "Lý thuyết về sự đa dạng của trí thông minh", tức là "Lý thuyết về tám loại hình trí thông minh". Lý thuyết chỉ ra rằng trí tuệ và năng lực của con người là do các loại hình trí thông minh tổ hợp thành, gồm trí thông minh về ngôn ngữ/lời nói, trí thông minh về toán học/logic, trí thông minh về thị giác/không gian, trí thông minh về thân thể/vận động, trí thông minh về tương tác/giao tiếp, trí thông minh về âm nhạc/giai điệu, trí thông minh hướng nội, trí thông minh về tự nhiên. Mỗi loại hình trí thông minh đó đều có được từ việc trẻ học tập để đáp ứng những nhu cầu của cuộc sống thực.

Tôi suy ngẫm lại quá trình chúng tôi dạy dỗ con, thực ra thành tích môn ngữ văn và tiếng Anh của con gái tôi không phải hoàn toàn dựa vào năng khiếu bẩm sinh, mà nhờ sự quan tâm của cha mẹ. Khi con còn bé, ngày nào tôi cũng đọc đồng dao, kể chuyện cho con nghe, rồi bảo cháu đọc theo mẹ hoặc thuật lại nội dung câu chuyện mà mẹ từng kể. Những việc này đã rèn luyện năng lực ngôn ngữ cho cháu. Ngôn ngữ vốn tương thông với nhau, do cơ sở ngữ văn vững chắc nên ngay từ đầu cháu học tiếng Anh đã rất nhàn, cộng thêm với việc mỗi tối đi ngủ tôi cho cháu nghe băng cassette tiếng Anh, còn thường xuyên cùng cháu xem phim gốc tiếng Anh. Vì vậy, bề ngoài có vẻ như con tôi mất ít thời gian để học ngữ văn và tiếng Anh, nhưng trên thực tế, những việc như đọc sách, xem phim đều là quá trình học ngôn ngữ, chính là cách mà chúng ta gọi là "mưa dầm thấm lâu".

Về các môn toán - lý - hóa, ngoài việc học các kiến thức thầy cô giảng trong sách giáo khoa, chúng tôi hầu như chưa từng tiến hành khai thác một cách có ý thức cho con. Hơn nữa, khi con gái học cấp một và cấp hai, vợ chồng tôi cũng chưa từng cho cháu đi học thêm ở ngoài.

Nghĩ lại mới thấy việc con "học lệch" là có nguyên do cả.

Vì thế, tôi cũng ngộ ra rằng: việc khai thác, phát triển trí lực của con trẻ lúc nhỏ phải chú trọng toàn diện, nếu không khi lớn lên rất dễ xuất hiện tình trạng "học lệch".

Tuy nhiên, khi chúng tôi phát hiện ra vấn đề này thì con gái lên cấp ba rồi. Theo đó, chúng tôi luôn "nắn lệch", nhưng sự thật chứng minh rằng, thói quen hình thành từ nhỏ lớn lên rất khó xử lý. Sau khi chọn học ban xã hội, con tôi cũng rất nỗ lực học bù môn toán, kết quả về cơ bản dừng ở trình độ "không tụt hậu". Chúng tôi đành an ủi động viên con

rằng con người ta không thể mười phân vẹn mười, có nhiều nhân vật vĩ đại xuất sắc về một phương diện nào đó nhưng lại kém cỏi ở một phương diện khác. Trong đó, chúng tôi thường lấy ví dụ về "Tiền Trung Thư '0' điểm môn toán đỗ vào Đại học Thanh Hoa".

Thế nhưng, tôi cho rằng, một khi con gái đã "học lệch" thì nên lấy hơn bù kém. Vì vậy, khi con học lớp 10, tôi động viên con tham gia kỳ thi TOEFL, chứng minh thực lực tiếng Anh của bản thân. Con tăng cường học tiếng Anh trong vòng mấy tháng, lần thi đầu tiên không ngờ đạt điểm cao tới 106 điểm. Sau khi từ trường về, con gái cho tôi hay, điểm thi TOEFL của cháu là điểm số cao nhất trường trong suốt mấy năm qua. Chuyện này đã tăng thêm tự tin cho cháu, nói theo cách của cháu thì "vô cùng tự hào về bản thân mình".

Khi con học lớp 11, vợ chồng tôi khuyến khích con tham gia cuộc thi viết văn toàn quốc, gửi đi bốn bản thảo, kết quả là cả bốn bài đều đạt giải. Bản thảo gửi cho "Báo Thanh thiếu niên" lần nào cũng được đăng. Những việc này khiến cháu ngày càng tin tưởng vào trình độ viết văn của bản thân.

Do thành tích của môn ngữ văn và tiếng Anh luôn dẫn đầu lớp nên mặc dù điểm toán - lý - hóa hơi kém, con gái tôi cũng không cảm thấy tự ti.

Vì vậy, so với việc để con mặt nào cũng xoàng xĩnh, thì thà để con xuất sắc nổi trội ở một phương diện nào đó còn hơn, điều này rất tốt cho sự phát triển trí tuệ và năng lực của con trẻ. Vì mặt nào cũng làng nhàng thì sẽ không được quan tâm chú ý, hậu quả của việc bị "lãng quên" trong thời gian dài là khiến con trẻ không có chí tiến thủ. Ngược lại, việc có một sở trường nào đó sẽ giúp con trẻ duy trì đủ sự tự tin.

Tất nhiên là nếu có thể giỏi toàn diện thì không còn gì bằng. Và trên thực tế, điều này là có thể thực hiện được. Mọi đứa trẻ đều có chí tiến thủ, khi có sự tự tin làm cơ sở, thì ý chí vươn lên của trẻ càng mạnh mẽ. Khi đó, trẻ sẽ chủ động nâng cao thành tích các mặt đang còn làng nhàng kia. Do điểm ngữ văn và tiếng Anh rất tốt, muốn có thể đạt được thành tích cao hơn nữa trong các kỳ thi, con gái tôi nỗ lực học toán, cuối cùng, điểm toán của cháu từ hàng đội sổ dần dần đạt tới mức trung bình của khối.

Nhìn nhận đúng đắn về hiện tượng "học lệch", coi đứa trẻ "học lệch" là "giỏi lệch" để bồi dưỡng, động viên một cách thích đáng, "giỏi lệch" có thể trở thành "giỏi toàn diện". Trong giai đoạn trẻ học cấp ba, mục đích của việc chúng ta phát triển toàn diện là để ứng phó với kỳ thi đại học không bị "khập khiễng", đạt được điểm cao khi thi đại học. Đến giai đoạn học đại học hoặc ra xã hội tìm việc, công tác, thì chúng ta lại có thể phát huy điểm mạnh hạn chế điểm yếu.

7. Sớm vạch ra mục tiêu, tràn đầy động lực học tập

Một người làm việc có mục tiêu rõ ràng, coi mục tiêu là động lực, cộng thêm trạng thái tâm lý tích cực, thì tức khắc sẽ không cảm thấy mệt mỏi, làm việc một cách tận hưởng, việc mà anh ta làm cũng không có lý do gì mà không thành công!

Con gái tôi có tố chất bình thường, từ nhỏ đến lớn mặc dù thành tích học tập rất tốt,

nhưng hiếm khi nổi bật hẳn. Điều đáng mừng là ngoài việc yêu thích việc học, tận hưởng niềm vui từ học tập, cháu còn có một tâm hồn tươi vui nhiệt tình.

Từ khi lên cấp ba, cháu càng chăm chỉ, còn tự giác áp dụng các phương pháp học tập sáng tạo hiệu quả, vì thế thành tích học tập của cháu từng bước được nâng cao rất nhiều.

Tôi cảm thấy việc con gái có thể nỗ lực học hành có liên quan rất lớn đến việc cháu sớm vạch ra mục tiêu rõ ràng.

Cảm nhận này có được từ chính trải nghiệm của bản thân tôi. Lúc nhỏ tôi ở nông thôn, rất chịu khó học hành. Khi đó mục đích hướng tới của tôi rất đơn giản và thực tế, đó là thi đỗ đại học, thoát khỏi nông thôn, ngày ngày mặc quần áo sạch đẹp tươm tất, làm việc ở văn phòng mát lạnh. Vì thế, trong khi các chị em gái xung quanh đều thấy học hành cực khổ quá mà đua nhau bỏ học, thì hàng ngày tôi cùng các bạn nam trong làng vượt hàng chục cây số để đi học. Thậm chí về sau, khi tất cả các bạn đều đã thôi học, tôi vẫn một mình đi học ở huyện, ở thị xã. Chính vì có mục tiêu rõ ràng như vậy mà tôi mới có thể không ngừng cố gắng học hành, cuối cùng đã thi đỗ vào đại học, đi khỏi vùng thôn quê.

Lúc con gái còn nhỏ, tôi thường kể câu chuyện đó cho con nghe, để con hiểu được học hành có thể thay đổi cuộc đời. Khi con học lớp 4, giáo viên chủ nhiệm của cháu khi tình cờ gặp tôi đã nói rằng: “Con gái chị rất khá!” tôi hỏi có chuyện gì, cô giáo bảo : “Em ấy phát biểu trong buổi họp lớp rằng “tri thức thay đổi vận mệnh”, khiến tôi rất ngạc nhiên.”

Thì ra trong cuộc họp lớp, cô giáo để học sinh tự do phát biểu ý kiến, không ngờ con gái tôi đã kể chuyện vợ chồng tôi xuất thân từ nông thôn. Cháu còn nói nếu không phải là bố mẹ chịu khó học hành, thi đỗ đại học, đưa cháu rời khỏi nông thôn thì có thể cháu đang học ở một trường tiểu học hy vọng nào đó chứ không được như bây giờ, rồi bất ngờ dùng câu “trình độ cao” là “tri thức thay đổi vận mệnh” để tổng kết bài phát biểu của mình.

Kỳ thực, tôi và chồng tôi chưa từng từ bỏ việc học, ngoài những lúc rảnh rỗi đọc sách, khi có cơ hội, chúng tôi cũng tham gia các lớp bồi dưỡng và nâng cao kiến thức. Ngay cả trong giai đoạn con gái học cấp ba, mỗi cuối tuần khi con đi học thêm, vợ chồng tôi vẫn thường xuyên phân công nhau đi học. Chúng tôi từng gọi gia đình mình là “gia đình học hành”.

Khi bố nhờ không ngừng học tập nâng cao mà vừa thăng tiến trong công việc, vừa kiếm được nhiều tiền hơn; khi mẹ dựa vào học hành, dùng kiến thức chuyên môn của mình để giúp đỡ được nhiều người hơn, con gái chúng tôi đã nhận ra giá trị của việc học.

Làm gương tốt hơn nói bằng lời. Thường ngày cha mẹ không ngừng học hỏi, trang bị kiến thức cho bản thân, làm cuộc đời mình thêm phong phú. Sức mạnh của tấm gương đó tốt hơn nhiều so với việc hết lần này đến lần khác hối thúc con học hành.

Sau khi con gái lên cấp ba, tôi thấy con đã trưởng thành, có khả năng tự nhận định, nên để con xác định rõ hơn mục đích học tập và sớm lập ra mục tiêu.

Trường Đại học Harvard từng tiến hành một nghiên cứu, thử nghiệm với một số sinh

viên sắp tốt nghiệp, những sinh viên này đều có hoàn cảnh gia đình, trình độ IQ, thành tích học tập tương tự nhau. Đề bài thử nghiệm gồm hai câu: Câu 1, mục tiêu cuộc đời bạn là gì? Câu 2, kế hoạch thực hiện mục tiêu đó của bạn như thế nào? Kết quả thử nghiệm có 3% số người viết ra mục tiêu rõ ràng và kế hoạch chi tiết; 13% số người viết mục tiêu và kế hoạch đại khái; còn 84% số người vẫn chưa từng nghĩ đến hai vấn đề này. 10 năm sau, thu nhập của 3% số người đó bằng 10 lần thu nhập của số người không có mục tiêu và kế hoạch; những người viết ra mục tiêu và kế hoạch đại khái có thu nhập gấp đôi thu nhập của những người không có mục tiêu và kế hoạch.

Có thể thấy rằng, thành công thuộc về những ai sớm xác lập mục tiêu cho cuộc đời mình. Tuy nhiên, con trẻ thiếu trải nghiệm, nhiều khi khái niệm của các con về những điều mà người lớn cho là quan trọng như sự nghiệp tương lai và tiền đồ, còn rất mơ hồ, cần cha mẹ giúp làm sáng tỏ.

Thế là ngay từ khi con gái học lớp 10, chúng tôi đã bắt đầu giúp con lên kế hoạch về nghề nghiệp tương lai. Con tôi là một "nhà từ thiện" bẩm sinh, lý tưởng từ lúc nhỏ đã là sau này sẽ mở một viện dưỡng lão chăm sóc các cụ già nghèo khổ, và mở một trạm thu nhận động vật lang thang. Đến khi con học cấp ba lý tưởng này vẫn không hề thay đổi. Suy nghĩ của con thực ra rất đơn giản, mở một trạm thu nhận động vật lang thang bên cạnh viện dưỡng lão để các cụ già trong viện dưỡng lão có thể giúp chăm sóc các con vật bé nhỏ, và giúp các cụ không còn cô đơn. Vợ chồng tôi cảm động trước sự lương thiện của con gái, thực lòng tán thưởng ý tưởng của cháu, luôn ủng hộ suy nghĩ của cháu. Một lần, chúng tôi chính thức giúp cháu phân tích vấn đề làm thế nào mới có thể thực hiện được lý tưởng đó. Chúng tôi phân tích rằng, việc thành lập một đơn vị như thế cần đầu tư tiền của, số tiền đó không hề nhỏ. Kể cả xây dựng được thì tiền chi tiêu hàng ngày cũng rất lớn. Do không nắm được tình hình cụ thể, chúng tôi khuyến khích con gái lúc rảnh rỗi tới các đơn vị như thế thử khảo sát xem sao, để thu được những tài liệu trực tiếp.

Vậy là con gái tôi tham gia vào nhóm tình nguyện của nhà trường, tận dụng ngày nghỉ cùng bạn học đến viện dưỡng lão thăm các cụ già, rồi còn nhờ bố đưa đến trung tâm thu nhận nuôi dưỡng chó mèo và các con vật nhỏ lang thang, từ đó có nhận thức khách quan và lý trí hơn đối với những suy nghĩ của bản thân.

Sau đó, gia đình tôi thảo luận cụ thể. Bất luận là làm việc gì, kể cả thành lập đơn vị từ thiện, đều không thể dựa dẫm vào người khác, mà phải dựa vào chính mình. Chúng tôi nói với con, mức thu nhập và kiến thức chuyên môn của bố mẹ hiện nay xem ra không giúp được gì nhiều cho con. Muốn thực hiện lý tưởng của con thì hoặc là về sau bản thân con có thể kiếm được rất nhiều tiền, hoặc là con có khả năng kêu gọi sức mạnh xã hội để làm việc này.

Con gái sau khi suy đi tính lại, xác định mục tiêu là "phát động sức mạnh xã hội", vì cháu thấy đợi đến lúc cháu kiếm được nhiều tiền như thế thì những người và động vật cần giúp đỡ sẽ phải đợi chờ quá lâu, cháu rất xót xa.

Vậy những người như thế nào mới có khả năng phát động sức mạnh xã hội? Chúng tôi so sánh rất nhiều ngành nghề. Kết luận cuối cùng của con gái là "báo chí truyền thông!", "con có thể làm phóng viên, dùng ngòi bút của mình viết về tình hình thực tế, lay động

nhiều hơn nữa những tấm lòng nhân ái, mọi người cùng thực hiện việc đó." Chẳng phải thế ư? Ngày nay, biết bao công việc từ thiện trong xã hội đều được triển khai dưới sự thúc đẩy của các phương tiện truyền thông. Bức ảnh "Đôi mắt to" của phóng viên nhiếp ảnh Giải Hải Long chẳng phải đã thúc đẩy mạnh mẽ sự phát triển lớn mạnh của "Công trình hy vọng" đấy sao? Vợ chồng tôi ủng hộ cả hai tay đối với mục tiêu này của con gái.

Con gái tôi quả thực rất phù hợp với nghề phóng viên, từ nhỏ cháu đã giỏi quan sát, đồng thời, khả năng nắm bắt điểm nhạy cảm của vấn đề cũng rất tốt, viết văn vừa hay vừa nhanh nhạy. Tin rằng sau mấy năm rèn luyện ở trường đại học, cháu nhất định có thể trở thành một nhà báo xuất sắc.

Tuy nhiên, ngành báo chí là ngành "hot", điểm thi đầu vào của trường đại học nào cũng rất cao. Sau khi mục tiêu được hoạch định rõ ràng, việc học hành của con tôi có đường đi nước bước tích cực. Cháu hiểu rõ việc học hiện này là bước đi đầu tiên để đạt tới thành công, những kiến thức học được hôm nay là công cụ để có được hạnh phúc ngày sau. Một người biết suy tính xa rộng thì sẽ không còn những âu lo trước mắt. Cháu không còn lo lắng được mất, nản chí vì điểm số nhất thời giảm sút, hay khoái chí hí hửng vì một lần điểm cao. Khi học lớp 11, đặc biệt là lớp 12, cháu học như đói như khát, vô cùng chăm chỉ cố gắng. Ngoài việc cần mẫn học hành, cháu còn giỏi lên kế hoạch học tập, học tập trước sau đâu ra đấy theo kế hoạch đã định sẵn.

Trong thời gian đó, để xác định mục tiêu của con gái có chính xác hay không, dưới sự động viên của bố mẹ, cháu thử gửi mấy bài cho "Báo Thanh thiếu niên". Kết quả là các bài cháu gửi đều được báo đăng, có bài còn được đăng ở trang nhất của phụ san "Bài làm văn trung học". Việc này là niềm động viên rất lớn và càng thêm khẳng định niềm tin cho con gái tôi.

Lần đầu tiên nhận được nhuận bút, con gái bỗng hỏi tôi: "Mẹ ơi, mẹ thấy về sau con tốt nghiệp đến xin việc ở "Báo Thanh thiếu niên", cầm theo một xấp dầy những bài báo đã đăng, họ có nhận con không?

"Còn phải hỏi! Just do it!" tôi trả lời cháu bằng một câu tiếng Anh đang "mốt".

Mục tiêu vạch ra rõ ràng, trong lòng con thấy nhẹ nhõm thoải mái, dù học hành bận rộn gấp rút đến đâu, hàng ngày con vẫn nghe nhạc, xem phim như thường lệ, con sắp xếp thời gian rất hợp lý, kết hợp rất tốt giữa việc lao động và nghỉ ngơi.

Năm lớp 12, có một lần, thấy con học bài đến tận khuya, tôi xót quá liền bảo: "Con ơi, đừng để mệt quá, học được bao nhiêu thì học."

Cháu đáp: "Con không mệt mà, con thấy rất "happy"!"

Đúng như vậy đấy, một người làm việc có mục tiêu rõ ràng, coi mục tiêu là động lực, cộng thêm trạng thái tâm lý tích cực, thì tự nhiên sẽ không cảm thấy mệt mỏi. Việc làm ấy trở thành một cách tận hưởng, cũng không có lý do gì mà không thành công!

8. Vạch trước kế hoạch, hiệu quả học tập cao

Sắp xếp việc học tập một cách có kế hoạch, học có trình tự trước sau, việc học như vậy sẽ không khiến bạn cảm thấy có áp lực, mà ngược lại, sẽ giúp bạn thực hiện tốt mục tiêu, có được cảm giác thành công và thỏa mãn; đồng thời, thông qua việc không ngừng đạt được các mục tiêu ngắn hạn, bạn có thể từng bước đạt tới mục tiêu lâu dài.

Cứ mỗi khi khai giảng học kỳ mới, con gái tôi đều tự mua một cuốn sổ, gọi nó là "sổ ghi chép". Trong cuốn sổ đó, ngoài ghi chép bài tập thầy cô giao và những việc cháu nghĩ mình phải làm, còn liệt kê trước kế hoạch làm việc cho một ngày, rồi tiến hành thực hiện theo những điều đã ghi trong sổ.

Cách làm này khá hay, giúp ích rất nhiều cho con tôi trong thời gian học cấp ba.

Con gái học được cách làm đó từ bố. Chồng tôi thích dùng sổ ghi chép, suốt nhiều năm làm việc, anh ấy đã dùng bao nhiêu cuốn sổ. Một nội dung quan trọng trong sổ ghi chép của anh là các loại kế hoạch. Bắt đầu một năm thì có kế hoạch lớn cho cả năm; đầu tháng thì liệt kê kế hoạch vừa cho tháng; vào thứ hai hàng tuần thì ghi ra kế hoạch nhỏ cho cả tuần. Ngoài những kế hoạch chung chung, mỗi khi làm một việc gì đó, chồng tôi cũng lên kế hoạch hoàn thành chi tiết, khâu nào cũng đều tỉ mỉ chu đáo. Công việc của anh ấy rất bận, ngày nào cũng phải giải quyết rất nhiều đầu việc. Để không bị bỏ sót việc, hàng ngày khi đến văn phòng, việc đầu tiên anh làm là liệt kê công việc theo thứ tự ưu tiên vào sổ ghi chép, cứ làm xong một việc lại tích một dấu √. Như vậy sẽ không bị lỡ những việc cần làm, mà hiệu quả công việc lại được nâng cao.

Có lần con gái lật xem sổ của bố, thấy cách bố làm rất hay, liền làm theo. Ban đầu, mỗi tối trước khi làm bài tập, cháu liệt kê sơ lược thời gian cần thiết và thứ tự của bài tập các môn, sau đó xếp sách giáo khoa và vở bài tập theo thứ tự đã liệt kê ở một góc bàn. Mỗi khi hoàn thành xong bài tập môn nào, cháu lại thu dọn sách vở môn đó xếp vào cặp sách. Trong các khoảng thời gian mà cháu đặt ra, cứ cách hai môn lại có quãng nghỉ vài phút. Khi làm bài tập môn nào đó, không làm bất cứ việc gì khác, kể cả đi vệ sinh, tranh thủ hoàn thành trong thời gian mình đã định. Lúc mới bắt đầu, cháu thường không thể hoàn thành đúng theo kế hoạch, rồi dần dần, cháu nắm được nhịp độ, tiến hành điều chỉnh một chút giữa kế hoạch thời gian và tốc độ làm việc. Về sau, cháu hầu như đã có thể làm xong tất cả bài tập như kế hoạch đề ra.

Trong suốt quá trình làm việc, nếu không phải trong thời gian nghỉ, cháu không để cho bố mẹ làm phiền, không được ra vào phòng của cháu, không được mang nước hay hoa quả cho cháu.

Đây là một thói quen rất tốt mà con gái luyện được trong giai đoạn học cấp ba, do có thói quen này mà hàng ngày cháu làm việc có trật tự, hiệu quả cao, rất ít khi thức đêm vì chưa làm xong bài. Vì vậy tôi rất vui mừng.

Lúc cháu học lớp 10 và 11, vì con thích đọc sách nên trong kế hoạch luôn luôn có mục đọc sách ngoại khóa, thường xuyên quy định thời gian đọc sách làm sao để không ảnh hưởng đến việc học. Nhưng thông thường trong hai ngày nghỉ cuối tuần, thời gian dư dả,

cháu không lên kế hoạch chi tiết nữa.

Bước vào giai đoạn ôn thi của lớp 12, con bắt đầu lập kế hoạch tháng và kế hoạch tuần rồi chi tiết đến kế hoạch ngày, nhằm vào các môn học sở trường và sở đoản của bản thân. Từ thứ hai đến thứ bảy đi học ở trường, con chỉ có thể tiến hành ôn tập theo tiến độ của thầy cô giáo. Chủ nhật, khi tự học, con sẽ có một kế hoạch tỉ mỉ. Trong một lần tôi dọn dẹp bàn của con, tôi phát hiện ra một trang sổ được xé ra, đó là kế hoạch cho chủ nhật nào đó, con sắp xếp như sau:

Ngày 2 tháng 2

8:00 - 8:30 Đề chính trị

8:30 - 9:00 Vở bài tập nhỏ

9:00 - 10:00 Lịch sử

10:10 - 11:00 Ngữ văn: Thơ

11:00 - 11:30 Ngữ văn: Văn thuyết minh

1:00 - 2:00 Toán: Đề trắc nghiệm

2:10 - 4:00 Toán: Vở bài tập lớn + Vở bài tập nhỏ

4:00 - 4:30 Toán: "Thuyết minh"

Thời gian được bố trí rất sít sao.

Đọc được tờ giấy này, tôi liền hiểu vì sao chủ nhật nào cháu cũng vội vàng ra khỏi nhà như ngày thường. Ngày trước tôi thương con chủ nhật mà vẫn vất vả như thế, thường bảo cháu, tự học thì thời gian là do bản thân mình khống chế, sớm một chút muộn một chút cũng không sao, cháu không chịu nghe, cứ ra khỏi nhà từ sớm. Thì ra là thời gian trong kế hoạch của cháu yêu cầu bản thân phải bước vào trạng thái học hành từ 8 giờ sáng, nếu không thì không thể hoàn thành nhiệm vụ. Thảo nào mà cháu hay nói, muộn một chút sẽ có phản ứng dây chuyền, khiến cháu bận túi bụi cả ngày.

Khi còn cách kỳ thi đại học nửa tháng, một tối trước khi đi ngủ, con gái nói với tôi: "Mẹ ơi, con đã lên một kế hoạch chi tiết kín kẽ cho mười mấy ngày này rồi, thực hiện xong kế hoạch đó thì còn khoảng 2 ngày nữa là thi đại học." Tôi không nói gì, chỉ giơ ngón tay cái tỏ ý ủng hộ con.

Tôi khâm phục chồng tôi từ tận đáy lòng, chính anh ấy đã dạy con luyện được thói quen tốt về lập kế hoạch và hoàn thành nhiệm vụ học tập theo kế hoạch. Vẫn là câu nói cổ ấy, trong giáo dục gia đình, tấm gương của cha mẹ có sức mạnh vô cùng to lớn. Người được lợi nhất đương nhiên vẫn là con gái, thói quen này giúp cháu học hành có trật tự và hiệu quả, đồng thời hoàn thành các nhiệm vụ học tập một cách khá nhẹ nhàng.

Tổng kết lại, việc con tôi học tập theo kế hoạch có rất nhiều ưu điểm:

Trước tiên, sắp xếp các nhiệm vụ học tập một cách có kế hoạch, học có trình tự, việc học như vậy khiến con người không cảm thấy có áp lực, mà ngược lại, mỗi khi hoàn thành được mục tiêu đã đề ra thì sẽ có cảm giác thành công và thỏa mãn.

Tiếp theo, học theo kế hoạch thì có thể hoàn thành tốt các nhiệm vụ. Nếu có thể hoàn thành nhiệm vụ của mỗi ngày, thậm chí là mỗi tháng theo kế hoạch của bản thân, qua việc tích lũy hoàn thành các mục tiêu ngắn hạn, tự nhiên sẽ đạt tới được mục tiêu lâu dài.

Sau cùng, quan niệm thời gian và khả năng lập kế hoạch của con tôi vô hình trung được nâng cao, giúp cháu trở thành một người biết sắp xếp việc học, cuộc sống và công việc một cách hợp lý.

Tôi tin rằng thói quen này không chỉ đồng hành cùng con trong giai đoạn cấp ba, mà sẽ làm bạn cùng con suốt đời. Và thói quen tốt đẹp này có lẽ sẽ giúp con lần lượt vươn tới những mục tiêu cao hơn nữa trong công việc và cuộc sống.

9. Học tiếng Anh, kỹ năng nghe là then chốt

Tiếng Anh thuộc ngành ngôn ngữ, quy tắc học Tiếng Anh giống như tiếng mẹ đẻ. Mỗi người chúng ta khi học tiếng mẹ đẻ đều bắt đầu từ việc "nghe", do đó, khi học tiếng Anh, vượt qua những cửa ải nghe trước là cực kỳ quan trọng.

Từ nhỏ đến lớn, con gái tôi chưa từng đi học thêm tiếng Anh, chỉ có mấy lần được thầy cô hướng dẫn kỹ xảo làm bài thi trước khi thi TOEFL hồi học lớp 10. Nhưng cháu luôn học tiếng Anh rất giỏi, suốt ba năm cấp ba, thành tích môn tiếng Anh luôn dẫn đầu khối, rồi khi thi đại học cũng đạt điểm cao.

Tôi biết mấu chốt của việc con học giỏi tiếng Anh là do con đã chinh phục cửa ải nghe trước tiên.

Từ lúc chính thức bắt đầu học tiếng Anh năm lớp 1, mỗi học kỳ khi nhận được sách giáo khoa thì con tôi mang về cả băng cassette kèm theo sách. Tôi bắt đầu huấn luyện cho con nghe từ lúc ấy. Mỗi tối khi con vừa lên giường là tôi cho băng đi kèm với sách giáo khoa vào đài cassette mở nghe. Thông thường, băng chạy xong một mặt chỉ khoảng nửa tiếng, khi băng tiếng Anh dài nửa tiếng này phát xong thì con gái cũng gần như ngủ thiếp đi rồi. Cứ như vậy, tối đầu tiên nghe mặt A, tối thứ hai nghe mặt B, nghe xong cả hai mặt thì quay lại nghe từ đầu. Trong cách huấn luyện như thế, tôi là người cố ý, cháu hoàn toàn không nghiêm túc nghe. Nhưng sau khi nghe nhiều lần trong trạng thái mơ mơ màng màng sắp ngủ thiếp đi, cháu đã thuộc lòng toàn bộ nội dung quyển sách. Rồi dần dần, cháu bắt đầu bắt chước giọng nói trong băng, phát âm rất chuẩn.

Điều đáng mừng hơn nữa, do con gái đã học thuộc lòng toàn bộ nội dung bài khóa của cả một quyển sách nên đến khi thầy cô giảng bài, cháu chỉ còn nhiệm vụ ghi nhớ từ mới mà thôi. Vì thế, khi thật sự học phần bài khóa với thầy cô, lượng bài tập của cháu ít hơn các bạn cùng lớp, hoàn thành một một cách đơn giản nhẹ nhàng.

Chúng tôi duy trì thói quen cứ mỗi tối lên giường là nghe băng đến tận giai đoạn cháu học cấp ba. Chỉ có điều, từ khi lên cấp ba, cháu không còn thỏa mãn với việc nghe băng của sách giáo khoa mà bắt đầu nghe bộ giáo trình "New Concept English". Năm lớp 11, cháu đã nghe đi nghe lại cuốn 2, 3 và 4 của bộ này, đồng thời đã có thể dễ dàng giao tiếp, trò chuyện bằng tiếng Anh.

Việc bắt đầu học tiếng Anh bằng cách nghe chỉ là ý nghĩ nhất thời của tôi mà thôi. Hồi bé, trước khi đi ngủ, con gái tôi đều muốn nghe kể chuyện, bất kể là chuyện do mẹ kể hay nghe đài cassette, nghe vài lần là cháu có thể thuật lại không sót một chữ. Khi vào cấp một, cháu bắt đầu tự đọc sách, không cần nghe kể chuyện nữa, tôi liền đổi thời gian nghe kể chuyện thành thời gian nghe tiếng Anh, không ngờ lại có hiệu quả tốt như thế.

Tiếng Anh thuộc ngành ngôn ngữ, quy tắc học tiếng Anh giống như học tiếng mẹ đẻ. Mỗi người chúng ta khi học tiếng mẹ đẻ đều bắt đầu bằng "nghe", trẻ sơ sinh nào cũng vậy, khi học nói dù chưa biết phát ra tiếng nói đã ngày ngày nghe người lớn nói chuyện bên tai. Vì được nghe nhiều nên đến khi hai, ba tuổi là trẻ đã có thể nói rất tốt rồi. Trẻ con có khả năng bắt chước rất giỏi, chỉ cần nghe hiểu rồi, trẻ sẽ biết nói theo. Do đó, khi học tiếng Anh, vượt qua cửa ải "nghe" là việc vô cùng quan trọng.

Do được huấn luyện từ nhỏ, con gái tôi hầu như luôn đạt điểm tuyệt đối trong các kỳ thi nghe tiếng Anh ở cấp ba. Thêm vào đó, luyện nghe chính là luyện ngữ cảm đọc hiểu tiếng Anh. Con gái kể rằng, thực ra cháu học ngữ pháp tiếng Anh rất lơ mơ, nguyên nhân đạt điểm cao khi thi chính là do ngữ cảm tiếng Anh của cháu cực kỳ tốt, đặc biệt là chọn từ điền vào chỗ trống, vừa đọc lướt qua, chỉ cần dựa vào ngữ cảm là lần nào cũng làm đúng.

Tôi còn một cách nữa để huấn luyện kỹ năng nghe cho con, đó là cùng con xem phim tiếng Anh.

Khi con gái học lớp 4, trong lớp có một học sinh từ Singapore chuyển đến, cô bé nhanh chóng trở thành bạn tốt của con tôi. Cô bé này rất thích xem phim, mẹ cô bé thì sợ con mình về nước quên tiếng Anh, thường mua đĩa phim tiếng Anh cho con xem. Khi con gái tôi chơi với cô bé ấy, hai cháu thường cùng nhau xem phim. Về sau, con tôi cũng nhờ mẹ mua ít đĩa phim tiếng Anh để tự xem ở nhà. Dần dần tạo thành thói quen, tối thứ sáu hàng tuần là tôi lại cùng con gái xem một bộ phim tiếng Anh. Ban đầu chúng tôi xem phim có phụ đề tiếng Trung, sau đó dứt khoát không cần phụ đề nữa, lúc nào tôi thực sự nghe không hiểu thì con sẽ dịch cho tôi.

Đối thoại trong phim tiếng Anh mang tính khẩu ngữ cao hơn và tốc độ nhanh hơn. Con xem phim nhiều, sẽ nhanh chóng nâng cao được trình độ khẩu ngữ tiếng Anh. Đôi lúc tôi vô cùng ngạc nhiên trước khả năng lĩnh hội của con gái. Ngay cả khi chỉ nghe được bập bõm các từ tiếng Anh thì cháu vẫn có thể dựa vào cảnh phim để hiểu được nội dung.

Thói quen xem phim cũng được duy trì đến tận bây giờ. Nhưng từ sau khi con gái lên cấp ba, tôi không cùng cháu xem nữa. Còn nhớ hồi thi đại học, buổi tối sát ngày thi tiếng Anh, cháu vẫn xem một bộ phim tiếng Anh nhẹ nhàng.

Đối với con trẻ, một khi việc có ích nào đó đã được nuôi dưỡng thành thói quen, thì

cha mẹ có thể "lui về tuyến sau". Chỉ khi được lợi từ một thói quen, ham muốn của trẻ mới tự nhiên được khơi gợi và sau đó tự mình duy trì. Nhờ nghe ghi âm tiếng Anh và xem phim tiếng Anh mà thành tích môn tiếng Anh của con tôi luôn dẫn đầu các lớp trong khối và nhận được rất nhiều khen thưởng. Do liên tiếp được hưởng nhiều lợi ích tốt đẹp, đến khi học cấp ba, cháu đã chủ động rèn luyện kỹ năng nghe của bản thân.

Hai tháng trước kỳ thi đại học, cháu còn mua được qua mạng file nghe mp3 của sách giáo khoa ba lớp cấp ba, copy vào máy mp4, mang theo bên người, cứ có thời gian là nghe, nói theo cách của cháu thì trước khi thi đại học, cháu đã thuộc làu làu sách tiếng Anh cấp ba. Thi thực ra là gì? Chẳng phải chỉ là kiểm tra những kiến thức học sinh bình thường đã học sao? Hình thức có thể thay đổi như bản chất vẫn thế, căn cứ của đề thi đại học là sách giáo khoa, chỉ cần nghe hiểu và học thuộc là nắm được mọi từ đã học, điểm thi tiếng Anh cũng không thể kém được.

Đương nhiên là muốn học giỏi tiếng Anh thì luyện nghe chỉ là một trong những phương pháp rất cơ bản và quan trọng, tôi tin là mỗi đứa trẻ đều có phương pháp phù hợp với bản thân. Khi học cấp ba, con gái tôi còn đọc nhiều sách gốc tiếng Anh và các bài văn bằng tiếng Anh, tôi nghĩ những việc đó cũng giúp ích cho cháu rất nhiều về kỹ năng viết và tích lũy từ vựng.

10. Nghiêm túc sử dụng mỗi bộ đề thi

Mục đích của thi cử là tìm ra phần kiến thức chưa nắm được. Nghiêm túc sử dụng mỗi bộ đề thi từng làm, hiểu rõ mỗi một đề bài, thì có thể nắm chắc tất cả kiến thức; trong lúc phân tích đề thi, cũng có thể tìm ra quy luật ra đề, và tổng kết được kỹ xảo ứng thí phù hợp với bản thân, nắm quyền chủ động khi thi đại học.

Sau khi kỳ thi đại học kết thúc, tôi giúp con gái sắp xếp các tài liệu đã dùng, nhìn thấy rất nhiều đề thi mà cháu từng làm. Tôi tiện tay giở ra xem, phát hiện thấy hầu như bộ đề nào cũng có vết bút viết, có đề còn được ghi chú bằng mấy loại bút màu. Hỏi cháu thì cháu bảo, hồi lớp 12, cháu coi các đề thi là một phần của tài liệu ôn thi, xem đi xem lại, nên mới có những ký hiệu đó.

Tôi rất mừng là đến lớp 12, con gái có thể vận dụng tiếp các phương pháp mà tôi dạy cháu ngày trước và thu được hiệu quả tốt. Thực ra tôi luôn khuyến khích cháu áp dụng cách làm này này trong việc học ngay từ khi còn nhỏ. Mỗi khi thi xong, chúng tôi đều không mấy quan tâm đến điểm thi, mà yêu cầu con nghiêm túc phân tích bài thi, nhặt ra những câu làm đúng nhờ đoán mò và những câu làm sai, nghiên cứu xem vấn đề nằm ở đâu, và sắp xếp những câu đó vào cuốn vở tập hợp đề bài làm sai.

Từ trước đến nay, tôi còn dặn con không được vứt bỏ các đề thi từng làm, bao gồm đề kiểm tra theo đơn vị bài hay kiểm tra hàng tháng. Năm lớp 11 và 12, trước mỗi lần thi giữa kỳ và cuối kỳ, ngoài việc ôn tập nội dung trong sách giáo khoa, cháu còn giở những đề thi trước đây ra xem lại một lượt và ôn kỹ những câu từng làm sai.

Năm lớp 12, hầu như tuần nào nhà trường cũng tổ chức luyện thi chung, bài tập mà

thầy cô phát hàng ngày cũng là đề thi được thu thập và chỉnh lý từ nhiều nguồn khác nhau. Do đã tạo thành thói quen nên con gái tôi luôn phân loại đề thi theo từng môn rồi lưu vào các cặp tài liệu khác nhau. Lúc bình thường thì ôn tập theo thầy cô, trước khi thi thì dành hẳn thời gian để xem các đề thi này, đặc biệt là nghiêm túc nghiên cứu những đề bài từng làm sai.

Có thể nói rằng, mỗi kỳ thi trong giai đoạn cấp ba đều là một lần "luyện binh" cho kỳ thi đại học. Đặc biệt là đến giai đoạn cuối, phải nói rằng từng bộ đề thi mà thầy cô cho học sinh làm đều bao gồm các mục kiến thức của thi đại học. Hơn nữa, trong những đề bài mà các con từng làm còn có một lượng lớn đề bài thật của các năm thi đại học trước. Do đó, tôi cho rằng, chỉ cần các con nghiêm túc sử dụng từng bộ đề thi đã làm, đọc sách giáo khoa một cách cẩn thận hoặc dưới sự giúp đỡ của thầy cô giáo, hiểu nhuần nhuyễn từng đề bài mà bản thân chưa nắm được hoặc không biết làm. Cứ như thế thì sau một thời gian là nắm vững được các kiến thức đã học. Đồng thời, việc nghiêm túc nghiên cứu và phân tích đề thi không những có thể nắm chắc kiến thức được học, mà còn giúp trẻ nhận ra quy luật ra đề thi đại học, nắm được kỹ xảo ứng thí nhờ tự tổng kết quy luật. Lâu dần trẻ có thể nắm bắt tốt tốc độ làm bài khi đi thi và phân bố thời gian hợp lý cho các câu hỏi, không xảy ra tình trạng không làm hết bài.

Cùng thầy cô giáo, cùng nhịp độ ôn tập, tại sao có những học sinh học rất tốt, có những học sinh lại học lơ mơ? Điều này chắc chắn có liên quan đến phương pháp học tập của từng học sinh. Có lẽ những học sinh khác còn có phương pháp học tập tốt hơn nữa, nhưng tôi luôn cảm thấy việc nghiêm túc sử dụng đề bài của mỗi lần thi là một cách hay.

Có thể nói mỗi một kỳ thi đều là "thăm dò hỏa lực", mục đích làm lộ ra những phần kiến thức chưa được nắm vững, sau đó nhằm vào đó để ôn tập. Kỳ thi trước là tấm gương soi cho kỳ thi sau, nghiêm túc phân tích và tổng kết, phát huy điểm mạnh bù đắp điểm yếu, mỗi lần thi sẽ là một lần tiến bộ.

Có thể nói đề thi là tài liệu ôn tập hữu ích và những câu làm sai trên đề thi chính là cửa khẩu đột phá để nâng cao thành tích. Làm tốt mỗi bộ đề thi, làm đúng mỗi bộ đề thi, nhất định có thể thi đạt điểm cao.

Phương pháp này cũng đã được chứng minh với đứa trẻ khác.

Tháng 3 năm 2010, tôi đi công tác tại Trịnh Châu, người bạn đi cùng kể rằng em trai cô ấy tháng 6 tới phải thi đại học rồi mà giờ vẫn đang lo lắng về việc làm cách nào để nâng cao thành tích. Tôi hỏi sơ qua tình hình, cô ấy nói nền móng kiến thức cậu em mình vốn không hề kém, chỉ là lúc ôn thi tổng hợp không tìm ra được phương pháp đúng.

Tôi bảo: "Chắc hẳn là em cậu ngày nào cũng làm đề thi mà thầy cô giáo phát cho phải không?"

Cô ấy đáp: "Chứ còn gì nữa! Hồi Tết mình về nhà, thấy nó ngày nào cũng làm đề đến phát sợ."

Tôi nói: "Vậy thì đúng rồi, những học sinh tham gia thi đại học đều đang làm rất nhiều

đề thi. Tuy nhiên cậu phải bảo em cậu sử dụng cẩn thận từng bộ đề bài, hiểu cho tường tận từng câu hỏi trong từng bộ đề, không tham số lượng, đảm bảo chất lượng. Cậu nghĩ mà xem, nếu như trong mấy tháng này em cậu nghiêm túc làm 50 bộ đề cho mỗi môn, mình đoán là cậu ấy sẽ nắm được tất cả các mục kiến thức, thi không tốt sao được?"

Cô bạn đó rất tán thành ý kiến của tôi, lập tức gọi điện nói cho em trai mình về phương pháp này. Nghe nói cậu ta nghe xong rất phấn chấn, thấy đã tìm ra lối thoát trong mê cung. Sau đó học tập bằng phương pháp này và thành tích được nâng cao không ít.

Xem ra, việc nghiêm túc sử dụng từng bộ đề thi là quả là một phương pháp rất hay.

11. Siêng năng là phương pháp học tập tốt nhất

Con gái tôi chỉ vỏn vẹn trong vòng một năm lớp 12 vượt lên chính mình, cuối cùng đỗ vào Đại học Bắc Kinh với thành tích xuất sắc. Ngoài lý do cháu tự tìm ra được những phương pháp học tập tốt ra, thì chắc chắn không thể thiếu sự siêng năng và chịu khó của cháu trong suốt một năm đó.

Hồi học lớp 10 và 11, con gái tôi thích ngủ nướng cuối tuần, thông thường nếu không gọi dậy thì cháu sẽ ngủ đến hơn 10 giờ sáng. Mặc dù tôi có thói quen dậy sớm nhưng lại ủng hộ cho con cuối tuần ngủ thêm một lúc. Tôi cảm thấy từ khi lên cấp ba, lúc nào con cũng bị thiếu ngủ trầm trọng. Ba năm cấp ba, từ thứ hai đến thứ sáu con đều dậy từ 6 giờ 10, sau một ngày "hăng hái chiến đấu", thường thì khoảng 11 giờ tối mới được lên giường nghỉ ngơi, tính dư dả một ngày chỉ có thể ngủ 7 tiếng đồng hồ. Con đang trong thời kỳ phát triển cơ thể, một chút thời gian ngủ như thế hoàn toàn không đủ. Tôi xót con mà chẳng có cách nào. Không thể cùng lúc đạt được cả hai điều là vừa muốn con học tốt, lại vừa muốn để con được ngủ nhiều hơn. Bất đắc dĩ, chúng tôi đành cho con gái ngủ bù "lấy được" vào cuối tuần.

Lên lớp 12, thời gian học và nghỉ của nhà trường có sự điều chỉnh, thứ bảy cũng phải đến trường đi học. Như vậy, con chỉ còn được nghỉ mỗi ngày chủ nhật. Thế nhưng ngay cả một ngày như vậy con gái cũng không chịu ngủ thêm nữa.

Vì đã quen và cũng vì năm lớp 12 của con gái càng vất vả hơn, nên vợ chồng tôi vẫn có muốn sáng chủ nhật cháu ngủ thêm một lúc, để đảm bảo tinh thần và sức khỏe đầy đủ cho tuần sau. Nhưng cháu không chịu, suốt năm lớp 12, chủ nhật cháu cũng chỉ ngủ nhiều hơn mọi khi khoảng một tiếng, bình thường dậy lúc 6 giờ 10, chủ nhật cháu dặn mẹ khoảng 7 giờ gọi cháu dậy. Ăn sáng xong, cháu đến phòng tự học của trường Đại học Bắc Kinh để tự học, buổi trưa ăn cơm ngay tại cantin trường, học một mạch đến tầm 6 giờ tối mới về nhà ăn cơm.

Cả năm lớp 12, cháu tự cho mình thời gian nghỉ ngơi thư giãn vào tối thứ bảy, kiên quyết không đọc xem sách, không làm bài tập, mà lên mạng xem bộ phim dài tập của Mỹ "Nhật ký ma cà rồng". Việc này trông có vẻ là đang thư giãn, kỳ thực cháu vẫn đang luyện khẩu ngữ và nghe tiếng Anh.

Cả năm lớp 12, các cuối tuần của con gái đều trôi qua ở phòng tự học của Đại học Bắc Kinh. Sở dĩ cháu không học ở nhà là vì cảm thấy môi trường gia đình có cám dỗ quá lớn. Cháu nói khi ở nhà, lúc thì muốn lên giường nằm một chút, lúc thì muốn ăn gì đó, làm ảnh hưởng rất nhiều đến việc học. Trong khi đó, phòng tự học ở Đại học Bắc Kinh vô cùng yên tĩnh, mọi người đều tập trung học hành, trong môi trường đó, anh có muốn không học hành tử tế cũng khó.

Mỗi tối thứ bảy trước khi đi ngủ, con gái đều viết vào sổ tay những nhiệm vụ phải hoàn thành trong ngày chủ nhật, chủ nhật cứ theo thế mà làm, làm xong việc nào thì lại tích một dấu √ vào sổ.

Nếu gặp lúc giảng đường Bách Niên của Đại học Bắc Kinh có chương trình biểu diễn hay, cháu còn dành thời gian đi xem biểu diễn. Mặc dù thời gian rất gấp gáp, nhưng về cơ bản cháu cũng đã biết tập trung và thư giãn điều độ, kết hợp làm việc và nghỉ ngơi.

Công sức không phụ lòng người, qua một học kỳ nỗ lực, cuối học kỳ một lớp 12, từ vị trí thứ 14 cháu vươn lên xếp thứ 5 toàn khối, đứng khoảng vị trí thứ 50 trong quận Hải Điện, suýt soát đủ điều kiện tuyển sinh của Đại học Bắc Kinh, Đại học Thanh Hoa.

Tôi thường nghe không ít bạn bè xung quanh buồn phiền lo lắng vì con cái không thích học. Chúng tôi lại rất ít gặp phải chuyện khó xử ấy. Và điều mà chúng tôi làm cũng chỉ là bồi đắp lòng nhiệt tình yêu thích học tập của con gái, giúp cháu xây dựng mục tiêu lâu dài, làm những người ủng hộ cháu trên con đường theo đuổi ước mơ. Sau này tôi hiểu được rằng, chỉ cần động lực trong lòng con trẻ được kích thích, bản thân chúng sẽ vô cùng hăng hái nỗ lực. Trong giai đoạn con gái học cấp ba, vợ chồng tôi hoàn toàn không cần quản lý việc học của cháu, chính cháu đã sắp xếp rất chu toàn.

Tôi nhớ từng xem một quan điểm giáo dục con như sau: Nếu không muốn con cái làm gì thì hãy nghĩ cách để chúng làm đến nơi đến chốn. Suốt một thời gian dài tôi không hiểu được tại sao lại như vậy, khi con gái học cấp ba, có thể coi như tôi đã lĩnh hội sâu sắc quan điểm ấy. Năm lớp 12, chúng tôi càng cho cháu vui chơi, cháu càng không vui chơi, càng không ép cháu học hành, cháu lại càng ra sức học.

Kỳ nghỉ đông năm lớp 12, với mục đích để con gái có thể hoàn toàn nghỉ ngơi thư giãn, chúng tôi đưa cháu đi chơi mấy ngày. Khi về, cháu lao vào học không ngừng không nghỉ, bảo là phải bù lại khoảng thời gian đi chơi đó.

Trên thực tế, khi đi du lịch về, vợ chồng tôi vẫn dặn cháu, trong kỳ nghỉ nên thả lỏng một chút, đừng căng thẳng quá. Kỳ thực là chúng tôi lo sức khỏe cháu không trụ được, lo thời gian tới cháu không duy trì được sức lực và tinh thần sung mãn. Con gái nói: "Hàng ngày, chỉ khi hoàn thành xong nhiệm vụ con mới ngủ thoải mái được, và cũng chỉ có hoàn thành nhiệm vụ thì con mới cảm thấy vui tươi phấn khởi. Bố mẹ không cho con đến lớp tự học, không cho con xem sách, con thấy rất căng thẳng, như vậy thì sức khỏe của con mới có vấn đề chứ."

Thấy con gái nói lý lẽ rành rọt, rồi cũng nhận thấy trạng thái học tập của cháu rất tốt, chúng tôi đành ủng hộ, cố gắng làm tốt công tác hậu cần. Hàng ngày, tôi đều tận tâm tận

lực, nấu cơm canh hợp khẩu vị con; chồng tôi thì cứ rảnh rỗi là nhất định đưa đón con, làm "xe ôm" cho con.

Gần đây, tôi nghe được lý thuyết "vượt xe đường vòng", nói rằng tranh thủ kỳ nghỉ lúc những học sinh khác đều đang nghỉ ngơi, bạn ra sức học, và rà soát bù đắp những chỗ hổng chỗ yếu trong bài vở, đến lúc khai giảng, bạn sẽ đuổi kịp thậm chí là vượt lên những bạn học trước đây giỏi hơn bạn.

Con gái tôi đã thực hiện rất tốt lý thuyết này, trong năm lớp 12, cháu tranh thủ những ngày nghỉ, khi các bạn khác còn đang ngủ mơ thì cháu đã có mặt ở phòng tự học của Đại học Bắc Kinh, cũng chính vì thế, cháu đã thực hiện được việc lần lượt vượt qua chính bản thân mình và các bạn khác.

Con gái tôi không phải là cực kỳ thông minh, thành tích lớp 10 và 11 của cháu cũng hoàn toàn không nổi bật, thậm chí khi học lớp 10, cháu còn ở trình độ trung bình và dưới trung bình, nhưng lại có thể trong vòng một năm lớp 12 vượt lên chính mình, cuối cùng đỗ vào Đại học Bắc Kinh với thành tích xuất sắc. Ngoài lý do cháu tự tìm được những phương pháp học tập tốt ra, thì chắc chắn không thể thiếu sự siêng năng và chịu khó của cháu trong suốt một năm đó.

"Núi sách có đường siêng năng là lối, biển học vô bờ chịu khó là thuyền" , câu nói sở dĩ này được truyền tụng vì nó là chân lý!

Về giao tiếp

Dạy tốt con bài học "giáo dục trí tuệ cảm xúc"

Một người muốn thể hiện tốt khi ra xã hội thì vừa phải dựa vào học thức và kỹ năng chuyên ngành, vừa phải dựa vào khả năng giao tiếp. Có nhiều khi, tác dụng của khả năng giao tiếp còn quan trọng hơn. Học sinh cấp ba sắp phải bước vào xã hội, không thể chần chừ việc bồi dưỡng khả năng giao tiếp.

1. Khai thác điểm sáng của thần tượng

Mỗi đứa trẻ đều sẽ có thần tượng mà chúng hâm mộ, đây là nhu cầu tinh thần của sự phát triển. Chúng ta không thể ngăn cản con trẻ sùng bái thần tượng, cũng không thể nào giúp chúng lựa chọn thần tượng, nhưng chúng ta có thể giúp con trẻ nhận ra những điểm sáng trên con người thần tượng, và khuyến khích chúng học tập theo thần tượng.

Mỗi đứa trẻ đều sẽ có thần tượng mà chúng hâm mộ, đây là nhu cầu tinh thần của sự phát triển. Nhưng vào mỗi giai đoạn trưởng thành, đối tượng hâm mộ của con trẻ cũng không giống nhau.

Những năm cuối cấp một, con gái tôi cực kỳ say mê ban nhạc S.H.E, còn cùng hai cô bạn khác trong lớp tập hợp thành nhóm nhạc thiếu nữ giống kiểu S.H.E, thường cùng nhau hát các bài của S.H.E, còn nhớ hồi đó vì ngày ngày nghe con gái hát mà tôi cũng thuộc làu làu lời bài "Super Star".

Không bao lâu sau khi lên cấp hai, cháu liền cho S.H.E "ra rìa", bắt đầu trở thành "fan" của Châu Kiệt Luân. Ngày nào cũng lên mạng tải các bài hát của Châu Kiệt Luân về, nghe say sưa. Dịp lễ 1/5 Châu Kiệt Luân tổ chức biểu diễn ở Bắc Kinh, cô con gái còn một tháng nữa là thi lên cấp ba của tôi nhất định phải đi xem trực tiếp, tôi tốn bao công sức lên mạng tìm mua cho cháu hai vé khán đài rẻ nhất. Dù vậy, khi cầm vé trong tay, cháu cũng phấn khởi suốt mấy ngày liền.

Con gái đi xem biểu diễn cùng một cô bạn nữa, hai cô nhóc từ khu biểu diễn đi ra giọng khản đặc nói với chúng tôi: "Châu Kiệt Luân đúng là quá tuyệt, chúng con muốn trở thành "fan" ruột của anh ấy!" Thì ra lúc ở sân khấu biểu diễn, Châu Kiệt Luân hát bài nào, các cháu cũng hát theo, trở nên phấn khích, còn la hét inh ỏi nên khản cả cổ. Hai cô nhóc mặt đỏ phừng phừng, trên đường về nhà hào hứng miêu tả lại cảnh tượng ở buổi biểu diễn. Từ lúc bé đến lớn, tôi chưa từng thấy cháu cuồng nhiệt như thế bao giờ.

Tôi mường tượng ra cảnh tượng của buổi biễn diễn, trong đầu lần lượt hiện lên cảnh

tượng năm xưa chủ tịch Mao Trạch Đông từ trên lầu Thiên An Môn gặp gỡ Hồng Vệ Binh. Những người lính Hồng Vệ Binh năm ấy, tuổi đời cũng xấp xỉ con gái tôi bây giờ, sùng bái thần tượng đến độ cuồng nhiệt, từ khắp nơi trên cả nước đổ về Bắc Kinh chỉ để được một lần nhìn thấy Mao chủ tịch.

Thời thế nay đã khác, sự sùng bái thần tượng cũng đã thay đổi. Thế nhưng dù là thời nào thì thần tượng mà thanh thiếu niên hâm mộ đa phần đều là những con người của công chúng. Trước đây là các vị lãnh tụ đất nước, các nhà khoa học, vân vân, ngày nay, do sự truyền bá của các phương tiện thông tin, con trẻ thường coi các ngôi sao nổi tiếng như ca sĩ, diễn viên là thần tượng của mình.

Sau khi đi xem biểu diễn, con gái tôi không chỉ tải hết các bài hát của Châu Kiệt Luân từ trên mạng xuống máy Mp3, nghe mọi lúc mọi nơi, mà mỗi khi Châu Kiệt Luận vừa ra đĩa mới là cháu nhất định đi mua ngay, còn tuyệt đối mua đĩa gốc; đầu giường dán poster của Châu Kiệt Luân; phim do Châu Kiệt Luân đạo diễn hay diễn xuất đều hào hứng đi xem ngay khi mới công chiếu.

Ban đầu, cũng như hầu hết các bà mẹ khác, tôi cảm thấy rất kỳ lạ trước việc con gái mê mẩn Châu Kiệt Luân, vì Châu Kiệt Luân trông chẳng đẹp trai gì, tôi lại nghe không hiểu dòng nhạc rap cậu ấy hát. Tuy nhiên, nếu các con đã thích Châu Kiệt Luân đến thế, thì rõ ràng là cậu ấy có rất nhiều điều thu hút các con, chỉ là người lớn chúng ta chưa nhận ra mà thôi.

Thế là tôi lên mạng tìm hiểu các thông tin về Châu Kiệt Luân. Thì ra Châu Kiệt Luân không chỉ là ca sĩ và diễn viên mà cậu ấy còn là người sáng tác nhạc, viết nhạc, viết lời, đạo diễn. Đọc xong những thông tin đó, tôi bất giác nhìn chàng trai trẻ này với con mắt khác, xem ra cậu ấy đúng là có tài năng thực sự.

Tìm hiểu thêm về con đường thành danh của Châu Kiệt Luân, tôi phát hiện ra con đường trở thành ngôi sao của cậu ấy không hề suôn sẻ. Tuy biết đánh đàn piano từ nhỏ, nhưng sau khi tốt nghiệp cấp ba tạm thời chưa tìm được việc, Châu Kiệt Luân đành làm nhân viên phục vụ trong một nhà hàng, do tính tình vụng về, thường xuyên vì phạm lỗi mà bị ông chủ trừ tiền công. Sau đó bắt đầu chơi piano góp vui cho khách của nhà hàng, cuối cùng, được Ngô Tông Hiến phát hiện ra trong một cuộc thi, dần dần bước lên sân khấu.

Châu Kiệt Luân bị bệnh viêm cứng khớp cột sống rất nặng, vô cùng đau đớn, nhưng cậu ấy luôn khắc phục bệnh tật, nỗ lực làm việc, thành công với tài năng xuất sắc của mình. Cậu ấy còn rất hiếu thuận với mẹ, sáng tác dành riêng cho mẹ bài hát "Hãy nghe lời mẹ", chân thành tha thiết, cảm động lòng người, và được đưa vào tài liệu giảng dạy cấp một ở Đài Loan.

Càng xem tôi càng thấy Châu Kiệt Luân có thể làm gương cho con gái mình học tập, những phẩm chất xuất sắc và trải nghiệm ly kỳ của cậu ấy có thể khích lệ sự cố gắng của cháu. Sức mạnh của thần tượng to lớn hơn rất nhiều so với việc chúng ta ngày ngày lải nhải dài dòng.

Một hôm, con gái lại đang nghe nghạc trên xe, tôi hỏi cháu có phải là bài hát của Châu

Kiệt Luân không, cháu nói đang nghe bài “Hãy nghe lời mẹ” và nhét một bên tai nghe vào tai tôi. “Hãy nghe lời mẹ” có một đoạn rất dài là rap, người nào không biết lời thì nghe lần đầu thường chưa hiểu, tôi bảo cháu đọc lời cho tôi nghe. Nghe xong tôi cố ý nói: “Mẹ tưởng cậu này là một anh chàng ngang bướng, không ngờ cũng hiếu thảo ra trò nhỉ!” Con gái liền kể với tôi Châu Kiệt Luân hiếu thảo với mẹ như thế nào, đưa mẹ đi chơi khắp nơi, còn tặng hoa cho mẹ vào ngày lễ, khi vắng nhà còn nhờ bạn bè tổ chức sinh nhật cho mẹ mình, vân vân.

Tôi bèn hỏi: “Con thích Châu Kiệt Luân vì cậu ta hiếu thảo à?”

“Chỉ là một phần thôi ạ, tất nhiên vẫn còn cái khác nữa.”

“Còn gì nữa?”

“Mẹ ơi, mẹ đừng nói là con thích Châu Kiệt Luân vì thấy anh ấy đẹp trai đấy nhé. Thực ra anh ấy chẳng đẹp trai gì cả, mắt quá nhỏ, nhưng anh ấy rất phong độ, và còn được mệnh danh là “rapper số một Trung Quốc” cơ đấy.” Tôi hiểu rồi, đây mới là nguyên nhân chủ yếu mà cháu thích Châu Kiệt Luân.

Tuy một số bài hát của Châu Kiệt Luân làm người ta nghe không rõ lời, nhưng cảm giác tiết tấu của các bài hát rất mạnh mẽ, những cô cậu học sinh trung học cần trút bầu tâm trạng rất yêu thích. Thêm nữa, vẻ ngoài cá tính, hơi bất cần đời của Châu Kiệt Luân quả thực rất có phong cách riêng, có lẽ cũng là nhân tố thu hút rất nhiều học sinh trung học.

“Ở chỗ làm của mẹ có một cô bé cũng là “fan” của Châu Kiệt Luân, cô bé kể là thực ra trước khi thành danh, Châu Kiệt Luân rất vất vả.” Tôi bắt đầu dẫn dắt con gái, định cùng cháu khai thác những phẩm chất khác ở con người Châu Kiệt Luân.

“Thế ạ? Điều này thì con không rõ, con chỉ biết là anh ấy lớn lên trong gia đình đơn thân, điều kiện gia đình không tốt.”

“Mẹ chỉ nghe nói sơ sơ, cũng chưa tìm hiểu kỹ. Lát nữa con lên mạng tra thử xem, đừng để đến thần tượng của mình mà cũng không hiểu gì đấy!”

“Vâng ạ!”

Sau khi về nhà, cháu quả thật có lên mạng tìm hiểu tường tận về thân thế và quá trình thành danh của Châu Kiệt Luân, vừa tra vừa nói: “Đúng là không dễ dàng gì, giỏi thật đấy!”

Lúc này, tôi không cần phải nói nhiều nữa, sự sùng bái của con gái đối với Châu Kiệt Luân từ bề ngoài đã chạm tới những tầng sâu hơn, nội tâm của cháu đã bị rung động bởi phẩm chất ưu tú và ý chí phấn đấu của Châu Kiệt Luân. Tôi nghĩ, cháu đã yêu thích Châu Kiệt Luân như thế thì nhất định sẽ học tập theo cậu ấy.

Ngôi sao là nhân vật “tỏa sáng” của công chúng, rất dễ được thanh thiếu niên sùng bái. Bạn học của con gái tôi còn thích Lâm Tuấn Kiệt, Vương Lực Hoành, cũng có cháu cực kỳ say mê Michael Jackson, tôi cho rằng những chuyện này đều không có gì là xấu. Thanh

thiếu niên thích một người nổi tiếng, một ngôi sao nào đó, thì sẽ coi người đó là "người bạn tinh thần" của mình, không chỉ luôn luôn dõi theo sự phát triển của người đó, mà còn vô tình hoặc cố ý bắt chước theo họ. Cha mẹ không cần lo lắng mà ngược lại, có thể tận dụng chính điều này để giáo dục con trẻ. Mỗi người đều có những điểm sáng, các ngôi sao nổi tiếng cũng không ngoại lệ, sở dĩ họ có thể trở thành ngôi sao, ngoài sự lộng lẫy tráng lệ trên sân khấu, phải có cả phương diện ý chí kiên cường vươn lên. Cha mẹ có thể bỏ chút thời gian cùng con trẻ khai thác những điểm tỏa sáng ở con người thần tượng, để chúng hiểu toàn diện về thần tượng của mình, lấy thần tượng làm tấm gương, học tập ưu điểm của thần tượng, không ngừng tự hoàn thiện mình.

Chúng ta không thể ngăn cản con trẻ sùng bái thần tượng, cũng không thể nào giúp chúng lựa chọn thần tượng, nhưng chúng ta có thể giúp con trẻ nhận ra những điểm sáng trên con người thần tượng, và khuyến khích chúng học tập theo thần tượng. Tôi tin rằng, những bậc cha mẹ yêu thương con cái sâu sắc đều sẽ làm được như thế.

2. Tôn sư thì mới trọng đạo

Chỉ khi trẻ quý mến thầy cô giáo thì chúng mới yêu thích môn học của thầy cô đó, và mới có thể học tốt được. Cha mẹ cần tìm ra ưu điểm của thầy cô mà trẻ dễ dàng tiếp nhận, để trẻ dần dần yêu mến thầy cô, từ đó đảm bảo sự tiến bộ trong học tập.

ở mẫu giáo và tiểu học, nếu không có nguyên nhân gì đặc biệt, thầy cô giáo có vị trí rất cao trong lòng con trẻ, lời thầy cô nói là đúng đắn nhất, địa vị của thầy cô là uy quyền nhất. Vì thế, khi con gái tôi còn nhỏ, nếu gặp phải vấn đề gì không giải quyết được, cháu sẽ cầu viện thầy cô giáo, thầy cô luôn luôn "ra tay là xử lý được" và lần nào cũng thành công. Trung học không còn như vậy nữa, theo đà tăng cường ý thức cá nhân và năng lực nhận thức của trẻ, địa vị quyền uy của thầy cô giáo trong mắt trẻ dần giảm đi, vì vậy mà có hiện tượng trẻ không thích một thầy cô nào đó. Trường hợp nghiêm trọng thậm chí còn vì không thích vẻ bề ngoài hoặc tác phong làm việc của thầy cô nào đó mà không thích học môn do họ dạy, cuối cùng dẫn tới các vấn đề như thành tích học tập xuống dốc, học lệch...

Người từng làm giáo viên trung học như tôi hiểu sâu sắc về ảnh hưởng của mối quan hệ thầy - trò đối việc học của một đứa trẻ, vì vậy, tôi luôn chú ý tiến hành bồi dưỡng nhận thức đúng đắn của cháu đối với thầy cô giáo.

Từ đáy lòng, tôi vô cùng cảm ơn tất cả các thầy cô giáo từng dạy con gái tôi, chính họ đã dạy dỗ, dìu dắt một cô bé con không hiểu biết gì trở thành một cô gái có giáo dục và văn hóa như hôm nay. Do đó, ngay khi cháu còn nhỏ, tôi đã nói với cháu phải kính yêu và biết ơn thầy cô giáo của mình. Lúc cháu học tiểu học, vào ngày Nhà giáo, tôi đưa cháu về trường mẫu giáo thăm hỏi thầy cô, hoặc khuyến khích cháu gửi thiệp chúc mừng thầy cô qua đường bưu điện. Khi lên cấp hai, mỗi dịp lễ Nhà giáo, cháu đều đi thăm thầy cô cấp một; rồi lúc học cấp ba, cháu cũng thường xuyên đến thăm hỏi thầy cô cấp hai. Đến nay, vào ngày Nhà giáo hàng năm, việc đi thăm thầy cô giáo các cấp học đã trở thành thói quen của cháu, có lúc do thời gian gấp gáp, thì chia thành hai ngày đi thăm. Tóm lại, thầy cô giáo có vị trí rất cao trong mắt con gái tôi.

Từ sau khi lên cấp ba, con gái cũng thường xuyên phê bình khéo một thầy cô giáo nào đó. Tôi biết điều này là hoàn toàn bình thường, nó chứng tỏ cháu đã trưởng thành, có tiêu chuẩn đánh giá của riêng mình. Tuy nhiên, tôi vẫn hy vọng cháu trân trọng, yêu mến và tôn kính mọi thầy cô giáo.

Thế là, mỗi lần đi họp phụ huynh, tôi đều quan sát kỹ từng thầy cô, nắm bắt đặc điểm của họ, khi trở về nhà, biến những đặc điểm này thành ưu điểm để khen ngợi trước mặt con gái, mục đích là để cháu có cảm tình với thầy cô. Đối với cô con gái đã học cấp ba, tôi biết rằng việc nói với cháu về trình độ học vấn của thầy cô đã không thể khiến cháu động lòng nữa, cháu nhất định hiểu rằng những người có thể làm giáo viên ở trường trung học trọng điểm thì trình độ chuyên ngành đều không kém cỏi, nên tôi cố ý tìm kiếm ở bản thân họ những phẩm chất riêng không liên quan đến học thuật.

Cô Hà, giáo viên ngữ văn của con gái, thân hình mập mạp, tốc độ nói rất nhanh, tôi bảo cháu: "Cô Hà của các con nhất định là tính tình rất tốt, mà lại còn cực kỳ thông minh." Cháu hỏi lấy gì chứng minh, tôi liền đáp: "Tâm hồn thư thái thân thể thảnh thơi. Nhìn cô Hà của các con mập mạp, tính tình chắc chắn là rất tốt. Mà người ta nói, những người nói nhanh thì đầu óc thường phản ứng nhanh, không tin thì sau này con quan sát tốc độ phản ứng của cô Hà mà xem."

Thầy Vu, giáo viên chủ nhiệm lớp, tính tình phóng khoáng, tôi nói với cháu: "Thầy Vu không hổ danh là đi nước ngoài về, tính cách cũng Tây hóa rồi, có vẻ rất coi trọng sự bình đẳng, con có thể gặp được thầy giáo như thế cũng coi như là may mắn của con đó."

Nhận xét về các thầy cô giáo như vậy chính là để con gái nhận ra ưu điểm của thầy cô, nhìn nhận thầy cô bằng con mắt trân trọng, yêu mến, thật lòng khâm phục học hỏi kiến thức văn hóa từ thầy cô.

Hồi mới lên lớp 12, con gái kể với tôi là cháu không thích thầy dạy toán mới. Ở buổi họp phụ huynh lớp 12, tôi đã từng gặp thầy giáo đó, thầy ấy là trưởng phòng giáo vụ của nhà trường, phụ trách việc giảng dạy của cả khối 12, đã có nhiều năm dạy toán lớp 12, là một giáo viên rất giàu kinh nghiệm. Tuy nhiên, thầy ấy nói giọng địa phương miền Nam đặc sệt, nói chuyện chậm rề rề, lần đầu nghe thầy ấy giảng giải quả thực sẽ thấy buồn ngủ, hôm họp phụ huynh, lúc thầy ấy phát biểu, tôi suýt thì ngủ gật.

Tôi bảo con gái: "Thầy Hùng của các con có lẽ là tư duy quá chặt chẽ, nên khi nói chuyện mới thong dong chậm rãi thế, mẹ thấy thầy ấy chẳng mấy khi nói nhầm."

Con gái đáp: "Chính vì thầy Hùng nói chậm quá nên trong giờ của thầy ấy con toàn bị buồn ngủ thôi."

Tôi tiếp lời: "Vậy thì dễ thôi, sau này cứ vào tiết của thầy Hùng, con hãy soi lỗi của thầy ấy, xem thầy ấy có nói sai gì không, như thế con sẽ không buồn ngủ nữa."

Một thời gian sau, cháu kể với tôi, đúng là thầy Hùng rất hiếm khi nói nhầm. Dần dần, ấn tượng của cháu đối với thầy cũng ngày càng tốt lên, gặp vấn đề gì là rất tích cực đi tìm thầy để giải đáp. Sau cùng, nhận xét của cháu về thầy Hùng là: "Thực ra thầy Hùng rất tốt

bụng.” Có thể nhận ra, cháu đã thực lòng yêu mến thầy giáo đó.

Tác phẩm đầu tiên về giáo dục của Trung Quốc cổ đại là “Học ký” có câu “yêu thầy thì mới tin thầy”, nghĩa là chỉ có yêu kính thầy cô giáo thì mới có thể tin tưởng vào những điều thầy cô nói, mới tiếp nhận sự dạy dỗ của thầy cô. Có thể thấy, cổ nhân đã hiểu được mối quan hệ tốt xấu giữa thầy và trò có ảnh hưởng đến việc học hành của học sinh. Trên thực tế, quả thật có rất nhiều học sinh vì không thích thầy cô mà khiến thành tích học tập kém đi.

Một lần, một bạn học của con gái đến nhà chúng tôi chơi, khi nhắc đến việc ở trường, cô bé kể là cực không thích cô giáo ngữ văn. Tôi hỏi tại sao không thích, cô bé nói cô giáo ngữ văn giảng giải dài dòng, và còn đặc biệt nhắc tới việc mẹ cô bé cũng không thích cô giáo ngữ văn, mẹ cô bé nói lần nào họp phụ huynh cô giáo ngữ văn cũng nói mãi không dứt. Sau đó, tôi hỏi con gái điểm môn ngữ văn của cô bạn ấy thế nào, cháu bảo, các môn khác còn tạm được, riêng môn ngữ văn là kém nhất. Đây là một ví dụ điển hình cho việc không yêu mến thầy cô dẫn tới không thích học môn thầy cô đó dạy.

Điều tôi muốn nói là, cách làm của vị phụ huynh đó cũng đáng phải bàn. Có thể là chị ấy chưa hiểu suy nghĩ của con gái chỉ nói với con gái quan điểm về cô giáo theo sở thích của mình, nhưng chị ấy không biết rằng, rất có khả năng là chính chị ấy đã khắc sâu thêm thái độ bài trừ cô giáo của con gái.

Ngày nay, học sinh có thể tự quyết định học trường cấp ba nào, nhưng khi đã nhập học vào trường thì không có quyền lựa chọn giáo viên, vì giáo viên là do nhà trường phân công cho các lớp chứ không phải nhằm vào một người nào đó. Vì vậy, bất kể học sinh có thích thầy cô giáo không, đều phải chấp nhận họ, và phải chấp nhận khả năng là thầy cô giáo đó sẽ theo dạy suốt từ lớp 10 đến lớp 12.

Điều mà các bậc phụ huynh chúng ta cần thông suốt là, việc không thích thầy cô giáo mới tiếp xúc lần đầu là bình thường, vì trẻ đã trưởng thành, ý thức cá nhân đã mạnh hơn, có sự yêu thích, ghét bỏ của riêng mình. Mà chúng ta cần hiểu rằng, thầy cô giáo cũng là con người, họ không thể và cũng không có cách nào để tất cả mọi học sinh đều vừa ý, và càng phải hiểu rằng, chỉ khi con trẻ yêu mến thầy cô, chúng mới thích môn học thầy cô dạy, học mới giỏi được.

Trong hoàn cảnh này, cha mẹ cần làm một số việc giúp con thay đổi thái độ đối với thầy cô giáo. Từ kinh nghiệm của bản thân tôi, nếu trẻ không thích thầy cô nào đó của mình, cha mẹ có thể căn cứ theo nhu cầu của trẻ để tìm ra ưu điểm của thầy cô mà trẻ dễ dàng tiếp nhận, để trẻ dần dần yêu mến thầy cô, từ đó đảm bảo sự tiến bộ trong học tập.

3. Giao tiếp, trao đổi với thầy cô giáo phải chú ý khéo léo

Trong thời kỳ con trẻ đi học, thầy cô giáo và cha mẹ là nhân tố then chốt cho sự trưởng thành của chúng, cha mẹ nhất định phải nắm bắt sự phối hợp với thầy cô, cùng sắp xếp tốt việc học của trẻ.

Khi con gái học mẫu giáo, cấp một, cấp hai, tôi và các thầy cô giáo của cháu liên lạc, qua

lại rất nhiều, thường xuyên tìm hiểu việc học hành và đời sống của cháu. Trong thời gian cháu học cấp một, tôi còn là thành viên ban phụ huynh lớp cháu.

Từ khi cháu lên cấp ba, việc giao tiếp, trao đổi với thầy cô giáo như thế nào quả thực đã khiến tôi lúng túng khó xử suốt một thời gian.

Lên cấp ba, nhà trường thường tổ chức họp phụ huynh sau mỗi đợt thi giữa học kỳ, trọng tâm là phân tích tình hình thi cử của lớp và cả khối lớp, để phụ huynh hiểu được vị trí của con, suy nghĩ làm sao giúp con điều chỉnh phương pháp học tập để đạt được thành tích tốt hơn.

Sau đợt thi giữa học kỳ một năm lớp 10, nhà trường tổ chức họp phụ huynh. Bảng điểm phát đến tay tôi, tôi nhìn ngây cả mắt, con gái xếp thứ 256 toàn khối, mà cả khối có hơn 500 học sinh, trong đó còn có gần 100 học sinh điểm thì rất kém, vào học trường này là nhờ đóng một khoản phí chọn trường đắt đỏ. Suy tính như vậy thì thành tích của cháu nằm ở tốp trung bình, nếu không tính hơn 100 học sinh kia thì đã là tốp dưới trung bình rồi.

Tiếp tục xem xét kỹ các môn học khác, môn toán của cháu xếp thứ 454 toàn khối và đội sổ ở lớp. Tôi biết môn toán của con gái từ cấp hai đã luôn là môn yếu. Mặc dù, hồi lớp 9 chúng tôi có mời gia sư cho cháu, cháu cũng dành nhiều công sức và thời gian nhất cho môn toán, nhưng kết quả không được như ý. Thành tích môn toán của cháu vẫn không được cải thiện vì lúc cháu học lớp 5, chúng tôi đã không suy nghĩ cẩn thận và đăng ký cho cháu học môn toán Olympic, điều này làm giảm sút nghiêm trọng sự hứng thú và tự tin của cháu đối với môn toán.

Chương trình học cấp hai nói chung là tương đối đơn giản, dưới sự kèm cặp của gia sư, điểm thi môn toán hết cấp hai lên cấp ba của cháu khá tốt. Thế nhưng, vừa lên lớp 10, mức độ khó của môn toán được nâng lên đáng kể, cháu theo được nữa, lần đầu tiên thi bị ngay "đội sổ". Tôi cảm thấy hơi sốt ruột, buổi họp phụ huynh vừa kết thúc, tôi liền đến văn phòng tìm thầy giáo dạy toán, muốn hỏi han về chuyện làm thế nào với môn toán của con gái. Khi ấy cũng có vài vị phụ huynh đang vây quanh thầy giáo, khi tôi nói ra tên tuổi con gái, thầy ấy nói: "Con gái chị phải cố gắng thôi, điểm cháu thế này thực sự là kém quá!", sau đó quay sang một vị phụ huynh đứng bên cạnh bảo: "Cháu nhà chị không vấn đề gì". Rồi nhìn sang phía tôi nói: "Con gái chị vốn đã không theo được, nếu không tìm ra biện pháp nào thì hoàn toàn hết cách."

Khi đó, vì có nhiều phụ huynh ở đấy quá, tôi không trao đổi nhiều được với thầy. Thế nhưng, chỉ vài lời ngắn ngủi của thầy đã khiến tôi mặt nóng ran, trong lòng rối như tơ vò. Trên đường về, tôi suy nghĩ mãi về câu "hoàn toàn hết cách" của thầy chẳng qua có ý nói là nếu cứ tiếp tục thế này, đến khi thi đại học con gái tôi cũng không đỗ nổi. Lại nghĩ, lời nói của thầy tuy hơi thẳng thắn, nhưng là sự thật, điểm toán của con gái thực sự khiến tôi lo lắng.

Điều tôi lo hơn nữa là khi về nhà phải nói với con gái thế nào về vấn đề môn toán của cháu. Tôi hiểu rằng chắc chắn không thể thuật lại nguyên văn lời nói của thầy với cháu, điều tôi phải làm là vừa giúp cháu hiểu sự thật, vừa không làm tổn thương lòng tự trọng của cháu, mà còn phải động viên sự tự tin cho cháu.

Trong bữa cơm tối, tôi bảo con gái là tôi đã tìm gặp thầy dạy toán của cháu, cháu lập tức sa sầm nét mặt, tôi biết ngay là cháu vốn đang lo lắng vì môn toán rồi. Tôi kể với cháu rằng, thầy giáo dạy toán đã nói rồi, thực ra môn toán là môn học rất hay, cháu học chưa tốt là do chưa tìm ra bí quyết học toán mà thôi. Tôi nói thầy giáo khuyên chúng tôi tìm một gia sư, rồi tập trung bổ sung những chỗ kiến thức bị hổng, môn toán nhất định sẽ khá lên. Dù không tin tưởng lắm nhưng con gái vẫn đồng ý tìm một giáo viên dạy kèm. Rất may là sau đó thầy giáo mà chúng tôi tìm được giảng bài rất tốt, con gái tôi theo học thầy ấy đến tận lớp 12, thành tích môn toán dần dần theo kịp và đạt điểm cao trong kỳ thi đại học.

Là một vị phụ huynh học sinh cấp ba, có đôi lúc rất mâu thuẫn. Nếu không qua lại với thầy cô giáo, lại thấy phải để thầy cô quan tâm đến con mình. Người từng làm nhà giáo như tôi biết rằng, các thầy cô thường thích những học sinh học giỏi, đối với những em học lực trung bình hoặc yếu kém thì thường mà không giúp được gì, không phải họ vô tâm, mà vì họ dẫn dắt lớp đã rất bận bịu, không thể nào chú ý được đến từng học sinh. Xếp hạng thành tích của con gái tôi hồi lớp 10 thuộc loại mà thầy cô không quan tâm tới. Vì vậy, tôi biết nhất thiết phải tìm cách để thầy cô chú ý đến cháu, quan tâm đến cháu trong quá trình giảng dạy. Nhưng tìm thầy cô giáo để trao đổi, có lúc phải chịu đả kích nặng nề vì những nhận xét của thầy cô toàn về lực học của con cái. Bản thân vốn nghĩ con vẫn rất khá, vừa đi hỏi như thế thì trái lại, mất đi niềm tin đối với con. Thông thường trong tư tưởng của các bậc phụ, sự đánh giá của thầy cô giáo đối với con trẻ là có uy tín nhất. Nếu không có đủ “khả năng giữ vững”, rất dễ bị ám thị bởi lời nói của thầy cô, cho rằng con mình kém cỏi.

Việc tìm gặp thầy cô đòi hỏi sự hiểu biết và khéo léo. Ba năm cấp ba, con gái tôi từ tốp cuối tiến bộ lên tốp giữa, rồi từ tốp giữa tiến bộ lên tốp đầu, cuối cùng thi đỗ vào trường đại học như ý. Trong mỗi một giai đoạn, tôi đều giữ mối liên hệ, trao đổi tốt đẹp với thầy cô về tình hình học tập của cháu, và thu được nhiều thành quả từ mối liên hệ này. Tôi có thu nhận được một số điều về cách thức trao đổi, giao tiếp với thầy cô giáo, xin chia sẻ với mọi người.

Thứ nhất, gọi điện riêng hoặc trực tiếp gặp riêng thầy cô.

Sau buổi họp phụ huynh đó, tôi không tìm gặp thầy vào trước và sau khi họp có đông phụ huynh nữa. Trước hết là vì thành tích học tập của con gái tôi không tốt, khi thầy cô “nói trắng ra” giữa đám đông như vậy tôi không biết giấu mặt vào đâu; sau đó là vì đông người quá, không thể đi sâu trao đổi ý kiến về vấn đề của riêng con tôi.

Thứ hai, một học kỳ tìm gặp thầy cô giáo hai lần là được.

Lý do số lần ít như vậy là vì tôi suy tính đến nhân tố của các phương diện sau:

Đầu tiên là thông cảm với thầy cô giáo. Vì bản thân tôi đã từng làm cô giáo, biết được sự vất vả của giáo viên trung học, hiểu rằng thường ngày các thầy cô đều rất bận rộn. Phụ huynh liên tục gọi điện hỏi han tình hình học hành của con cái, rất có thể làm đảo lộn nhịp sống và làm việc bình thường của họ. Lịch giảng dạy của giáo viên trung học đều được sắp kín, thông thường một giáo viên môn chính sẽ dạy hai lớp, một tuần hơn 10 tiết học. Ngoài giờ lên lớp thì phải chấm bài tập, giáo viên chủ nhiệm còn phải làm các công tác về học sinh. Hàng ngày phải đi sớm về muộn, vô cùng vất vả. Do đó, thường thì tôi sẽ không tìm

gặp thầy cô giáo.

Tiếp đó là tôi nghĩ con cái lớn rồi, nhiều việc nên tự mình tìm gặp thầy cô để trao đổi và giải quyết, rèn luyện khả năng xử lý vấn đề. Vì thế, trong trường hợp bình thường, về việc học hành, tôi khuyến khích con gái tự gặp thầy cô.

Sau nữa là tôi rất tín nhiệm các thầy cô giáo. Mỗi lần đi họp phụ huynh, hầu như thầy cô nào cũng nhấn mạnh là để các con khi rảnh rỗi thì gặp họ để được giải đáp các vấn đề. Thực ra, phụ huynh tìm gặp thầy cô giáo chẳng qua cũng là muốn hỏi thăm tình hình học tập của con cái, nếu thầy cô đã chú tâm đến việc học của các con như thế, phụ huynh cũng không cần phải sốt sắng như thế.

Cuối cùng, bất cứ việc gì cũng chú trọng hiệu quả chứ không phải số lượng, khi trao đổi với thầy cô thì cố gắng giải quyết vấn đề gọn trong một lần gặp.

Thứ ba, không nhất thiết phải tìm gặp mọi thầy cô.

Ba năm con gái học cấp ba, từ đáy lòng, tôi biết ơn từng thầy cô giáo của con, nhưng không phải là thầy cô nào tôi cũng đều tìm gặp. Tôi nghĩ rằng, môn nào của con có vướng mắc thì mới tìm gặp thầy cô môn đó để trao đổi, tìm hiểu, cùng thầy cô bàn bạc xem giúp con học tốt hơn bằng cách nào. Còn những môn các con đã học tốt thì không cần phải làm phiền đến thầy cô nữa. Từ trước đến nay tôi chưa bao giờ đi gặp riêng thầy cô giáo dạy môn địa lý và lịch sử của con gái, vì hai môn này cháu học rất giỏi và có phương pháp đặc biệt của riêng mình, tôi tin rằng chỉ cần cháu nghiêm túc học theo sự chỉ dạy hướng dẫn của thầy cô thì nhất định không có vấn đề gì, vì thế tôi chưa từng hỏi han thầy cô về hai môn này của cháu.

Thứ tư, trước khi tìm gặp thầy cô thì nghĩ trước những điều muốn nói.

Trước mỗi lần gặp gỡ thầy cô giáo của con, tôi đều có sự chuẩn bị về việc mình cần nói những gì. Thầy cô hàng ngày phải chịu trách nhiệm về bao nhiêu học sinh như thế, thời gian rất có hạn, trước khi gọi điện thoại cho họ thì tôi đều soát lại một lượt ý tưởng mình muốn biểu đạt, thậm chí còn viết các câu hỏi cần hỏi ra giấy, vừa không mất thời gian lại vừa không để sót những điều quan trọng.

Thứ năm, khi trò chuyện với thầy cô thì cần nói ngắn gọn súc tích.

Sau khi buổi họp phụ huynh kết thúc, các bậc phụ huynh đều nghĩ rằng chẳng mấy khi gặp được thầy cô giáo nên muốn trò chuyện với thầy cô về con cái mình. Nhưng có những phụ huynh cứ vây riết lấy thầy cô để nói thao thao bất tuyệt không ngừng không nghỉ, mà lại còn không nói vào trọng tâm. Lần nọ, có một vị phụ huynh nói chuyện với thầy giáo một hồi lâu, thầy giáo hỏi lại: “Vậy bác muốn tôi làm gì nào?”, như thế là vừa làm mất thời gian của thầy giáo và mọi người mà cuối cùng cũng chẳng giải quyết được vấn đề của mình. Thật lòng mà nói, mỗi lớp có mấy chục học sinh, thầy cô giáo không thể quan tâm hết mọi vấn đề của từng học sinh được, cha mẹ trao đổi, trò chuyện với thầy cô thì một mặt là khiến thầy cô chú ý đến con mình, mặt khác phải tập trung vấn đề vào việc học tập, như thế mới có hiệu quả.

Thứ sáu, khi trao đổi, trò chuyện với thầy cô thì tuyệt đối tránh "chỉ đạo" việc giảng dạy của họ.

Một số phụ huynh hay có ý kiến, khi trao đổi với thầy cô giáo toàn đưa ra rất nhiều đề nghị cụ thể đối với việc dạy học, yêu cầu thầy cô lên lớp như thế nào, việc này chắc chắn là đang can thiệp vào hoạt động giảng dạy của thầy cô. Việc dạy học có chương trình giảng dạy và mỗi thầy cô giáo đều có phương pháp được đúc kết qua nhiều năm của riêng mình. Phụ huynh đưa ra ý kiến với thầy cô về mặt giảng dạy, đôi khi thầy cô vì giữ thể diện cho phụ huynh mà tỏ ra tiếp thu một cách thân thiện, nhưng trên thực tế, đa phần họ đều phản ứng ngược lại, cho rằng phụ huynh đang can thiệp quá lố. Đại đa số thầy cô giáo là người tốt, sẽ không vì thế mà có ấn tượng không hay về học sinh, nhưng cũng không loại trừ trường hợp một số giáo viên có tố chất yếu kém, sẽ đem ấn tượng xấu về phụ huynh chuyển sang chính học sinh, tác động không tốt đến việc học của các con.

Thông thường, chúng ta gặp thầy cô giáo đều là vì tìm hiểu một số vấn đề còn tồn tại trong việc học của con cái, mục đích là muốn giải quyết thiết thực vấn đề của con cái. Nếu như sau buổi họp phụ huynh năm lớp 10 đó, tôi không "suy diễn" những lời nói của thầy dạy toán thì con gái tôi chắc chắn sẽ rất chán nản thất vọng, niềm hứng thú của cháu đối với môn toán cũng sẽ giảm sút hơn nữa, tôi quả thực không dám tưởng tượng đến hậu quả của việc đó.

Năm con gái học lớp 10, có một lần tôi trông thấy cô giáo dạy ngữ văn, bèn hỏi han tình hình học hành môn ngữ văn của cháu. Cô giáo nói con gái tôi bề ngoài có vẻ rất nhàn nhã, nhưng hoàn toàn không chịu đầu tư thời gian và công sức cho môn ngữ văn. Sau khi về nhà, tôi bảo cháu: "Cô giáo ngữ văn của các con hài hước thật đấy!" Cháu hỏi tôi hài hước thế nào, tôi bèn kể: "Cô ấy nói thích con lắm, hàng ngày thấy con cười tít mắt trông rất đáng yêu!" Cháu lại hỏi ngay: "Cô không nhắc gì đến việc học của con à?" Tôi đáp: "Cô giáo nói là con viết văn rất hay, bài văn luôn rất sinh động thú vị, khi nào học lớp 12 mà con nắm chắc những kỹ năng mà cô giảng thì nhất định sẽ đạt điểm cao." Con gái tiếp lời: "Thế ạ, thế thì con phải học cho tốt môn ngữ văn mới được, nếu không sẽ phụ lòng cô giáo."

Về sau, cháu luôn có cảm tình với cô giáo ngữ văn, học môn đó cũng rất giỏi, tôi nghĩ rằng điều đó không phải là không có liên quan đến chuyện tôi phối hợp với công việc của cô giáo. Từ đó có thể thấy việc truyền đạt lại thông tin cho con cái sau khi trao đổi với thầy cô giáo cũng cực kỳ quan trọng.

Trong thời kỳ con trẻ đi học, thầy cô giáo và phụ huynh là nhân tố then chốt cho sự trưởng thành của chúng, cha mẹ nhất định phải nắm bắt sự phối hợp với thầy cô, cùng sắp xếp tốt việc học của trẻ. Tôi tin rằng mỗi bậc phụ huynh đều sẽ tìm ra phương pháp phù hợp với bản thân, xây dựng tốt quan hệ với thầy cô giáo, hỗ trợ con trưởng thành.

4. Cùng con "tìm" bạn

Quan hệ bạn bè là nhân tố không thể thiếu trong quá trình xã hội hóa của con trẻ. Mối quan hệ giữa những bạn bè cùng trang lứa là sự tiếp xúc và giao lưu bình đẳng, trong quá trình qua lại đó, trẻ dần dần nhận thức được sự khác biệt giữa mình và mọi người.

Những mối quan hệ bạn bè sẽ bồi dưỡng những phẩm chất đạo đức tốt đẹp như tự trọng, tôn trọng người khác, giúp đỡ hỗ trợ lẫn nhau, học được cách phân biệt các khái niệm hay - dở, đẹp - xấu, hình thành những đặc điểm cá tính cơ bản.

Vợ chồng tôi học đại học ở Sơn Tây. Sau khi tốt nghiệp, chúng tôi làm việc ở đó nhiều năm rồi mới chuyển đến Bắc Kinh. Ở đây, vợ chồng tôi không có họ hàng thân thích. Khi mới chuyển tới đây, ngoài đồng nghiệp ra thì không có nhiều bạn bè, khi ấy con gái chúng tôi được 3 tuổi. Vì vậy mà lúc nhỏ, ngoài các bé ở trường mẫu giáo, con gái cũng không có bạn nhỏ nào cực kỳ thân thiết. Để con không cảm thấy cô đơn, khi đi làm về, hai vợ chồng tôi đều cố gắng dành thời gian chơi với cháu. Thế nhưng, một người làm công tác giáo dục như tôi hiểu rõ rằng, sự bầu bạn của cha mẹ không thể thay thế bạn bè. Do vậy, việc bồi dưỡng năng lực giao lưu với bạn bè còn quan trọng hơn cả việc nâng cao thành tích học tập. Nghĩ như vậy, trong suốt quá trình trưởng thành của con, tôi luôn tìm mọi cách tạo điều kiện cho con gái giao lưu tiếp xúc với bè bạn.

Hồi con gái học mẫu giáo, hàng ngày khi đón cháu tan học, chúng tôi đều rủ thêm một, hai bạn nhỏ đến vườn trường Đại học Bắc Kinh ở đối diện để chơi đùa. Về sau, các bạn nhỏ đến đó chơi ngày càng đông, thậm chí vừa ra khỏi lớp là có bạn rủ con tôi: "Lý Nhược Thần, bọn mình đi chơi đi!" Khi ấy, dù đã đi làm cả ngày nhưng để cháu được chơi với các bạn "cho đã", tôi luôn nhịn đói để cùng cháu chơi đến tận lúc trời tối mới về nhà ăn cơm. Và thấy con gái ngày nào cũng vui vẻ sự mệt của tôi cũng cảm thấy thật xứng đáng. Tình bạn trong sáng chân thành với các bạn ngày ấy đã trở thành ký ức đẹp đẽ trong lòng con gái tôi, đến tận giờ cháu vẫn nhớ mãi không quên cậu bạn nhỏ ngày ngày ôm tạm biệt cháu lúc chia tay hồi ấy.

Đến khi học cấp một, bạn bè xung quanh cháu trở nên bận rộn với việc học hành. Kiểu lớp học thêm các môn này môn kia đã chiếm hết thời gian ngoài giờ của các cháu. Vợ chồng tôi giữ vững lập trường không ghi danh lớp học thêm hay năng khiếu nào cho con gái, mục đích là để cháu có được một tuổi thơ lành mạnh và vui vẻ. Thế nhưng, bạn bè vui chơi cùng lại trở thành vấn đề nan giải. Để tìm được bạn chơi cùng cháu, tôi tranh thủ trò chuyện với các vị phụ huynh khác vào thời gian đón con hoặc lúc họp phụ huynh, tìm hiểu bạn nào rảnh rỗi ngày nào, sau đó hẹn bạn đó cùng đi dã ngoại hoặc đến chơi ở những địa điểm như vườn bách thú. Vào dịp nghỉ hè, nghỉ đông, tôi còn tổ chức cho mấy gia đình cùng đi du lịch. Trong lúc vui chơi như thế, con gái tôi kết giao được một số người bạn chí cốt. Cho nên dù lên trung học mỗi người mỗi ngả nhưng những người bạn này vẫn luôn giữ liên lạc với nhau, trong số đó, có hai cô bé còn trở thành bạn tri kỷ có gì cũng tâm sự của con tôi.

Ngày nay, nhiều gia đình chỉ sinh một con, khi về nhà đóng cửa lại thì chỉ còn đối mặt với bố mẹ, thiếu đi sự giao lưu và vui đùa với bè bạn nên con cái thường cảm thấy rất cô đơn. Tôi từng tiếp xúc với một bé gái có cha mẹ bận rộn công việc nên rất hiếm khi đưa con đi chơi, cô bé hầu như không có bạn bè để cùng chơi đùa. Kết quả là tâm sinh lý cô bé phát triển không bình thường, mới 8 tuổi đã có kinh nguyệt, tính tình cô độc kỳ quặc, u sầu đến nỗi mẹ cô bé phải đưa con đi khám bác sĩ.

Đối với con trẻ, quan hệ bạn bè là nhân tố không thể thiếu trong quá trình phát triển của chúng. Sự giao lưu giữa bạn bè đồng trang lứa, đó là sự tiếp xúc và giao lưu bình đẳng, không giống như sự chiều chuộng của cha mẹ. Trong quá trình tiếp xúc giao lưu đó, trẻ dần

dần nhận thức được sự khác biệt giữa mình và mọi người, bồi dưỡng những phẩm chất đạo đức tốt đẹp như tự trọng, tôn trọng người khác, giúp đỡ hỗ trợ lẫn nhau, học được cách phân biệt những điều hay - dở, đẹp - xấu, hình thành những đặc điểm cá tính cơ bản.

Tuy nhiên, nhiều bậc phụ huynh thiếu những kiến thức về mặt này, chỉ coi trọng sự bồi dưỡng trí tuệ cho con cái, cho rằng chỉ cần học giỏi thì việc gì cũng hay. Do vậy, hàng ngày sau khi tan học là thường bắt trẻ ở nhà học hành, ít cho tiếp xúc với bạn bè cùng lứa tuổi của con. Họ đâu biết rằng, có một số đứa trẻ khi lớn lên rời khỏi vòng tay cha mẹ, lúc gặp phải vấn đề trong cuộc sống thường hành động nông nổi, từ đó đi vào con đường phạm tội. Trường hợp của Lưu Hải Dương - sinh viên trường Đại học Thanh Hoa đổ axit sunfuric vào gấu, hay Dược Gia Hân - sinh viên Học viện Âm nhạc Tây An lái xe gây tai nạn xong không đưa đi cấp cứu mà còn cố tình giết nạn nhân. Những sự việc xảy ra đáng tiếc này đều bắt nguồn từ tư tưởng nuôi dạy con trong thời kỳ thanh thiếu niên quá đỗi hạn hẹp của cha mẹ chúng, khiến chúng thiếu đi những trải nghiệm tiếp xúc, giao lưu với người khác, gây ra bi kịch do tâm lý lệch lạc. Trong những năm gần đây, hiện tượng sinh viên đại học, cao đẳng tự sát thường xuyên xảy ra, không thể không khiến chúng ta đặc biệt quan tâm.

Điều khiến chúng ta cảm thấy vui mừng là ngày càng có nhiều bậc phụ huynh ý thức được tính nghiêm trọng của vấn đề đứa con một của mình thiếu đi mối quan hệ bạn bè và đã tích cực hành động. Tôi từng xem tin tức nói về việc ở Bắc Kinh xuất hiện các “gia đình liên hợp” do hai hay nhiều đứa trẻ con một tập hợp thành, nghĩa là vài gia đình liên kết với nhau, lần lượt nuôi dạy chăm sóc con cái, tuần này bọn trẻ mấy đứa đều đến ở nhà ông A, tuần sau chúng lại tiếp tục đến nhà ông B... Cũng có gia đình “mượn bạn đi du lịch” cho con trong kỳ nghỉ. Mục đích của các vị phụ huynh đó không ngoài việc tìm một người bạn cùng trang lứa bên con, tránh cho con xuất hiện các vấn đề về tâm lý như ích kỷ, tùy tiện, ham muốn độc chiếm cao, nghe nói cách này rất có hiệu quả.

Do điều kiện hạn chế, tuy không liên kết nuôi dạy con cùng các gia đình khác nhưng ngay từ khi con gái còn nhỏ, chúng tôi đã bắt đầu tạo mọi cơ hội cho cháu tiếp xúc, giao lưu với các bạn nhỏ khác, để cháu cảm nhận các kiểu tình huống trong giao lưu ứng xử với mọi người. Đến khi học trung học, xử lý các vấn đề giữa bạn bè đã trở thành hành vi tự chủ và tự nhiên của cháu.

May thay mỗi lần đến một môi trường sống tập thể mới, con gái tôi đều nhanh chóng hòa nhập và tìm được bạn tâm đầu ý hợp.

Sự đối đãi chân thành của con gái dành cho bạn bè luôn khiến tôi vô cùng cảm động.

Vào kỳ nghỉ hè hết năm lớp 10, một hôm, cháu hẹn một người bạn thân hồi cấp hai đến nhà để dạy kèm cho bạn ấy. Khi thấy môn dạy kèm đó là môn hóa học thì tôi thấy rất khó hiểu. Tôi biết cháu đã quyết định học ban xã hội, hơn nữa năm lớp 10 cháu học môn hóa không tốt lắm. Sau khi bạn của cháu ra về, tôi hỏi cháu chuyện là thế nào, cháu bảo người bạn thân đó “đúp” môn hóa, trong kỳ nghỉ hè phải thi lại. Vì khi thi lại không yêu cầu cao về điểm số mà chỉ cần đạt trung bình là được nên bạn ấy nhờ cháu giảng bài cho.

Về sau, người bạn đó thi qua môn và đã gọi điện cảm ơn con gái tôi. Cháu kể với tôi là, để phụ đạo cho bạn, cháu đặc biệt chuẩn bị bài, xem lại một cách hệ thống môn hóa lớp 10

một lượt, kết quả là đều hiểu ra những chỗ trước đây vốn chưa hiểu. Cháu bảo: “Giúp đỡ người khác thực chất chính là tự giúp bản thân mình.”

Sự sẵn lòng giúp đỡ người khác gần như đã trở thành một thói quen của con gái tôi. Nhà chúng tôi có một quả bóng rổ thì năm lớp 10 cháu mang cho các bạn nam nội trú trong trường chơi; trong nhà thừa ra một cái đầu đọc thẻ nhớ thì cháu liền mang đến lớp dùng chung; các bạn ở nội trú không có máy tính, không tiện tải các bài hát hay video, cháu thường cầm Mp4 của các bạn về nhà giúp các bạn download; trước cổng nhà có đồ điểm tâm ngon, cháu hay mua hộ các bạn... Có những việc thực sự rất mất thời gian nhưng từ trước đến nay cháu đều vui vẻ làm mà quên cả mệt mỏi.

Trước nay tôi luôn ủng hộ những hạnh động kết giao bạn bè đó của con gái nên có nhiều lúc tôi còn làm giúp cháu. Khi thực sự không có thời gian, cháu sẽ nhờ tôi: “Mẹ download hộ con phim ‘Bài diễn văn của nhà vua’ với, bạn Du Du muốn xem”, hoặc là “Mẹ ơi, tiện thể mua hộ con bánh nướng trước cửa nhà mình nhé, bạn Bồng Bồng muốn ăn”. Chỉ cần có thời gian là tôi đều làm giúp cháu.

Con gái tôi đối đãi chân thành với bạn bè nên các bạn cũng đối xử với cháu rất tốt. Trong thời gian học cấp ba, bạn bè dành cho cháu sự giúp đỡ rất lớn về nhiều mặt như học tập và chia sẻ những vấn đề trong cuộc sống.

Khi học lớp 11 và 12, con gái tôi cùng với một cô bé tên là Bồng Bồng luôn giúp đỡ nhau học lịch sử và địa lý, đến lúc thi đại học cả hai cháu đều đạt điểm cao hai môn này. Năm lớp 12, cháu luôn học cùng một bạn khác trong giờ tự học, bạn đó học môn chính trị rất chắc, cháu nói bạn đó đã giúp đỡ cháu rất nhiều trong việc học chính trị.

Đối với học sinh cấp ba đang có áp lực về học tập thì việc có một vài người bạn thân thiết không chỉ có thể trở thành trợ thủ đắc lực trong học tập, bù đắp nhược điểm và học tập ưu điểm lẫn nhau; khi gặp khó khăn thì cũng sẽ là những người động viên ủng hộ để cùng nhau vượt qua cửa ải gian nan; lúc tinh thần bực bội khó chịu, còn có đối tượng để trút bầu tâm sự và giải tỏa tâm trạng.

Con gái tôi có một người bạn rất thân, bất cứ là việc gì cháu đều gọi điện cho cô bé ấy trước nhất. Còn nhớ lần cháu “thất tình” hồi học lớp 11, cô bạn này từng nói với chúng tôi một câu: “Cô cứ yên tâm, để cháu nói chuyện với bạn ấy một lúc rồi sẽ ổn cả thôi.” Sự thực là cuộc trò chuyện giữa hai cháu rất hiệu nghiệm.

Vì con gái có rất nhiều bạn bè nên những lúc rảnh rỗi cháu thường được các bạn rủ đi chơi. Dó đó, thời gian ở bên bố mẹ vì thế trở nên ít ỏi. Tuy vợ chồng tôi đôi lúc cảm thấy có chút hụt hẫng nhưng thấy con luôn luôn vui vẻ và có thể đoàn kết được bè bạn, trong lòng cũng nhẹ nhõm. Có bài hát thế này: “Ngàn dặm khó tìm là bằng hữu, bằng hữu nhiều thì đường đi thuận lợi. Đối đãi với nhau chân tình, thành tâm sẽ hiệu nghiệm, để từ nay chúng ta là bằng hữu. Ngàn vàng khó mua là bằng hữu, bằng hữu nhiều thì tuổi xuân còn mãi...” Ngay từ khi con gái còn nhỏ, tôi đã dẫn dắt cháu đi kết giao bạn bè, chẳng phải đều là vì ngày hôm nay sao?

Người Trung Quốc coi trọng “quan hệ xã hội”. Tin rằng những người bạn mà con gái

kết giao được từ lúc nhỏ đến lúc lớn trong tương lai sẽ là "quan hệ xã hội" vĩnh viễn của cháu, làm cuộc đời cháu phong phú; tin rằng việc chúng tôi dẫn dắt con gái nâng cao khả năng kết bạn sẽ khiến mạng "quan hệ xã hội" của cháu thêm rộng mở, để cuộc đời cháu hoàn mỹ hơn.

5. Yêu đương không phải là đại họa

Yêu đương hay thất tình đều là chuyện bình thường ở học sinh trung học. Phụ huynh phải nhận thức rõ điều đó, dẫn dắt con một cách đúng đắn, giúp con đi qua đoạn đường "mối tình đầu" một cách thuận lợi.

Vào một dịp cuối tuần năm con gái học lớp 10, vợ chồng tôi đi xem phim, khi đợi ở đại sảnh nhìn thấy bốn cô cậu học sinh mặc đồng phục trường con gái cũng đang đợi đến giờ chiếu. Hai cô bé gái, hai cậu con trai, bốn đứa tuy chí chóe nhưng vừa nhìn sẽ biết ngay là hai đôi yêu nhau. Ánh mắt và sự quan tâm đặc biệt của hai cậu bé dành cho hai cô bé ấy mặc dù trẻ con nhưng nhìn vào vẫn khiến người ta cảm động.

Chồng tôi nhìn không thuận mắt, kêu bọn trẻ bây giờ không ra thể thống gì, học sinh trung thi lại dám hẹn hò tán tỉnh ở nơi công cộng đông người. Tôi cười bảo, không biết chừng con mình cũng đang xem phim cùng một anh chàng nào đó ở rạp phim khác ấy chứ. Chồng tôi tỏ ra không tin, trong thâm tâm tôi lại cảm thấy rất có khả năng ấy.

Ngày nay, việc hẹn hò yêu đương của học sinh trung học không những bạo dạn mà còn rất phổ biến. Còn nhớ khi con gái vừa lên cấp ba không lâu, về nhà kể với mẹ: "Mẹ ơi, con thấy ở trường có nhiều bạn yêu đương, hẹn hò quá!" Tôi hỏi cháu nhiều thế nào, cháu bảo: "Đâu đâu cũng thấy từng cặp từng cặp học sinh cấp ba." Tôi hỏi thế theo con như thế là tốt hay xấu, cháu đáp: "Nếu thật lòng yêu nhau thì tốt quá đi chứ!"

Ở nhà, tôi và con gái không bao giờ né tránh bàn luận về chuyện yêu đương. Vì sự giáo dục mà tôi được tiếp nhận về vấn đề này là con số không. Tôi không muốn con cũng bị như vậy, do đó trong quá trình con trưởng thành, những điều tôi có thể truyền đạt cho cháu thì tôi sẽ trực tiếp bảo ban cháu, còn những việc mà tôi nghĩ mình giảng giải không rõ được thì tôi sẽ mua về một cuốn sách đặt ở đầu giường cháu để cháu tự học hỏi bằng cách đọc sách.

Khi con gái kể ở trường có nhiều bạn hẹn hò yêu đương, tôi cũng trò chuyện với cháu rất nhiều điều. Tôi nói cho cháu hiểu khi học cấp ba có thể kết bạn với các bạn nam nhưng phải có giới hạn, cần coi trọng học tập, đợi đến sau này học đại học hoặc công tác, có rất nhiều chàng trai tốt... và cháu cũng luôn lắng nghe những điều tôi nói. Tôi còn pha trò bảo cháu, về sau có bạn trai phải dẫn về nhà để mẹ trông chừng cho, đừng vì trẻ tuổi mà lơ là.

Tuy vậy, trong thời gian học cấp ba con gái tôi vẫn hẹn hò yêu đương và trải qua đau khổ vì thất bại trong tình cảm.

Học kỳ hai năm lớp 10, tin nhắn ở máy điện thoại của cháu tăng lên rõ rệt, mà còn không cho tôi xem điện thoại của cháu nữa. Tôi biết ngay là có chuyện. Mấy lần tôi bóng gió hỏi cháu có phải là có tình cảm với ai rồi không thì cháu ầm ừ qua chuyện. Khi ấy, tôi không cấm cản, cũng chẳng giảng giải đạo lý theo kiểu đao to búa lớn với cháu. Tôi nghĩ nên để

cháu trải nghiệm cảm giác ngọt ngào và non nớt ấy, chỉ tỏ ra vừa vô tình vừa cố ý dặn dò cháu phải tự bảo vệ bản thân cho tốt.

Học sinh trung học có những nông nổi khi yêu đương, đây là hiện tượng bình thường. Trẻ đã bước sang thời kỳ "hậu dậy thì", cả tâm lý và sinh lý đều sắp trưởng thành, cảm giác hiếu kỳ về người khác giới hồi cấp hai nay đã biến thành khát vọng lưu luyến mãnh liệt dành cho đối phương. Liên tưởng đến bản thân tôi hồi cấp ba, cũng từng yêu thầm người khác, cũng có bạn nam viết thư tình cho tôi, và trong lớp chúng tôi còn có mấy đôi hẹn hò thành công rồi kết đôi hạnh phúc. Đôi bạn yêu nhau thành công nhất ấy, khi đó cô bạn gái học hành gần như bét lớp, dưới sự giúp đỡ của cậu bạn trai mà tiến bộ rõ rệt, sau đó một người vào Đại học Bắc Kinh, một người thi đỗ đại học Chính trị pháp luật Trung Quốc. Hiện nay sự nghiệp ở Bắc Kinh lên như diều gặp gió và hôn nhân thì hạnh phúc mỹ mãn.

Thế là tôi âm thầm quan sát những biến đổi của con gái. Hôm nào về nhà cháu cũng rất phấn khởi, ngồi bên mâm cơm vẫn thao thao bất tuyệt kể chuyện này chuyện kia ở trường, học hành cũng không bị ảnh hưởng gì.

Khi vừa khai giảng học kỳ một lớp 11, tôi thấy con gái có gì đó khác thường. Thường thì những việc liên quan đến học hành hay quan hệ bạn bè cháu đều trực tiếp nói với tôi. Nhưng lần này tôi nhận thấy tâm trạng cháu sa sút mà cháu lại không cho tôi biết vì sao, tôi đoán nhất định là chuyện tình cảm có trục trặc. Một hôm vào bữa cơm tối, cuối cùng cháu đã hỏi tôi: "Mẹ ơi, tại sao lại có người nói lời mà không giữ lời?" nhưng cháu không nói rõ là chuyện gì.

Tôi phân tích cho cháu nghe: "Còn xem đó là việc gì. Ví dụ như kinh doanh buôn bán, người ta thấy vụ làm ăn này không lời lãi nên hối hận; hay kết bạn, qua lại một thời gian thì thấy tình cách của đối phương không hợp, cũng có thể không tiếp tục nữa... Tôi còn bảo cháu, nếu là chuyện của học sinh trung học, cũng có khả năng là cha mẹ đứng đằng sau can thiệp, vì các bậc phụ huynh thông thường đều cho rằng học sinh trung học nên chuyên tâm học tập, không được nghĩ đến các việc khác". Con gái nghe xong đi về phòng, tôi cảm thấy cháu đang rất đau khổ.

Tôi biết cháu đã nghe lọt tai những lời yếu đuối bất lực ấy, nhưng không hề giải quyết được vấn đề của cháu.

Ngày hôm sau tan học về, con gái không chịu đựng được nữa, vừa về đến cửa nhà là chạy ngay vào phòng mình òa khóc nức nở. Tôi nghĩ ban ngày nhất định là cháu cố gắng cứu vãn lần cuối nhưng thất bại, vì vậy những giọt nước mắt này là khóc vì tuyệt vọng. Tôi bước vào phòng, cháu nói một câu: "Mẹ ơi, con buồn quá!" rồi sà vào lòng tôi. Tôi bảo: "Mẹ hiểu mà, bé con."

Khi thấy con gái mình chịu đựng buồn tủi như thế, tôi thực sự ước gì ngay tức khắc tìm ra tên nhóc "xấu xa" đó để cho mấy cái tát. Tuy nhiên, tôi biết đó chỉ là một đứa trẻ, cậu ta chỉ làm một việc mà mình cho là nên làm, cậu ta hoàn toàn không ý thức được là cách làm của mình lại khiến một cô bé tổn thương đến thế. Dùng lý thuyết của bậc thầy trị liệu gia đình Virginia Satir để lý giải, sự kỳ vọng của con gái tôi đối với cậu bé ấy chỉ là một phía, cậu ấy không có nghĩa vụ đáp ứng lại mong đợi của cháu, vì vậy mà cậu ấy không làm gì sai

cả.

Buổi tối hôm ấy, tôi gọi con gái lên giường ngủ cùng tôi. Là người đi trước, tôi hiểu được nỗi khổ thất tình, tôi biết chắc chắn là cháu không ngủ được, cháu cần một người bầu bạn; là một người mẹ, tôi hiểu nỗi buồn của con chỉ có thể giải tỏa khi ở bên mẹ, lúc này cháu cần nhất là sự động viên khích lệ của mẹ. Suốt một tháng sau đó, buổi tối con gái đều ngủ cùng tôi. Mấy ngày đầu cháu còn bị mất ngủ. Tôi bảo cháu, yêu đương và thất tình đều là chuyện bình thường với bất kỳ ai, có nhiều người đã trải qua nhiều cuộc tình trong cuộc đời rồi mới tìm thấy bạn đời phù hợp, huống chi là học sinh trung học còn trẻ người non dạ, chưa hiểu nhiều chuyện như thế. Tôi lấy ví dụ nhiều trường hợp xung quanh mình để cháu hiểu được cuộc sống là như thế đấy. Tôi còn giúp cháu nhận ra, trải nghiệm chính là của cải, nên biết ơn những người mình đã gặp và những chuyện mình đã trải qua, vì những điều đó đều khiến con người ta trở nên kiên cường mạnh mẽ và trưởng thành hơn.

Một tháng sau, cháu nói với tôi: “Mẹ ơi, con nghĩ là con ngủ một mình được rồi.”

Tôi đáp: “Ừ, hoan nghênh con đến tìm mẹ bất cứ lúc nào.”

Thời gian sau đó, con gái vẫn kết giao một cách tự nhiên với các bạn nam khác và giữ một khoảng cách vừa phải. Một hôm, cháu kể là lại có mấy bạn trai “theo đuổi” cháu, cháu đều không nhận lời, vì nghĩ rằng thực sự nên hoàn thành việc học trước đã. Tôi nhận thấy rất rõ rằng, sau khi trải qua lần va vấp tình cảm ấy, cháu đã suy nghĩ lý trí hơn về vấn đề này. Một lần, cô bạn làm giáo viên cấp ba của tôi còn định nói vài câu dạy dỗ con gái tôi về việc này, không ngờ cháu nói: “Cô đừng nói nữa, cháu đã từng trải qua rồi, biết mùi vị của nó như thế nào rồi, bây giờ cháu là ‘Lý Kiên Cường’!”

Có thể thấy là “yêu sớm” cũng không phải là không có lợi ích.

Trong quá trình trẻ trưởng thành, cái gì phải đến thì cuối cùng sẽ đến. Ngay như chuyện yêu sớm này, cha mẹ có muốn cản cũng không cản nổi. Ở những thành phố lớn như Bắc Kinh, Thượng Hải, trẻ phải đi học từ sáng sớm đến tối mới về nhà, đa số cha mẹ lại bận bịu, làm sao có thể quản được hành vi của trẻ ở ngoài xã hội. Vì vậy, “nên thông không nên chặn”, nhất định phải giảng giải và nói cho trẻ biết những việc cụ thể. Nếu con trai đang hẹn hò, cha mẹ dặn con phải có trách nhiệm, phải yêu mến bảo vệ bạn gái; nếu con gái đang yêu đương, cha mẹ nhất định phải dặn con giới hạn kết giao, chú ý tự bảo vệ bản thân. Còn kết quả thế nào thì đành để chúng tự mình nếm trải vậy.

Lần đi họp sau kỳ thi thử đầu tiên của lớp 12, cô giáo chủ nhiệm lớp con gái chia sẻ cách làm đáng để chúng tôi học hỏi của một người mẹ. Sau khi biết con trai đang yêu, chị ấy không trực tiếp nói gì với con mà gửi cho con một tin nhắn với nội dung như thế này: “Tôn trọng tình cảm, phấn đấu vì tình yêu, nắm vững giới hạn!” Làm như vậy vừa thể hiện sự tôn trọng tình cảm của con, vừa tỏ rõ thái độ của mẹ. Quả là thông minh!

Giống như lời cô giáo nói: “Khi yêu lần đầu, chúng ta không hiểu về tình yêu.” Chuyện hẹn hò của học sinh trung học chỉ là đang nếm một trái cây xanh non, về sau đa phần đều kết thúc bằng việc chia tay. Sau khi chia tay, không ít trẻ đau khổ đến mức không muốn sống nữa như con gái tôi, lúc này cha mẹ hãy ở bên con, đó chính là sự động viên khích lệ

lớn nhất đối với con.

Khi thất bại trong tình cảm, tâm lý học sinh trung học rất yếu đuối, không chú ý một chút là sẽ làm tổn thương chúng ngay, vì thế nhất định không được nói những điều kích động chúng. Do chúng ta quan niệm học sinh trung học không được phép yêu đương, vốn dĩ trẻ đã phải chịu áp lực rất lớn khi làm điều đó, trong lòng vốn đã mang mặc cảm "làm chuyện sai trái" rồi, kết quả lại không thành, nên đứa trẻ lúc này cảm thấy thất bại hơn bao giờ hết. Và là con cái, trẻ vẫn hi vọng nhận được sự thấu hiểu và giúp đỡ từ cha mẹ, nếu lúc này cha mẹ không biết nên nói gì thì hãy lặng lẽ ở bên con, chỉ cần cha mẹ chân thành bầu bạn cùng con thì trẻ có thể cảm nhận được.

Học sinh trung học yêu đương hay thất tình đều là chuyện bình thường. Chỉ cần phụ huynh nhận thức được điểm này thì sẽ không lo lắng, nổi nóng khi trẻ gặp phải những vấn đề đó nữa, mà có thể dẫn dắt con một cách đúng đắn, giúp con đi qua đoạn đường "mối tình đầu" một cách thuận lợi và dìu dắt con dần dần trưởng thành.

6. Tặng con gái món quà trưởng thành

HTrong Lễ trưởng thành 18 tuổi của con gái, chúng tôi đã chuẩn bị cho cháu một món quà - một cuốn "sách" thu thập chữ viết của cháu từ lúc nhỏ đến giờ, để bày tỏ tình yêu sâu đậm nhất, chân thành nhất của chúng tôi đối với cháu.

Hàng năm cứ vào ngày 18 tháng 10, trường cấp ba nơi con gái tôi theo học đều tổ chức Lễ trưởng thành cho các em học sinh lớp 12. Cháu đã mong chờ nghi lễ trưởng thành này từ ngày 18 tháng 10 của năm lớp 10. Tôi còn nhớ ngày 18 tháng 10 năm 2008, khi cháu về nhà thuật lại với tôi về cảnh các anh chị lớp lớn ăn vận trang trọng đi qua sân trường, ánh mắt và giọng điệu tràn đầy sự ngưỡng mộ và mong đợi. Thế là vào kỳ nghỉ hè hết năm lớp 11, cháu và các bạn cùng nhau đi xem đồ mấy lần mới chọn được cho mình bộ lễ phục và đôi giày phù hợp, còn cố ý đặt mua trên mạng một cái túi lễ phục cầm tay. Sau khi mọi việc đã chuẩn bị xong xuôi, tươm tất, cháu lại giống như hồi bé mong Tết, mỏi mắt ngóng trông đến ngày đó.

Thấy con gái coi trọng Lễ trưởng thành như vậy, vợ chồng tôi cũng dự định tặng cho cháu một món quà đặc biệt. Vậy là chúng tôi bắt đầu bàn bạc xem tặng cháu cái gì cho phù hợp. Vợ chồng tôi chọn đi chọn lại, tất cả những thứ có thể mua được từ cửa hàng thì đều bị chúng tôi phủ quyết.

Một hôm, tôi dọn dẹp giá sách của con gái, định dành ra hai ngăn cho cháu tiện để tài liệu học của lớp 12. Khi dọn dẹp, tôi bất ngờ trông thấy rất nhiều tác phẩm của cháu mà tôi đã lần lượt thu thập và lưu giữ, gồm tranh vẽ và tác phẩm thủ công hồi mẫu giáo, còn có nhật ký, ghi chép tuần và vở làm văn từ tiểu học đến tận trung học. Tôi đã nghĩ những điều mà con gái viết từ nhỏ đến lớn chẳng phải đã ghi chép lại quá trình trưởng thành của cháu sao? Sắp xếp những dòng ghi chép này thành văn bản điện tử, in ra rồi đóng thành quyển tặng cho con gái, đó sẽ là món quà tuyệt vời biết bao! Tôi mừng quá, nói ngay với chồng về ý tưởng này, chồng tôi đồng ý cả hai tay.

Thế là vợ chồng tôi bắt đầu sắp xếp và đánh máy những bản viết tay của con gái. Vì thời gian không đủ nên chúng tôi phải nhờ người khác giúp đánh máy một ít. Sau khi đánh máy xong tất cả bản thảo của con gái, chúng tôi xem qua thì không ngờ những ghi chép từ bé đến lớn của cháu lên tới hơn 200 nghìn từ. Đấy là còn chưa bao gồm nhật ký hồi cấp hai và cấp ba.

Quá trình chỉnh lý bản thảo của con gái chính là một lần vợ chồng tôi ôn lại trải nghiệm về sự trưởng thành của cháu. Những dòng chữ ngây ngô kia ghi lại những điều cháu chứng kiến và cảm nhận, viết ra những nhận thức và cách nhìn của cháu về thế giới này, như phát lại thước phim về mọi điều trong quá trình cháu lớn lên. Trong những lời miêu tả về gia đình chúng tôi, chúng tôi cũng đọc ra được quá trình bố mẹ cùng cháu trưởng thành.

Đọc những điều con gái viết, lúc thì chúng tôi không nhịn được cười phá lên vì ngôn ngữ ngây ngô, lúc lại thán phục trước ngòi bút sắc bén và tư tưởng sâu sắc của cháu.

Khẩn trương, nhộn nhịp chỉnh lý suốt mấy chục ngày, một cuốn "sách" do bố viết lời tựa, mẹ viết lời bạt và đặt tên là "Xuyết Diệp Tập" cuối cùng đã "ra mắt" trong buổi sáng diễn ra Lễ trưởng thành của con gái.

Trong nghi lễ trưởng thành, chồng tôi tặng cho con gái món quà được bao gói đẹp đẽ, khi mở ra, cháu vô cùng kinh ngạc, rồi phấn khích đến rơi nước mắt, không ngừng nói cảm ơn bố.

Sau khi Lễ trưởng thành kết thúc, cả nhà tôi thường cùng nhau đọc "sách" của con gái, cùng hồi tưởng lại những kỷ niệm của cả gia đình. Con gái đọc những bài văn mình viết thì thường xuyên hỏi: "Đây đúng là bài con viết sao? Con từng viết những lời này ạ?"

Xem ra chúng tôi tặng con gái món quà này đúng là tặng chuẩn rồi, những ghi chép trong sách không chỉ giúp cháu nhớ lại bao trải nghiệm tốt đẹp hồi nhỏ, mà cũng giúp cháu nhìn ra sự non nớt của mình ngày trước khi nhìn nhận vấn đề, và nhận thức được sự trưởng thành của mình. Đôi lúc cháu sẽ nói: "Sao hồi đó con lại đáng yêu thế nhỉ?"

Trong lời tựa của cuốn sách, bằng lời lẽ chân thành chồng tôi thể hiện sự ngợi khen và hi vọng thiết tha đối với con gái, anh ấy viết:

Con à, "đọc vạn cuốn sách, đi vạn dặm đường", bố hi vọng con có trải nghiệm cuộc đời và vốn sống phong phú. Chỉ khi tự mình đi quan sát, phát hiện, suy nghĩ thì con mới có những cảm nhận, lĩnh hội và tâm đắc thật sự của riêng mình, con mới thật sự hiểu biết về xã hội chân thực, và những điều này mới là những tài sản mang lại lợi ích suốt đời cho con.

Con à, nghi lễ trưởng thành của con sắp sửa cử hành, con cũng sẽ là một người trưởng thành. Con là một cá thể độc lập trong xã hội, phải dũng cảm đảm đương. Từ kinh nghiệm đã qua, bố rất yên tâm. Bố tin rằng con sẽ trở thành một người có giá trị đối với xã hội và có cống hiến cho đất nước, trở thành một người lương thiện, chính trực, nội tâm phong phú, học vấn uyên bác, tâm hồn tươi sáng, giàu sức hút và được mọi người kính trọng. Thần Thần, con là một đứa trẻ phát triển toàn diện và tự tin, lạc quan. Bố tin tưởng con.

Con à, bố rất yêu thích và tâm đắc với bài làm văn "Nếu tôi là một chiếc lá" mà con viết năm lớp ba, hi vọng mỗi câu từ, mỗi bài văn của con đều giống như từng chiếc lá cây tràn đầy sức sống, điểm xuyết cho cuộc đời xán lạn của con, nên đã đặt tên cho tập văn này là "Xuyết Diệp Tập", tin rằng con cũng sẽ thích nó.

Con à, cuộc đời con mới đang bắt đầu, hi vọng con tiếp tục thực hiện nguyên tắc làm người "ái quốc hiếu thân, tôn sư trọng đạo", gìn giữ bản ngã của mình.

Những lời này cũng coi như là lời gửi gắm trưởng thành dành cho con.

Con trẻ sắp trưởng thành, món quà tặng con không quan trọng nặng nhẹ đắt rẻ, món quà đó phải thể hiệ tình yêu sâu đậm nhất và chân thành nhất của cha mẹ dành cho con.

7. Phim ảnh và kịch - cách giáo dục thẩm mỹ tuyệt vời

Tóm tắt: Việc đưa trẻ đi xem một buổi biểu diễn có thể mở ra cánh cửa yêu thích nồng nhiệt của trẻ đối với môn nghệ thuật nào đó, đây vừa là thuốc điều tiết cho việc học tập căng thẳng, vừa có thể bồi dưỡng thiên hướng và hứng thú thẩm mỹ của trẻ.

Trong thâm tâm, tôi rất tán dương và trân trọng việc mình diễn lại bản hiện đại của câu chuyện "mẹ Mạnh Tử ba lần chuyển nhà".

Khi gia đình tôi mới đến Bắc Kinh, vợ chồng tôi phải thuê nhà nên thường xuyên trong tình trạng chuyển nhà. Tuy nhiên, trong lòng tôi vẫn có một nguyên tắc: sống ở khu vực lân cận Đại học Bắc Kinh và Đại học Thanh Hoa. Vì thế mà trong 9 năm đi thuê nhà, chúng tôi sống gần cổng tây Đại học Bắc Kinh 3 năm, ở trong khuôn viên Đại học Thanh Hoa 6 năm. Chẳng vì lý do khác ngoài việc cho con gái một môi trường trưởng thành tốt.

Do luôn sống gần Đại học Bắc Kinh nên giảng đường Bách Niên của Đại học Bắc Kinh trở thành cung điện nơi con gái tôi tiếp nhận sự hun đúc nghệ thuật. Vở vũ kịch ba lê đầu tiên cháu thưởng thức, buổi biểu diễn âm nhạc đầu tiên cháu nghe, vở kịch nói hay buổi biểu diễn kịch hát đầu tiên cháu xem... đều là ở giảng đường Bách Niên. Phim thì càng không phải nói, chỉ cần có phim hay là gia đình tôi sẽ đi xem đầu tiên, ở đó chúng tôi còn xem rất nhiều bộ phim kinh điển mà không thể xem được ở bên ngoài, như "Zorro", "Hoàng hậu Sissi"..., thậm chí là phim câm của Sác lô "Thời đại tân kỳ" con gái tôi cũng từng xem ở giảng đường Bách Niên.

Ban đầu, việc xem biểu diễn chỉ là một cách giải trí. Hồi con gái tôi học cấp một, vì các tối cuối tuần khá rảnh rỗi nên chúng tôi hay đi dạo đến giảng đường Bách Niên, nếu gặp được bộ phim hay buổi biểu diễn hay thì sẽ vào xem. Không ngờ rằng những hành vi vô tình này đã bồi dưỡng nên thiên hướng và hứng thú thẩm mỹ thanh cao tao nhã của cháu.

Việc xem các bộ phim của nhiều thời kỳ khác nhau giúp con gái dần hiểu về lịch sử phát triển của điện ảnh. Hiệu ứng âm thanh và trình độ kỹ xảo của các bộ phim cổ không cao nhưng công phu của diễn viên lại cao vượt bậc; các bộ phim mới tiếp nhận rất nhiều yếu tố khoa học kỹ thuật hiện đại, tác động mạnh mẽ hơn đến thị giác và thính giác của khán giả. Khi học cấp ba, con gái là người lên chương trình cho đài truyền hình của trường,

cháu từng lấy điện ảnh làm đề tài cho một kỳ tiết mục, đưa những cảm nhận và hiểu biết của cháu về điện ảnh thấm đượm vào trong tiết mục đó. Nói theo cách của cháu thì đó là tiến hành tôi luyện lý tính cho những thứ cảm tính, rồi lại thể hiện nó ra bằng phương pháp cảm tính.

Đại học Bắc Kinh thường tổ chức các buổi biểu diễn cao cấp. Có rất nhiều đại hội âm nhạc, vũ ba lê, kịch nói... từng tổ chức tại Nhà hát Quốc gia, chỉ cần kiên nhẫn chờ đợi thì nhất định sẽ có lúc xuất hiện ở giảng đường Bách Niên của Đại học Bắc Kinh, mà giá vé lại rất rẻ. Từ năm 2006 trở lại đây, hàng năm Nhà hát kịch TNT Anh quốc đều đến diễn ở Đại học Bắc Kinh hai lần, chỉ cần có thời gian là con gái nhất định đi xem và đã thu nhận được rất nhiều lợi ích.

Nhà hát kịch TNT Anh quốc là đoàn kịch lưu diễn quốc tế, không chỉ lừng danh ở Anh mà còn là đoàn kịch nói tiếng Anh lưu diễn ở nhiều nước nhất trên toàn thế giới. Những năm gần đây, con gái đã xem các vở kịch mà TNT biểu diễn như “Giấc mộng đêm hè”, “Hamlet”, “Romeo và Juliet”, “Macbeth” và “Othello”... của Shakespeare. Khi thưởng thức những vở kịch tiếng Anh này, cháu không chỉ có nhận thức cảm tính về kịch của Shakespeare từ ngôn ngữ cho đến sân khấu, mà còn lĩnh hội được sức hấp dẫn nhân đôi của kịch và tiếng Anh chuẩn. Cháu còn xem vở “The Miracle Worker” do đoàn kịch của Mỹ biểu diễn, cảm động sâu sắc trước tinh thần của cô giáo Anne dạy dỗ Helen Keller. Việc xem các loại kịch nói giúp cháu từ bỏ được trạng thái tâm lý cố hữu, nâng cao năng lực học tập, tôi rất vui mừng vì điều này.

Đối với con trẻ, mấu chốt của sự hun đúc nghệ thuật mà thường ngày chúng ta nói đến nằm ở quá trình “hun”.

Tôi thích ca kịch truyền thống Trung Quốc, nên mỗi khi giảng đường Bách Niên có biểu diễn kịch truyền thống là tôi đều tìm cách đi xem. Khi con gái học cấp hai, tôi đưa cháu đi xem vở “Tây sương ký” của Nhà hát ca kịch Côn khúc miền Bắc. Vốn tưởng cháu sẽ không thích tiết tấu ngâm nga “i i a a” chậm rãi của ca kịch truyền thống nên tôi chỉ định để cháu biết sơ qua về nó vì cháu chưa từng xem kịch cổ trang diễn trên sân khấu. Không ngờ khi xem đến đoạn “tiễn biệt ở trường đình”, tôi bị hút hồn bởi thiết kế duy mỹ của sân khấu, cháu thì bị tình yêu quyến luyến của Thôi Oanh Oanh đối với Trương Sinh làm cho cảm động, bỗng òa lên khóc, còn xúc động mạnh hơn cả mẹ cháu. Điều càng làm tôi bất ngờ hơn là cháu trở nên yêu thích ca kịch cổ điển Trung Quốc. Về sau, cháu còn cùng tôi xem vở Côn khúc “Cây quạt đào hoa”, vở Kinh kịch “Quý phi say rượu”...

Trong thời đại ngày nay, nhịp độ cuộc sống diễn ra nhanh, việc con gái yêu thích ca kịch truyền thống Trung Quốc khiến tôi rất vui mừng. Ca kịch truyền thống tuy tiết tấu hơi chậm, nhưng giá trị thưởng thức nghệ thuật lại rất cao, là sự kết hợp hoàn hảo của các loại thủ pháp nghệ thuật. Kịch bản của ca kịch truyền thống tinh luyện trôi chảy, chỗ cảm động thì ai oán rên rỉ, chỗ hài hước thì khôi hài châm biếm, có giá trị văn học rất cao. Mỗi lần cùng con gái đi xem kịch về, chúng tôi đều tìm cho ra kịch bản, đọc những đoạn hay, điều đó rất có ích cho việc học văn học cổ đại của cháu. Ca kịch truyền thống dung hòa văn học, âm nhạc, vũ đạo, hội họa vào nhau bằng hình thức độc đáo, biểu diễn câu chuyện duy mỹ, mà các loại kịch khác nhau thì đều vô cùng đặc sắc. Sức lan truyền độc đáo của nó hơn hẳn phim điện ảnh, phim truyền hình hay các loại hình nghệ thuật sân khấu như kịch nói, nhạc

kịch.

Hồi con gái học lớp 11, có một thời gian đọc kịch bản vở “Mẫu đơn đình” thì rất muốn xem biểu diễn Côn Khúc. Khi ấy đúng lúc không có biểu diễn kịch sân khấu, tôi lên mạng tìm, không ngờ đang có biểu diễn bản đại sảnh. Thế là chúng tôi lại cùng nhau đi xem bản biểu diễn vở kịch đó. Đại sảnh là cách diễn và thưởng thức cổ xưa hơn, khán giả và diễn viên ở trên cùng một mặt bằng, khán giả ngồi quây xung quanh sân khấu. Qua lần xem này, sức hấp dẫn của nghệ thuật ca kịch truyền thống lại một lần nữa khiến con gái tôi xúc động mạnh.

Cách giáo dục hiệu quả nhất của gia đình chính là “mưa dầm thấm lâu”, giáo dục thẩm mỹ cũng vậy. Việc chúng ta vô tình đưa con đi xem một buổi biểu diễn cũng là cách mở ra cánh cửa yêu thích nồng nhiệt của trẻ đối với môn nghệ thuật nào đó. Tuy nhiên, trong lòng cha mẹ lúc nào cũng phải có “mưa tốt” để cung cấp các loại “tưới tắm” cho con trong quá trình trưởng thành, vì chỉ khi trẻ tự mình trải nghiệm, chúng mới có thể “đâm chồi nảy lộc dưới mưa xuân”, vô hình trung nâng cao năng lực thưởng thức nghệ thuật.

Trong cuộc sống

Làm huấn luyện viên cho con rèn luyện sự tự lập

Nếu một đứa trẻ không có phẩm chất đạo đức tốt, thì dù thành tích học tập có tốt đến đâu cũng không thể coi là đứa trẻ ngoan. Có thể nói giai đoạn cấp ba là giai đoạn chuẩn bị cho chuyến đi xa của đứa trẻ. Cha mẹ cần phải giúp trẻ học được các kỹ năng của cuộc sống, điều này vô cùng quan trọng đối với việc con tự lập và phấn đấu vươn lên sau khi rời khỏi vòng tay cha mẹ.

1. Cả nhà ta thích tập thể dục thể thao

Tóm tắt: Thể dục thể thao có thể giúp trẻ có được tâm trạng vui vẻ, tâm hồn rộng mở, tính cách phóng khoáng, ý chí kiên cường. Việc thường xuyên tập thể dục thể thao, có một cơ thể khỏe mạnh là một trong những nhân tố để giành thắng lợi trong kỳ thi đại học.

"Cả gia đình tôi yêu thể dục thể thao" là một đề bài làm văn của con gái tôi hồi học cấp một, cháu viết thế này:

"Vào hai ngày nghỉ cuối tuần, cả gia đình tôi đi tập thể dục thể thao, còn gọi thêm một nhóm bạn học của tôi, mọi người cùng nhau đi chơi bóng, bơi lội, leo núi. Các bạn trong lớp tôi đều biết là gia đình tôi yêu thích thể dục thể thao nhất."

Đúng như lời con gái viết, cả nhà chúng tôi đều thích tập thể dục thể thao, và thói quen này vẫn được duy trì đến ngày nay.

nhân tố then chốt để giành thắng lợi trong kỳ thi đại học.

Muốn có một sức khỏe tốt thì không có cách nào khác ngoài việc luyện tập thể dục thể thao. Trong giai đoạn cấp ba, con gái tôi không có thời gian ra ngoài tập luyện, chúng tôi có thể “sử dụng nguyên liệu tại chỗ”. Vườn hoa ở trong khu nhà rất rộng, đi một vòng phải mất mấy phút. Chúng tôi liền tranh thủ thời gian xuống lầu chạy bộ hoặc đi dạo. Ở cổng khu nhà có mở phòng tập thể dục thể thao. Chúng tôi làm thẻ, rồi mỗi khi rảnh rỗi thì đến phòng tập, chạy bộ hoặc đi bơi. Khi con đi học thêm, chúng tôi đi sớm trước nửa tiếng để chơi một ván bowling. Tóm lại, mỗi lúc muốn tập tành thì đều tìm được thời gian và cách tập.

Gia đình tôi còn có cách vận động tiện lợi hơn nữa, có thể tiến hành ngay ở nhà. Tôi tìm lại cái tạ và dây nhảy nhà có sẵn, rồi mua thêm một số dụng cụ như vòng lắc và cầu chinh. Khi con gái học hành mệt mỏi, ra khỏi phòng là có thể tập thể dục ngay tại phòng khách. Cả nhà có thể cùng tham gia tập những môn thể dục giản tiện này. Nhảy dây, lắc vòng và đá cầu, ba người chúng tôi còn chơi trò thi đua tỉ số với nhau, khoảng cách tỉ số lần này chưa gỡ được thì lần sau có thể tiếp tục gỡ bù. Trong nhà ngập tràn tiếng cười vui vẻ mỗi lúc cùng nhau rèn luyện sức khỏe.

Tập thể dục còn có một lợi ích rất lớn nữa là điều tiết tâm trạng. Khi tâm trạng ta buồn phiền lo lắng, đi chạy bộ và chơi bóng ra mồ hôi, tâm trạng sẽ ngay lập tức trở nên nhẹ nhõm dễ chịu. Khi còn học cấp một, tôi rất thích chạy bộ, bây giờ mỗi lúc có tâm trạng buồn phiền lo lắng thì sẽ ra ngoài đi bộ nhanh. Mỗi khi con gái gặp chuyện gì đó không vừa lòng hay học hành quá căng thẳng, tôi thường rủ cháu đi chạy bộ. Chạy xong mấy vòng quanh sân khu nhà là cháu sẽ cảm thấy khá hơn.

Có một số phụ huynh cho rằng, trẻ học hành mệt mỏi thì có thể chơi trò chơi điện tử một lúc, tôi không tán thành chuyện này. Theo nghiên cứu, trong lúc vận động cơ thể, bộ não sẽ tiết ra một chất hormone do hơn hai mươi loại endorphin tổ hợp tạo thành. Loại hormone thần bí này có tác dụng trấn tĩnh rất mạnh và có thể khiến ta nảy sinh cảm giác vui tươi dễ chịu. Các nhà khoa học gọi nó là “chất vui vẻ”, có tác dụng điều tiết tâm trạng hiệu quả. Trẻ học hành mệt mỏi, chán nản thì có thể thông qua các vận động cơ thể để đạt được hiệu quả “thay đổi đầu óc”. Mà trò chơi điện tử lại là một hoạt động vô cùng tiêu hao năng lượng não bộ, tuy trẻ tách ra khỏi bài vở, nhưng bộ não của trẻ vẫn ở trạng thái suy nghĩ, không được nghỉ ngơi tốt. Hơn nữa, thời gian ngồi học dài đã khiến trẻ đau mỏi lưng, việc ngồi trước máy tính không thể giải tỏa mà sẽ làm nặng thêm triệu chứng này.

Chưa cần nói đến ích lợi của thể dục thể thao đối với học tập, mọi người quan sát kỹ sẽ thấy, đa số những đứa trẻ yêu thích thể dục thể thao có tính cách khoáng đạt, trông rất tươi vui hoạt bát, còn những trẻ thường xuyên chơi điện tử thì sẽ hướng nội hơn và không giỏi trò chuyện giao tiếp, thậm chí không thích giao lưu với mọi người. Sau khi vào đại học, những chàng trai chơi thể thao trên sân vận động luôn luôn là đối tượng mà các cô gái theo đuổi, còn những anh chàng triền miên ở quán internet lại thường là nhân vật bị mọi người quên lãng.

Tóm lại, thể dục thể thao có vô vàn lợi ích đối với con cái chúng ta, có thể giúp các con có được tâm trạng vui vẻ, tâm hồn rộng mở, tính cách phóng khoáng, ý chí kiên cường,

đồng thời còn có thể khiến con được nhiều người yêu thích, quý mến hơn.

Ngày nay giữa bạn bè với nhau phổ biến có có câu: "Mời người ta ăn cơm không bằng mời người ta ra mồ hôi." Có thể biến đổi linh hoạt câu nói này để tặng cho các bậc cha mẹ chúng ta như thế này: "Cho con chơi điện tử thì chi bằng đưa con đi chơi bóng!"

2. Du lịch là cách học tập nhẹ nhàng

Tóm tắt: Du lịch là một phương pháp học tập một cách nhẹ nhàng, vừa có thể để trẻ thư giãn ngoài thời gian học hành, lại vừa giúp trẻ tăng thêm kiến thức và hiểu biết trong khi thư giãn.

Con à, "đọc vạn cuốn sách, đi vạn dặm đường", bố hi vọng con có trải nghiệm cuộc đời và vốn sống phong phú. Chỉ khi tự mình đi quan sát, phát hiện, suy nghĩ thì con mới có những cảm nhận, lĩnh hội và tâm đắc thật sự của riêng mình, con mới thật sự hiểu biết về xã hội chân thực, và những điều này mới là những tài sản mang lại lợi ích suốt đời cho con.

Đây là một đoạn trong lời gửi gắm trưởng thành của chồng tôi gửi cho con gái, và cũng là một cách bày tỏ quan niệm giáo dục con của vợ chồng tôi. Chúng tôi hi vọng rằng cuộc sống phong phú của cháu không chỉ được làm bằng học hành sách vở mà còn cần học tập từ sự trải nghiệm. Chúng tôi biết đến lời giáo huấn của cổ nhân "người có học thì dù ở nhà cũng biết mọi việc xảy ra trong thiên hạ" nên cho con gái học hành đầy đủ; và chúng tôi cũng biết "tri thức đúng đắn đến từ thực tiễn" nên dẫn dắt con gái tự mình làm nhiều việc, để cháu cảm nhận cuộc sống một cách chân thực và học tập trong quá trình trải nghiệm.

Du lịch là việc mà cả nhà chúng tôi cùng làm với nhau nhiều nhất, và mang lại thu hoạch rất lớn. Du lịch theo cách gọi của tôi bao gồm picnic ở ngoại ô trong dịp cuối tuần và du lịch xa trong kì nghỉ.

Đi picnic là thói quen của gia đình chúng tôi. Ngay từ khi con gái còn rất nhỏ, vợ chồng tôi đã đưa cháu đi chơi nhiều nơi. Lúc đó, nhà chưa có xe ô tô nên chúng tôi thường đạp xe hoặc ngồi xe buýt, đến công viên hoặc khu ngoại ô, để cháu gần gũi với thiên nhiên và tha hồ vui đùa. Hồi cháu học cấp một, nếu cuối tuần nào chúng tôi bận mà không đi ra ngoài chơi được, cháu sẽ ỉu xìu bảo: "Tuần này nhà mình chỉ ngồi nhà thế này thôi ạ?" Sở dĩ con gái thích đi chơi là vì thế giới bên ngoài có quá nhiều thứ mà cháu yêu thích.

Vì thường xuyên ra ngoài chơi nên con gái vô cùng hiếu kỳ trước sự bí ẩn của thiên nhiên. Cháu thích những động vật nhỏ, đặc biệt là côn trùng, bất kể là trên đường, trong công viên hay trên núi, chỉ cần nhìn thấy côn trùng là cháu sẽ ngắm nhìn rất lâu, không hiểu thì sẽ về nhà tra từ điển bách khoa toàn thư. Để thỏa mãn nhu cầu của con gái, chúng tôi đặc biệt mua cho cháu cuốn "Côn trùng ký" của Fabre. Khi cháu "giao lưu" với côn trùng, chúng tôi chỉ ở bên cạnh chứ không bao giờ làm phiền cháu. Vì niềm yêu thích dành cho côn trùng của con gái mà trong nhà chúng tôi thường nuôi một ít "sâu bọ", ví dụ như sâu róm, ốc sên, kiến sư tử, sâu đo... đều đã từng "đến làm khách" nhà tôi. Sở thích đối với côn trùng này của cháu vẫn duy trì cho đến bây giờ. Khi đi chơi, cứ nhìn thấy loài côn trùng nào chưa từng gặp là cháu đều phải nghiên cứu một phen, về nhà cố gắng hết sức tìm ra xem là

loài gì. Vì thích nên những năm trung học cháu học môn sinh vật rất tốt, nếu không phải vì điểm vật lý và và hóa học đuối quá thì có lẽ cháu sẽ chọn ban tự nhiên rồi thi vào ngành sinh vật của đại học rồi.

Điều không ngờ tới là sở thích này cũng có lúc được việc. Năm lớp 12, khi con gái tôi tham gia buổi phỏng vấn tuyển sinh do hiệu trưởng tiến cử của các trường đại học Hồng Kông, giám khảo phỏng vấn là một giáo viên môn sinh vật. Cháu cùng vị giám khảo ấy bàn luận về chủ đề côn trùng, biểu hiện rất xuất sắc.

Những điều thu hoạch được từ các chuyến picnic ở ngoại ô còn rất nhiều. Chúng tôi chưa nói đến việc thả lỏng tinh thần, rèn luyện thân thể, mục đích của việc thường xuyên đưa con ra ngoại thành chơi là để cháu hiểu về công việc của nhà nông, biết về việc đồng áng, kiến thức của cháu về mặt này cũng phong phú hơn các bạn xung quanh.

Ngày nay, đưa con cái đi du lịch xa trong các kỳ nghỉ đã trở thành cách nghỉ ngơi giải trí phổ biến nhất của các gia đình ở thành thị. Vợ chồng tôi cũng thường xuyên đưa con gái đi du lịch như thế. Cùng là đi du lịch đến một địa điểm nhưng thu hoạch của mỗi người khi trở về lại khác nhau. Đối với người lớn thì điều đó có liên quan đến góc độ nguyện vọng và nhu cầu, còn đối với trẻ nhỏ thì lại có liên quan rất lớn đến cách thức du lịch. Nếu cho đứa trẻ ít tuổi đi du lịch cùng đoàn du lịch mấy chục người, tôi cho rằng ngoài việc trẻ cảm thấy náo nhiệt thì ấn tượng về những thứ khác chắc chắn sẽ rất mơ hồ. Học sinh cấp ba do bản thân đã có khả năng nhận định và phân biệt nên đi cùng đoàn du lịch sẽ tốt hơn. Dù vậy, tôi vẫn đề nghị là nếu muốn đi du lịch thì nên tiến hành “du lịch có chiều sâu”.

“Du lịch có chiều sâu” mà tôi nói ở đây chính là đi chơi xa không theo tour du lịch mà nên là gia đình tự đi hoặc tổ chức một đoàn nhỏ có mang theo con cái, để con cái thu hoạch được nhiều trong khi đi du lịch.

Từ nhỏ đến lớn, con gái tôi đã đi rất nhiều nơi, ban đầu chúng tôi cũng từng đi theo đoàn du lịch một hai lần nhưng nhận thấy không hiệu quả lắm. Đặc biệt là đối với con, đúng như câu vè “lên xe ngủ, xuống xe tè, thắng cảnh chụp ảnh.” Con đi như thế một lần, không chỉ không có ấn tượng gì với những nơi đã đi qua mà còn mệt lả vì chạy sô đến các địa điểm tham quan.

Sau đó, chúng tôi đổi cách khác. Vào kỳ nghỉ của con gái, hoặc là cả nhà chúng tôi đi chơi xa, hoặc là liên hệ với một hay vài nhà bạn học của cháu rồi tổ chức cùng đi chơi, rất có hiệu quả. Mỗi lần đến một nơi, trẻ không những có thể thưởng ngoạn cảnh đẹp mà còn có thể xem xét, tìm hiểu phong tục tập quán của các địa phương..., những điều mắt thấy tai nghe đó có lợi ích rất lớn đối với trẻ.

Có một lần vào dịp nghỉ đông, tôi và một bà mẹ nữa cùng nhau đưa con gái mình đến vùng Đông Bắc. Tối ngủ trên bếp lò ấm sực của một gia đình nông dân. Buổi sáng dậy, hai cô con gái nhìn thấy trong sân có đống củi dùng để đốt lửa thì nhớ đến những gốc cây trong rừng bu lô và liên tưởng tới vấn đề chặt phá rừng bừa bãi khiến cho diện tích rừng của đất nước bị thu hẹp được giảng trong sách giáo khoa. Các cháu bèn hỏi chủ nhà tại sao không đốt than mà lại đốt củi, chủ nhà cho biết dùng củi không mất tiền mua còn than thì đắt quá. Việc này giúp các cháu hiểu được rằng sự thu hẹp đất rừng không chỉ đơn thuần là vấn đề

môi trường, mà cũng liên quan đến vấn đề dân sinh. Chúng tôi còn dẫn các cháu xem bác gái chủ nhà làm tương đậu trong vại, giúp các cháu hiểu thế nào là "nguyên chất nguyên vị".

Lần đó, chúng tôi ở cùng nhà với một lưu học sinh người Nhật, các cháu rất thích chơi đùa với cậu ấy, mọi người cùng ăn cơm nhà nông, cùng đi trượt tuyết. Trong thời gian hai ngày, cậu ấy kể cho các cháu nghe rất nhiều chuyện về Nhật Bản bằng vốn tiếng Trung bập bẹ. Điều này giúp các cháu hiểu một cách chân thực về Nhật Bản từ chính lời kể của một người Nhật.

Chúng tôi còn đến núi Thiên Quy ở Vân Nam, đó là nơi có địa mạo đan hà điển hình của Trung Quốc, cảnh quan vô cùng độc đáo. Vì nơi ấy khá hẻo lánh và chỉ có mỗi một điểm thắng cảnh như thế nên các công ty du lịch thông thường không đưa đoàn khách đến đó. Thế nên chúng tôi tự thuê xe đi, ngồi trên chiếc "mai rùa" khổng lồ như thế, hết lòng cảm nhận bàn tay tài hoa tuyệt vời của tự nhiên...

Tôi vẫn còn nhớ đỉnh Yến Oa của Đại Liên trong buổi sớm bình minh ấy, cả nhà ba người chúng tôi quấn trong chiếc ga trải giường mang theo từ khách sạn, chờ đợi mặt trời lên, tận hưởng cảm giác kỳ diệu khi mây tan mù tạnh...

So với những trải nghiệm ấy thì những chuyến du lịch cả đoàn người cưỡi ngựa xem hoa không thể sánh được.

Là bậc cha mẹ, lý do chúng ta đưa con cái đi du lịch không ngoài hai việc. Thứ nhất là, cho con được thư giãn ngoài thời gian học tập, thứ hai là, để con có thể thu hoạch được nhiều kiến thức và hiểu biết hơn trong lúc thư giãn. Cùng là việc tiêu tiền, so với việc vừa mệt vừa không thu nhận được gì, thì sao không thay đổi cách thức một chút, để con được vui chơi một cách vui vẻ và bội thu?

Du lịch là cách học tập nhẹ nhàng, thoải mái. Bất kể là đi picnic ngoại ô hay đi chơi xa, bất kể là thắng cảnh tự nhiên hay thắng cảnh nhân tạo, những điều mà trẻ học được trong quá trình vui chơi du lịch thực tế có thể bổ sung rất tốt cho những thiếu sót của lý thuyết được học trong sách vở. Đối với con gái tôi, tôi nghĩ rằng việc cháu rất có hứng thú học môn lịch sử, địa lý và sinh vật có liên quan rất nhiều đến việc chúng tôi đưa cháu đi chơi từ nhỏ, vì cháu luôn luôn có thể tìm thấy "dấu chân" của mình trong sách giáo khoa. Đồng thời, những gì nhìn thấy nghe thấy trong các chuyến du lịch chính là tư liệu thực tế tốt nhất cho những trang văn cháu viết.

3. Giải trí cũng có "bữa tiệc thịnh soạn"

Tóm tắt: Khi con cái lên cấp ba, phụ huynh có thể tìm tòi chuẩn bị một số món quà đặc biệt để tặng cho chúng, mang lại cho con những những niềm vui bất ngờ, để con tìm thấy hương vị ngọt ngào và cảm giác hạnh phúc trong sự phiền muộn, mệt mỏi và khô khan của việc dùi mài kinh sử vất vả.

Cà phê cho thêm chút đường vào thì hương vị sẽ ngọt hơn, món ăn nêm các loại gia vị khác nhau thì hương vị cũng phong phú hơn. Trong cuộc sống vợ chồng, người chồng

thường xuyên tặng cho vợ mình một vài món quà đặc biệt thì cuộc sống sẽ ngọt ngào hơn biết bao. Con cái học lên cấp ba, cha mẹ có thể tìm tòi chuẩn bị một số món quà đặc biệt để tặng cho chúng. Điều này góp phần mang lại cho con những những niềm vui bất ngờ, để con tìm thấy cảm giác hạnh phúc trong sự phiền muộn, mệt mỏi và khô khan của học hành vất vả.

Kỳ nghỉ hè năm 2009, bộ phim thần tượng của giới trẻ là “Đưa em đi xem mưa sao băng” chiếu trên kênh truyền hình vệ tinh Hồ Nam, ngày nào con gái tôi cũng phải xem. Một hôm cháu vừa xem phim vừa hỏi bố mẹ là rốt cuộc thì mưa sao băng như thế nào. Chúng tôi bảo cháu, bố mẹ cũng chưa nhìn thấy mưa sao băng bao giờ, nhưng hồi nhỏ sống ở nông thôn, thường xuyên trông thấy sao băng bay quét qua bầu trời. Con gái nghe thế thì rất lấy làm ngưỡng mộ, nói rằng cháu rất muốn nhìn thấy mưa sao băng, dù chỉ là một ngôi sao thôi cũng được.

Con gái tôi đến Bắc Kinh từ năm lên ba tuổi, từ đó cháu luôn sống trong không gian của các khu nhà cao tầng kín mít, buổi tối đến cơ hội ngẩng lên nhìn trời còn hiếm hoi, nói chi đến xem mưa sao băng.

Đợt nghỉ Quốc khánh năm 2009 vừa hay trùng vào tết Trung thu, chúng tôi đưa cháu về quê một chuyến. Mục đích trước hết là để thăm hỏi ông bà nội ngoại, sau nữa chính là cho cháu xem mưa sao băng một lần.

Trong năm ngày chúng tôi ở quê, tiết trời quang đãng, buổi tối thì trăng sáng vằng vặc. Tối nào con gái tôi cũng ngồi ở sân hoặc nằm trên sân thượng ngước nhìn bầu trời, mỗi lần như thế cả mấy tiếng đồng hồ, hi vọng có một vệt ánh sáng lấp lánh lướt qua nền trời. Thế nhưng, ông trời cứ cố tình chống đối lại cô bé lãng mạn bẩm sinh này, năm buổi tối trôi qua mà không một ngôi sao băng nào rơi xuống.

Con gái tôi vô cùng thất vọng và buồn bã...

Buổi chiều ngày 16 tháng 11 năm 2009, trên QQ xuất hiện mẩu tin: “Mưa sao băng Sư tử ào ạt đổ bộ, địa điểm quan sát lý tưởng nhất là Hohhot.” Tôi mở bản tin ra xem kỹ hơn, mưa sao băng Sư tử năm 2009 rơi với số lượng vệt tính trên đơn vị thời gian nhiều hơn năm trước, địa điểm quan sát tốt nhất là Hohhot, thời gian quan sát rõ nhất là khoảng 4 giờ sáng ngày 18 tháng 11.

Tôi mở lịch ra xem, ngày 18 là vào thứ tư.

Ngay lập tức, trong đầu tôi lóe lên một ý nghĩ: đưa con gái đi xem mưa sao băng, tối bay đến đó rồi sáng hôm sau bay về. Như thế vừa giúp con thực hiện nguyện vọng của mình, lại vừa không làm lỡ việc học hành. Tôi kìm nén tâm trạng phấn khích đợi đến lúc ngồi bên mâm cơm tối.

Tôi biết là ý tưởng này của tôi cực kỳ hấp dẫn nhưng không chắc lắm về phản ứng của hai bố con cháu, nói cho cùng thì cháu đã là học sinh cấp ba rồi, mà chi phí vé máy bay khứ hồi cho ba người không phải là một khoản tiền nhỏ.

Trong bữa cơm tối, khi tôi nói cho hai bố con biết về tin tức đọc được và đưa ra ý tưởng của mình, chồng tôi và con gái ban đầu ngẩn ra một lúc rồi sau đó tiếng hoan hô vang lên rộn ràng cả phòng ăn nhà tôi. Bố cháu bỏ cả cơm để gọi điện ngay đặt vé máy bay đi lúc 9 giờ tối ngày 17 tháng 11 và về lúc 7 giờ sáng ngày 18, đồng thời đặt phòng tại Khách sạn Hàng không bên cạnh sân bay Bạch Tháp của thành phố Hohhot.

5 giờ chiều ngày 17, vợ chồng tôi lái xe đến trường đón con gái ra thẳng sân bay, gửi xe tại khu gửi xe qua đêm, ăn cơm tại sân bay và lên máy bay.

Chúng tôi đặt chân đến Hohhot lúc 10 giờ tối. Khi nhận phòng khách sạn, chúng tôi trao đổi với nhân viên phục vụ là xem mưa sao băng vào sáng sớm, cảm phiền cô ấy cho chúng tôi lên sân thượng. Cô nhân viên khách sạn nghe nói chúng tôi đặc biệt từ Bắc Kinh đến đây xem mưa sao băng thì tròn mắt ngạc nhiên, một hồi lâu không biết đáp lại thế nào. Sau đó, cô ấy đưa chìa khóa cánh cửa nhỏ thông lên sân thượng cho chúng tôi để đến lúc đó tự lên.

Đúng 3 giờ sáng, đồng hồ báo réo gọi chúng tôi ra khỏi giấc ngủ. Cả nhà khoác lên người bộ quần dày dặn đã chuẩn bị sẵn rồi leo thẳng lên sân thượng. Đến lúc này, chúng tôi mới phát hiện ra sai sót lớn nhất trong kế hoạch chính là quên mất ánh đèn sáng trưng ở nhà chờ sân bay. Khi lên đến sân thượng, chúng tôi nhận ra cả một nửa vùng trời trên đầu bị ánh đèn của nhà chờ chiếu sáng, lác đác vài ngôi sao. Ngay cả khi mưa sao băng rơi ào ào thì chúng tôi cũng không nhìn thấy được, hoặc ít nhất là nhìn không rõ nét được.

Khi ấy, tinh thần của ba người chúng tôi đã cảm thấy thất vọng hoàn toàn. Tuy vậy, cả nhà đã đến tận Nội Mông Cổ rồi thì thế nào cũng phải tìm mọi cách để có thể cùng nhau ngắm sao băng rơi.

Bố cháu tìm đến cô nhân viên ở quầy lễ tân, nhờ cô ấy tìm giúp một chiếc xe để đưa chúng tôi tới bãi đất hoang nào cách xa sân bay một chút để xem mưa sao băng.

3 giờ sáng ở sân bay cách xa thành phố, giữa mùa đông lạnh âm mười mấy độ, biết đi đâu tìm xe cơ chứ! Thực ra chúng tôi cũng chỉ cầu cạnh người ta với tâm lý cứ thử xem sao, không ngờ cô nhân viên ấy rất nhiệt tình, cô ấy gọi điện cho mấy người bạn thân quen có xe ô tô, nói rõ về tình hình của chúng tôi và cuối cùng đã thuyết phục được một người chịu giúp đỡ.

Lúc gần 4 giờ, anh tài xế nhiệt tình đã có mặt, lái xe đưa chúng tôi qua một quãng đường dài cuối cùng đã đến một cánh đồng. Trong màn đêm, cánh đồng trải dài bát ngát và phủ một lớp tuyết trắng mênh mông. Anh ấy dừng xe, lấy ra từ cốp xe hai chiếc áo khoác bộ đội đưa cho chúng tôi. Anh ấy bảo nghe nói gia đình tôi từ Bắc Kinh tới đây xem mưa sao băng thì đoán là chúng tôi ăn mặc không đủ ấm. Vì thế khi ra khỏi nhà anh ấy đã tiện thể mang theo hai chiếc áo khoác bộ đội duy nhất trong nhà để cho chúng tôi mặc hoặc trải ra đất nằm xem. Anh ấy nói cũng đã có lần nhìn thấy mưa sao băng cách đây một năm, cảnh tượng vô cùng tráng lệ. Sau đó, chúng tôi bảo anh lái xe có thể quay về rồi 6 giờ đến đón chúng tôi.

Cả nhà tôi đợi một lúc, bỗng nhiên một vệt sáng quét qua trên đầu, kéo theo cái đuôi

lấp lánh, rơi xuống đường chân trời xa xa, chẳng bao lâu sau, lại một vệt nữa lướt qua...

"Mưa sao băng!" Con gái reo lên đầy phấn khích rồi ôm chầm lấy tôi.

Hoàn toàn khác với sao băng tôi từng nhìn thấy ngày trước, mỗi ngôi sao trong cơn mưa sao băng này dường như đều sáng hơn nhiều, vệt sáng quét qua bầu trời vừa to vừa dài, đột ngột rơi xuống giống như còn lẫn cả những tia sáng đầy màu sắc.

Cơn mưa sao băng dường như bùng phát ở một điểm, "giọt mưa" tuôn rơi về các hướng khác nhau, vì thế mà chúng tôi lúc thì nhìn thấy một ngôi sao quét qua bên này, lúc thì trông thấy một ngôi sao lướt qua bên kia. Có khi chồng tôi nhìn thấy rồi mà tôi và con gái chưa thấy gì.

"Kỳ diệu quá đi mất!" Trong suốt hai tiếng ngắm mưa sao băng, con gái tôi nói đi nói lại câu này không biết bao nhiêu lần. Tôi biết cháu đang vô cùng phấn khích, đến nỗi không tìm được lời nói nào khác để diễn đạt niềm phấn khích ấy.

6 giờ sáng ngày 18, trời hửng sáng, anh lái xe đến đón chúng tôi về lại khách sạn. Thu dọn hành lý xong 7 giờ 50 chúng tôi lên máy bay trở về nhà.

Chuyến đi xem mưa sao băng đã trôi qua hơn một năm rồi nhưng đến giờ mỗi lần nhắc lại, gia đình tôi vẫn trò chuyện hào hứng say sưa. Câu chuyện đó từ lúc đưa ra ý tưởng đến lúc hoàn thành, rồi năm lần bảy lượt gặp trục trặc trong lúc tiến hành và cả ánh sáng của cơn mưa sao băng đều mãi mãi được khắc ghi trong ký ức của con gái tôi, khiến cháu mỗi khi hồi tưởng đều lại tràn đầy hạnh phúc.

Những sự kiện "phi thường" như thế này thỉnh thoảng lại xảy ra trong gia đình chúng tôi, ví dụ như chúng tôi đưa con gái đi xem vở "Mẫu đơn đình" biểu diễn trên sân khấu hay về nông thôn xem hát bội chính hiệu v.v..

Thường ngày, chúng tôi sẽ chú ý đến lời nói của con gái, trong đó có những nguyện vọng mà cháu tỏ ra vô cùng tha thiết thì chúng tôi đều tìm cách mang lại niềm vui bất ngờ cho cháu. Cháu tinh nghịch gọi những sự kiện này là "bữa tiệc thịnh soạn" trong việc vui chơi giải trí của gia đình chúng tôi. Cháu nói rất biết ơn sự quan tâm tìm hiểu và tạo cơ hội cho cháu của bố mẹ. Thông qua những việc như thế, cháu thu hoạch được nhiều điều cho đời sống tinh thần. Bố mẹ cũng càng gắn bó được tình cảm gần gũi thân mật hơn trong mối quan hệ gia đình.

Ngày nay, con trẻ không thiếu thốn về vật chất, cái mà chúng thiếu chính là dinh dưỡng đầy đủ cho tinh thần. Cha mẹ cần chịu khó quan sát và lắng nghe con cái, và cố gắng đáp ứng những thứ chúng thật sự cần về tinh thần. Có điều là trẻ càng trưởng thành, sự nhận thức không ngừng được nâng cao, phụ huynh chúng ta cần phải động não nhiều hơn, nghĩ ra những cách làm thông minh để đáp ứng mong muốn và nhu cầu của chúng, thực sự lay động được trẻ. Tôi cho rằng như vậy mới là phương pháp làm ít lợi nhiều.

4. Buông tay để con tự bước đi

Mục tiêu cuối cùng của giáo dục là bồi dưỡng con cái trở thành người có thể sống tự lập và nuôi sống bản thân bằng chính sức mình. Phụ huynh phải cho con cơ hội trưởng thành, lúc nào cần buông tay thì nhất định phải buông tay.

Vào kỳ nghỉ hè năm 2008, con gái tôi tham gia một trại hè học tập tại Anh. Sau khi trở về, cháu kể một chuyện mà đến giờ trong lòng tôi vẫn cảm thấy sợ hãi.

Buổi tối thứ ba sau khi đến Anh, trong trại tổ chức tiệc sinh nhật cho một bạn, lúc tan tiệc đã là 10 giờ rồi. Con gái tôi và hai cô bé ở với cháu cùng nhau về "nhà", nhưng khi xuống khỏi xe buýt các cháu lại bị lạc đường. Hồi đó, các cháu đang ở nhờ tại một gia đình người Anh ở vùng ngoại ô London. Khu phố nơi gia đình đó ở sau 10 giờ tối là cực kỳ yên tĩnh, không còn ai qua lại nữa. Trong cảnh tối tăm mù mịt, ba cô bé sau khi xuống khỏi xe buýt thì không tài nào nhận ra phương hướng nữa.

Trông thấy bên vệ đường có bốt điện thoại công cộng, các cháu gọi điện cho người chủ nhà nơi mình đang ở, báo rằng không tìm được đường về, hi vọng người nào trong nhà có thể ra ngoài đón các cháu. Bà chủ nhà rất ngạc nhiên và cũng tức giận, hoàn toàn không tin là mấy học sinh trung học mà còn không tìm được đường về nhà. Bà từ chối qua điện thoại việc đi đón các cháu và yêu cầu các cháu tự về.

Không còn cách nào khác, ba cô bé lại gọi điện cho giáo viên phụ trách, người này cũng lạ nước lạ cái, hoàn toàn không biết các cháu đang ở đâu. Sau cùng, các cháu gọi điện tới Sở cảnh sát, báo với họ là mình đi lạc đường. Cảnh sát hỏi các cháu đang ở đâu, thì ba cô bé không trả lời được, cảnh sát bèn bảo các cháu hãy đến một siêu thị gần đấy, hỏi người ở đó về vị trí của mình. Thế nhưng, khu phố ấy rất vắng vẻ hẻo lánh, vốn chẳng có cái siêu thị nào.

Nửa đêm canh ba, ba cô bé đứng trên con phố lớn giữa đất khách quê người, sợ hãi đến nỗi òa lên khóc. Lúc đó, có một chiếc xe cảnh sát đi tới, con gái tôi xông ra giữa đường chặn nó lại, nói tiếng Anh với cảnh sát về hoàn cảnh của ba đứa, và đưa cho họ mẩu giấy ghi địa chỉ để trong túi áo. Cảnh sát hụ còi xe đưa các cháu về "nhà".

Chuyện này sau khi về nhà con gái mới kể lại cho chúng tôi nghe. Khi kể cháu rất bình thản nhưng tôi dường như nhìn thấy vẻ sợ hãi, lo lắng khi không có người giúp đỡ của ba cô bé.

Chuyện đã kết thúc tốt đẹp, các con không bị tổn thương gì. Tôi lại xót xa mãi, và cũng đã suy ngẫm rất lâu. Tôi hỏi con gái tại sao cả ba đứa đều không chịu khó ghi nhớ đường về nhà, cháu nói mọi người đều ỷ lại vào nhau, tưởng người khác sẽ nhớ.

"Mọi người đều ỷ lại vào nhau", tôi nghĩ đây mới chính là vấn đề. Con cái chúng ta từ nhỏ đã quen ỷ lại vào cha mẹ, rời khỏi vòng tay cha mẹ thì lại dựa dẫm bạn bè. Xung quanh chúng ta có rất nhiều đứa trẻ dù đã học trung học rồi mà vẫn chỉ muốn bố mẹ dắt tay mình qua đường, lúc bình thường đi học hay đi xa càng phải xe đưa xe đón, sống trong nhung lụa giàu sang. Có những trẻ đi học mấy năm rồi mà không biết từ nhà mình đến trường đi xe buýt như thế nào. Thế nhưng, con cái rồi cũng sẽ có ngày rời khỏi cha mẹ, sẽ gặp phải những vấn đề mà tự mình phải giải quyết. Những lúc như thế, năng lực xử lý vấn đề của trẻ

là vô cùng quan trọng!

Suy ngẫm từ chuyện này, tôi thấy rằng sự bồi dưỡng khả năng tự lập cho con gái của chúng tôi còn thiếu sót rất nhiều.

Trước khi ra nước ngoài, cháu nên tìm hiểu qua nhiều kênh thông tin về thái độ của phụ huynh đối với con cái trong các gia đình ở Anh, không nên có tâm lý ỷ lại vào họ. Khi mới đến Anh, trước tiên cháu nên thông thuộc tuyến đường mình đến lớp và đi về hàng ngày. Đồng thời, buổi tối ra khỏi nhả phải suy tính đến thời gian, không nên về nhà muộn như thế. Vậy mà tất cả các việc đó cháu đều chưa làm, để đến nỗi suýt "bỏ lạc" chính mình. So với cách nói đây là vấn đề của cháu, thì nói là vấn đề của bố mẹ cháu có lẽ sẽ đúng hơn. Lúc bình thường ra khỏi nhà toàn là do chúng tôi chuẩn bị mọi thứ mọi việc, con gái chỉ cần đi theo bố mẹ là được rồi.

Con gái đi Anh về đã mấy năm rồi nhưng đến tận bây giờ mỗi khi nghĩ lại tôi vẫn không khỏi sợ hãi. Tuy nhiên sau chuyện đó, tôi bắt đầu thả lỏng con hơn, để cháu mình tự mình làm rất nhiều việc, gặp phải vấn đề cũng để cháu tự mình giải quyết.

Khi cháu học lớp 11, lớp cháu tổ chức ăn uống dã ngoại, cháu là trưởng nhóm một nhóm. Các bạn trong lớp bàn bạc xong quyết định ăn lẩu, nhưng vấn đề là không nhà bạn nào có nồi lẩu cả. Con gái về nhà hỏi tôi nên làm thế nào, tôi gợi ý cho cháu là có thể mượn nồi ở quán lẩu, nhưng cháu phải tự đi mượn. Ngày hôm sau tan học về, cháu đến từng quán lẩu ở gần trường để mượn nồi. Sau khi bị năm quán từ chối, hỏi đến quán ăn thứ sáu thì ông chủ đã cho cháu mượn. Mượn được xong, cháu phấn khởi gọi điện báo tin vui cho tôi, giọng đầy vẻ kiêu hãnh và tự hào.

Ai ai cũng mong muốn mình là người có giá trị giữa đám đông bè bạn, con trẻ trong tuổi dậy thì lại càng như thế. Việc mượn nồi đã giúp con gái tôi nâng cao cảm giác về giá trị bản thân, từ sau đó cháu luôn giành phần làm những việc mà các bạn khác không chịu làm, mà lần nào cũng đều làm rất tốt.

Trên đời chỉ có việc không bắt tay vào làm chứ không có việc không làm được. Đối với trẻ, tiền đề của sự thành công chính là trẻ có cơ hội tiến hành công việc. Con trẻ vẫn chưa trưởng thành nên những cơ hội này cần được cha mẹ cung cấp và dạy trẻ cách thực hiện. Nhỏ là những việc nhà, lớn đến những việc như ra ngoài gặp gỡ người khác, cha mẹ đều nên khuyến khích trẻ thử làm. Khi trẻ hoàn thành một việc nào đó bằng chính sự nỗ lực của mình thì cảm giác thành công và tự hào của trẻ về việc đó chính là điều mà việc cha mẹ làm giúp trẻ không thể so bì được.

Mục tiêu cao nhất của giáo dục là bồi dưỡng con cái có thể sống tự lập và nuôi sống bản thân bằng chính sức mình. Nếu khi trẻ còn nhỏ, chúng ta không cho chúng cơ hội tự lập để trưởng thành thì khi trẻ lên cấp ba, bất luận thế nào cũng phải làm việc ấy, vì sau khi tốt nghiệp cấp ba, đa phần trẻ sẽ rời xa cha mẹ để đi "xông pha" ra thế giới bên ngoài.

Là bậc làm cha làm mẹ, lúc nào nên buông tay thì nhất định phải buông tay. Những đứa trẻ được dạy dỗ đúng phương pháp sẽ không trở thành những kẻ "ăn bám cha mẹ già" hay "làm được đồng nào tiêu hết đồng đấy", vì những đứa trẻ từng chăm chỉ nỗ lực sẽ hiểu

được sự vất vả gian nan của cuộc sống, hiểu được mọi thứ hiện giờ của bố mẹ không phải dễ dàng mà có được. Đồng thời, những đứa trẻ được buông tay để dạy dỗ không chỉ có năng lực tốt mà còn hiếu thuận với cha mẹ và có tấm lòng nhân ái.

5. Tình cha tiếp sức cho quá trình trưởng thành

Việc người bố dành thời gian ở bên con rất tốt cho sự phát triển tâm hồn và trí tuệ của trẻ. Thông thường, những đứa trẻ có nhiều thời gian ở bên bố sẽ có tính cách cởi mở phóng khoáng hơn và khi gặp chuyện khó khăn sẽ càng lý trí, kiên cường.

Bao nhiêu năm làm mẹ như thế, tôi nhận thấy rõ nét, các gia đình xung quanh tôi, người bố tham gia rất ít vào việc giáo dục và quản lý con cái. Người dự họp phụ huynh hầu hết là các bà mẹ, người tham gia tọa đàm cha mẹ - con cái thường là các bà mẹ, người chơi đùa cùng con trong công viên đều là các bà mẹ... Dường như sau khi đứa con sinh ra, việc chăm sóc đều là công việc của người mẹ, người bố ít quan tâm, chăm sóc con cái.

Gia đình tôi không như vậy, trong quá trình con gái trưởng thành, chồng tôi luôn “kề vai sát cánh” cùng tôi, là một người bố mẫu mực. Khi con gái còn nhỏ, chỉ cần đang ở Bắc Kinh thì dù bận rộn đến đâu, “thời gian vui chơi” và “ngày gia đình” của chúng tôi đều được tiến hành đúng định kỳ.

“Thời gian vui chơi” nghĩa là hàng tối sau khi cơm nước xong, bố hoặc mẹ chơi cùng con hoặc cả nhà ba người cùng chơi với nhau một lúc. “Ngày gia đình” tức là mỗi cuối tuần đều phải dành ra một ngày để ba người ở bên nhau, hoặc là đi chơi, hoặc là ở nhà, không ai được sắp xếp việc khác vào ngày đó.

Vì thế mà ngay từ nhỏ tình cảm của hai bố con đã rất tốt đẹp, có những khi bố cháu đi công tác xa lâu ngày một chút là cháu sẽ rất nhớ bố và không ngừng nhắc đến bố.

Việc người bố dành chút thời gian ở bên con rất tốt cho sự phát triển tâm hồn và trí tuệ của trẻ. Chú ý kỹ những đứa trẻ xung quanh mình, bạn sẽ nhận thấy, thông thường những đứa trẻ có nhiều thời gian ở bên bố hơn sẽ có tính cách cởi mở phóng khoáng, khi gặp chuyện khó khăn thì sẽ càng lý trí và kiên cường.

Khi con gái còn bé, tôi và chồng đều có phân công riêng, tôi chịu trách nhiệm việc học hành của cháu còn nhiệm vụ của chồng tôi là chơi cùng cháu. “Cơ cấu quản lý” này được duy trì đến năm lớp 12, khi tôi đã bất lực với việc học tập của con gái vì bài vở của cháu chẳng khác nào “sách trời” đối với tôi, xem không hiểu gì nữa. Khi cháu lên lớp 12, đúng lúc công việc của chồng tôi không quá bận bịu, anh ấy tham gia mấy nhóm QQ về chủ đề thi đại học của con cái và đọc nhiều tài liệu về thi đại học, tham gia chặt chẽ vào hoạt động học tập của con gái.

Ở phần trước tôi nhắc tới việc chồng tôi khi mới tham gia dạy dỗ quản lý con đã đi một đoạn đường vòng lãng phí công sức, chính là chuẩn bị tài liệu tham khảo cho con một cách không có mục đích. Nhưng sau đó anh ấy đã thay đổi cách làm, nhờ đó giúp sức được rất nhiều cho con gái. Sau mỗi lần thi thử năm lớp 12, chồng tôi đều viết cho con gái một bức

thư, phân tích vấn đề, đưa ra đề xuất. Hai phương diện mà anh ấy đặc biệt nhấn mạnh là cải tiến phương pháp học tập và lập kế hoạch đã có tác dụng hỗ trợ rất lớn cho cháu.

Con gái tôi theo học ban xã hội, đề thi tổng hợp của ban xã hội thường kết hợp kiến thức của cả ba môn chính trị, lịch sử, địa lý để khảo sát năng lực phân tích tổng hợp của học sinh. Chồng tôi tận dụng thời gian rảnh rỗi lật giở xem lại một lượng lớn tạp chí mà nhà chúng tôi tích trữ như "Địa lý quốc gia Trung Quốc", "Độc giả"... phô tô lại những bài viết mang tính tóm tắt để cung cấp cho con. Hàng ngày, anh ấy còn đọc báo, cắt ra những bài bình luận xã hội mà mình cho là viết hay làm tư liệu đề tài để con đọc cẩn thận. Con gái thu nhận được nhiều lợi ích không nhỏ, nói cho cùng thì thời gian để cháu đọc kỹ các loại sách là có hạn, sự chuẩn bị nhằm trúng mục tiêu của bố đã giúp cháu tiết kiệm được rất nhiều thời gian.

Điều đáng quý nhất là sau khi chồng tôi chỉnh lý kỹ lưỡng và đọc một cách nghiêm túc rất nhiều tài liệu thì đã biến chúng thành kiến thức của mình, khi ăn cơm hay đưa đón con, anh ấy truyền đạt lại cho cháu bằng cách trò chuyện, khiến cháu học được lúc nào không hay.

Khi con cái lên cấp ba, người bố nên dành ít thời gian quan tâm đến sự trưởng thành của chúng, tất nhiên mỗi người một cách không hẳn phải giống như cách làm của chồng tôi. Một tác dụng quan trọng khác của người bố là điều chỉnh tâm lý cho con. Đa phần các ông bố độ tuổi trung niên đều rất bận bịu, lại đã xa rời sách vở nhiều năm, chưa chắc đã giúp được gì trong việc học của con cái. Tuy nhiên, so với đại đa số các bà mẹ thì đặc điểm tính cách lý trí, quả cảm và độ nhạy bén trong quan sát vấn đề và chiều sâu suy nghĩ vấn đề của các ông bố lại tốt hơn nhiều, những điều này sẽ giúp ích rất lớn cho trẻ bất kể là về học tập hay các phương diện khác.

Đến giai đoạn lớp 12, đa phần các bà mẹ đều rất lo lắng, mặc dù họ cố gắng che giấu điều đó trước mặt con trẻ nhưng chúng vẫn nhận ra được, sự lo lắng ấy sẽ tạo áp lực cho con trẻ. Ngược lại, đại đa số các ông bố đều khá bình tĩnh, nếu lúc này người bố hơi nghiêng trọng tâm công việc về phía gia đình một chút, hỏi han nhiều hơn về việc học hành của con cái sẽ giải tỏa rất tốt tâm trạng căng thẳng của người mẹ và đứa trẻ. Điều này có lợi ích to lớn đối với việc chuẩn bị thi đại học của con.

Một người bạn kể cho tôi nghe chuyện của con gái cô ấy. Con cô ấy học trường cấp ba trọng điểm của tỉnh, để không gây áp lực cho con, cô ấy thường bảo con trong học tập "tàm tạm là được rồi", sau đấy con gái thi đỗ vào một trường nguyện vọng hai. Khi lên đại học, trong lời nói của con gái có ý trách điều "tàm tạm là được rồi" mà mẹ bảo hồi đó. Điều mà mẹ cô bé đó nói thực ra là một kiểu ám thị đối với cháu, khiến cháu nghĩ rằng mình không có khả năng thi vào trường đại học tốt hơn. Theo như tôi quan sát, rất nhiều bà mẹ sẽ làm như thế, một là xuất phát từ bản tính bảo vệ con cái của người mẹ, bất kể con làm gì cũng đều thương xót con; hai là vì tính bảo thủ của phụ nữ.

So với sự bảo thủ của người mẹ thì người bố đều cấp tiến hơn một chút. Ngược lại với người mẹ, người bố sẽ đặt ra một mục tiêu tương đối cao cho trẻ. Nếu mục tiêu này không quá đáng thì nó sẽ là một sự khích lệ đối với trẻ, dễ khiến trẻ phát triển tốt hơn. Khi con gái tôi học lớp 12, sự khẳng định và cổ vũ của bố đã giúp ích rất nhiều cho cháu. Bố cháu vốn

xuất thân từ ngành kỹ thuật nên thích nói chuyện bằng con số, khi con gái đăng ký nguyện vọng thi, để thuyết phục cháu đăng ký Đại học Bắc Kinh, anh ấy đã làm đồ thị thống kê điểm các môn của cháu từ lớp 11 đến nay, giúp cháu nhận ra ngay sự tiến bộ của mình mà tràn đầy tự tin "tiến quân" vào Đại học Bắc Kinh.

Theo kết quả nghiên cứu của Hội nghiên cứu Thanh thiếu niên Trung Quốc, một bộ phận rất lớn trẻ có vấn đề thường xuất thân từ những gia đình thiếu thốn tình cảm người cha. Trẻ em trai Trung Quốc bị nữ tính hóa nghiêm trọng, một trong các nguyên nhân là do từ khi trẻ còn nhỏ người cha đã rất ít khi tham gia vào hoạt động nuôi dạy con cái. Vì điều này mà giáo sư Tôn Vân Hiểu có viết cuốn sách "Cứu rỗi trẻ em trai" chuyên giảng giải về những ảnh hưởng tai hại của việc trẻ em trai thiếu đi tình cảm yêu thương của bố.

Có thể nói, giai đoạn trẻ học cấp ba là thời kỳ cuối cùng ở bên cha mẹ. Sau khi lên đại học, đại đa số trẻ đều đi học xa, dù có học tại nơi mình sinh sống thì cũng ở tại trường. Hơn nữa, khi vào đại học trẻ sẽ có nhiều hoạt động xã hội hơn, thời gian ở bên cạnh cha mẹ sẽ ngày càng ít đi.

Nếu trẻ là con trai thì lúc này bố nên tiến hành giao lưu với trẻ theo cách như hai người đàn ông, dần dần từng bước dạy trẻ năng lực đối nhân xử thế và giải quyết mọi việc khi bước ra xã hội. Còn đối với nữ sinh cấp ba đã đến thời kỳ hậu dậy thì, sự quan tâm chăm sóc về học hành và cuộc sống của bố đối với con gái có thể giúp trẻ thấu hiểu nam giới sâu sắc hơn về cả phương diện tình cảm và quan hệ xã hội. Những điều này đặt nền móng vững chắc cho trẻ hòa nhập xã hội và tiến tới hôn nhân.

Tôi từng đọc một cuốn sách tựa là "Người cha ảnh hưởng đến thành công của con, người mẹ ảnh hưởng đến hạnh phúc của con". Tôi không còn nhớ rõ nội dung sách viết gì, nhưng nhớ như in tên sách, vì tôi rất tán đồng quan điểm theo tên sách cuốn sách: trong quá trình nuôi dạy con cái, hai người không thể thiếu là bố và mẹ đều có ảnh hưởng rất lớn đối với con cái.

6. Cha mẹ tỏ ra yếu thế là cho con cơ hội trở nên mạnh mẽ

Cha mẹ có thể giúp đỡ, dõi theo và chờ đợi con cái trưởng thành, chứ không thể trưởng thành thay chúng. Chỉ khi cha mẹ nới lỏng sự quản thúc, đứng phía sau con cái thì chúng mới phát triển tốt hơn được.

Đây là câu chuyện tôi nghe được năm con gái học lớp 9 mà đến nay vẫn nhớ rất rõ, một câu chuyện có thật do cô Lục Sĩ Trinh - Bí thư Chi bộ Đảng Học viện Chính trị Thanh niên Trung Quốc kể lại.

Năm đó, sau khi học sinh đến trường nhập học, một vị phụ huynh đến tìm cô Lục để đề nghị cho con trai mình chuyển ký túc xá. Cô Lục hỏi nguyên nhân tại sao, vị phụ huynh đó nói con trai ông ta bị phân vào ký túc xá đối diện nhà vệ sinh, nặng mùi quá, cậu ta không chịu được. Cô không khách khí hỏi lại ông ta: "Vậy anh bảo tôi chuyển con trai của ai vào ký túc xá đó? Con trai anh ngửi thấy mùi hôi thì con trai nhà nông dân sẽ không ngửi thấy mùi hôi ư?" Ông ta xấu hổ rời khỏi văn phòng của cô ấy. Sau này, cô Lục nghe nói vị phụ huynh

đó là một quan chức to của một tỉnh.

Vị phụ huynh trong câu chuyện có lẽ đã quen với việc lợi dụng chức quyền nhưng không ngờ lần gặp cô Lục, vị phụ huynh đó không thể làm gì được.

Đáng thương cho tấm lòng cha mẹ, chúng ta hiểu sự yêu thương con trai của vị phụ huynh này. Nhưng phương thức giáo dục này lại đáng phải bàn cãi. Nói cho cùng, quyền lực của người bố có hạn, có tác dụng trong phạm vi quản lý của ông ta, đến nơi khác có lẽ không còn hiệu lực nữa. Huống hồ về sau con cái ra ngoài xã hội sẽ còn gặp phải những vấn đề phức tạp hơn nữa, lẽ nào chuyện gì cũng phải để bố ra mặt giải quyết ư?

Sự việc này tuy có hơi cực đoan nhưng khi nghe lại vô cùng rung động lòng người. Về mặt giáo dục con cái, rất nhiều người trong chúng ta dù không có quyền có thế nhưng cũng đang làm một việc giống y như người bố nọ, đó là bao bọc con cái quá mức, chuyện gì cũng làm thay chúng.

Là phụ huynh, chúng ta luôn hy vọng con cái sẽ làm được nhiều việc hơn bố mẹ, trở thành một người nhân ái và có năng lực, nhưng kết quả lại luôn đi ngược lại nguyện vọng của chúng ta. Những đứa trẻ lớn lên trong vòng tay bao bọc của cha mẹ hoặc là lực bất tòng tâm, không thể bước đi trong xã hội, trở thành "kẻ ăn bám cha mẹ già"; hoặc là không có tấm lòng hiếu thảo với cha mẹ, trở thành "phường vong ân bội nghĩa" ích kỷ.

Nghe xong câu chuyện của cô Lục, tôi cũng suy ngẫm lại về cách giáo dục của mình đối với con gái. May thay tôi đã chú ý giáo dục phẩm chất sống cho con gái, ví dụ như ngay từ khi cháu còn bé, tôi đã để cháu giúp mẹ rửa bát, tự giặt những quần áo nhỏ của mình... Tôi nghĩ cháu nên học được những điều này, dù bây bây giờ không làm thì tương lai nhất định có ngày dùng đến.

Sau đó xảy ra một vài việc mà tôi biết rằng mình có thể yên tâm buông tay.

Đó là vào một mùa đông giá rét, tôi hoàn toàn đổ bệnh vì trận cúm virus, đúng dịp chồng tôi đi công tác. Con gái tan học về nhà, tôi gắng gượng bưng thức ăn bày lên bàn, bảo cháu là tôi toàn thân đau nhức, hình như ốm rồi. Cháu đưa tay lên sờ trán tôi rồi nhanh chóng lấy cặp nhiệt độ để tôi đo. Vừa ăn cơm vừa bảo tôi: "Ăn xong mẹ uống thuốc ngay rồi đi ngủ, bát đũa để đấy con rửa." Tôi mơ mơ màng màng nằm trên giường, nghe thấy cháu rửa bát trong bếp, sau đó lấy đầy nước vào bình giữ nhiệt. Trong cơn mơ màng, nghe thấy cháu rón rén đi vào phòng tôi, giúp tôi tắt đèn đầu giường, rồi nhẹ nhàng khép cửa. Buổi sáng hôm sau, tôi vừa dậy thì cháu cũng dậy luôn, hỏi tôi thấy thế nào rồi. Và hỏi tôi đồ ăn sáng để ở đâu, làm như thế nào, rồi sau đó cháu tự ăn sáng.

Chuyện này khiến tôi cảm động rơi nước mắt.

Sau khi cháu lên cấp ba, các buổi tối thứ hai đến thứ sáu, tôi không để cháu làm việc gì vì cháu rất bận, sợ ảnh hưởng thời gian học của cháu. Thế nhưng sau lần đó, tôi hiểu ra rằng thực ra cháu vẫn có thể chia sẻ với chúng tôi một số việc nhà, cho dù đảm đương việc nhà thì cháu vẫn có thể sắp xếp tốt việc học tập của mình.

Trước đó, tôi thuộc mẫu bà mẹ việc gì cũng ôm đồm, dù có ốm đau cũng cố vững vàng, khi con hỏi thì đều bảo "không sao". Sau này tôi đã hiểu ra, trạng thái này khiến con cái nghĩ rằng mẹ mãi mãi là "mình đồng da sắt", luôn tràn đầy sức sống và tình cảm mạnh mẽ. Nhưng trên thực tế, sức lực và tinh thần của con người có hạn, công việc thường ngày của bố mẹ cũng bận rộn nên đôi lúc thấy mệt mỏi và chán nản, cũng có lúc muốn nằm dài nghỉ ngơi hay làm biếng không nấu cơm. Nếu so với việc gắng gượng thì thà tỏ ra yếu mềm vào những lúc thích hợp còn hơn, cho trẻ có một cơ hội hiếu thảo với bố mẹ, để trẻ biết rằng bố mẹ cũng cần sự quan tâm, yêu thương và ủng hộ của con cái. Tôi nghĩ đây cũng là một cách yêu thương tốt nhất dành cho trẻ.

Có một thời gian, cuối tuần nào tôi cũng phải đi học, mà địa điểm học ở rất xa nhà, phải đi một tiếng mới về đến nơi. Một hôm, tôi nhắn tin cho gái dặn cháu là mẹ về muộn, xem trong tủ lạnh có thức ăn gì thì rửa sạch và cắt sẵn đợi mẹ về nấu.

Khi tôi bước vào cửa, trông thấy con gái đang đeo tạp dề nấu cơm trong bếp. Đi vào thì thấy bên cạnh cháu có công thức nấu ăn, vừa học vừa thao tác. Thì ra cháu xem trong tủ có gì rồi lên mạng in công thức nấu ra và làm theo hướng dẫn. Thấy tôi bước vào, cháu nói: "Mẹ ơi, về sau mẹ truyền tay nghề lại cho con, như thế lúc nào mẹ bận thì con có thể nấu cơm giúp mẹ rồi."

Từ sau lần đó, nếu tôi bận việc không kịp về nhà, gửi một tin nhắn cho cháu là sẽ có cơm canh sẵn sàng để ăn, tuy các món đều vô cùng đơn giản.

Về sau, khi nói chuyện với con gái về chủ đề này, cháu bảo thực ra có nhiều lúc cháu muốn đỡ đần bố mẹ một vài việc nhưng không biết bắt tay vào làm như thế nào, và cũng sợ làm không tốt sẽ bị phê bình. Cháu còn nói rằng, khả năng tự lập của cháu đôi khi là do tự cháu phấn đấu mà có, ví dụ như có một khoảng thời gian rất dài cháu tan học không cho bố mẹ đi đón mà muốn tự mình đi về. Cháu bảo vì có rất nhiều câu chuyện xảy ra trên xe buýt nên đi xe buýt về càng có thể trải nghiệm và cảm nhận cuộc sống hơn. Nhiều điều cháu nói kỳ thực giúp bố mẹ biết rằng, con cái đều có nhu cầu trưởng thành, bố mẹ chỉ cần đáp ứng nhu cầu này, cho chúng một vài cơ hội là được rồi.

Cha mẹ nào cũng dành sự yêu thương cho con cái nhưng yêu thương như thế nào lại là điều mà mỗi phụ huynh chúng ta phải học hỏi. Khi con cái tập đi, cha mẹ nên buông tay ra, lui lại một bước, để con bước đi vững hơn nhanh hơn; khi con tập đi xe đạp, cánh tay giữ xe của cha mẹ cũng buông ra thì xe mới lao băng băng được. Đối với con cái, cha mẹ buông lỏng những trói buộc, đứng phía sau con thì chúng mới phát triển mạnh mẽ hơn. Chúng ta đem con cái đến với thế giới này thì phải giúp đỡ, dõi theo và chờ đợi sự trưởng thành của chúng, chứ không thể nào trưởng thành thay chúng.

Trên thực tế, trong thời đại thông tin ngày nay, con trẻ có rất nhiều điểm mạnh hơn phụ huynh chúng ta, chỉ khi chúng ta "yếu" thì mới có thể thúc đẩy con cái "mạnh".

7. Dành thời gian để cha mẹ và con cái ở trong bếp

Dành "thời gian giữa cha mẹ và con cái" ở trong nhà bếp, cả gia đình chúng tôi không

những bồi đắp được quan hệ cha mẹ - con cái hòa thuận ngay trong khoảng thời gian ngắn ngủi này. Trong khi cùng làm công việc bếp núc mà vợ chồng tôi còn dễ dàng tìm hiểu được tình hình gần đây của con gái và qua đó, cháu cũng rèn luyện được những kỹ năng cho cuộc sống.

Hồi con gái còn nhỏ, gia đình tôi có "thời gian vui chơi" và "ngày gia đình" cố định. Từ khi lên cấp ba, việc học hành của cháu ngày càng nhiều, đồng thời, do cháu có ý thức tự chủ rất mạnh nên càng lúc càng không chịu cùng "chơi" với bố mẹ nữa. Vì thế, "thời gian vui chơi" mỗi tối bị những bài tập không bao giờ hết choán chỗ, "ngày gia đình" cũng bị nhóm bạn thân của cháu giành mất. Chồng tôi rất thất vọng, thường than thở: "Mới lên cấp ba đã xa cách bố mẹ như thế, sau này vào đại học rồi kết hôn thì càng chẳng gần gũi chúng ta nữa."

Thực ra, việc trẻ học cấp ba xa cách bố mẹ là chuyện bình thường. Vì chúng cho rằng mình đã là người lớn, trong mắt chúng, cách nghĩ và cách làm của bố mẹ đã rất "out", hoàn toàn không thể giao tiếp trao đổi với nhau. Tuy nhiên, xét cho cùng, con cái vẫn là con cái, dù cho vóc dáng có cao lớn hơn bố mẹ và đầu óc có dần dần trưởng thành, nhưng có rất nhiều việc vẫn cần bố mẹ trợ giúp. Nhưng bố mẹ không còn mấy thời gian ở bên con nữa, làm thế nào để tìm hiểu những suy nghĩ nội tâm của con và cho chúng sự giúp đỡ?

Một buổi chiều, con gái tôi tan học về khá sớm, thấy mẹ đang làm cơm trong bếp liền chạy vào nói: "Mẹ ơi, con thái thức ăn giúp mẹ nhé!" Tôi vui mừng như bắt được vàng, vội nhường lại dao đang cầm trong tay cho cháu để giúp tôi thái đồ. Thái xong cháu lại đòi nấu, nói là muốn học tài nghệ nấu nướng của mẹ để sau này đi làm việc ở vùng khác hay du học nước ngoài còn tự nấu cho bản thân.

Hai mẹ con tôi vừa nấu nướng vừa tâm sự chuyện nhà chuyện cửa, bữa cơm được dọn lên lúc nào không hay. Bên bàn ăn, chồng tôi lúc nãy ngồi đọc báo trên sô fa hỏi: "Hai mẹ con 'buôn' chuyện gì thế? Trừ tiếng ồn của máy hút mùi thì toàn nghe tiếng hai mẹ con rì rầm to ơi là to!"

Con gái tinh nghịch đáp: "Bí mật của phụ nữ ạ!"

Thực ra thì chẳng nói chuyện gì bí mật cả, cháu cũng chỉ kể cho tôi nghe trong lớp bạn nào làm trò cười; hay ngoài lớp bạn nữ nào theo đuổi lớp trưởng lớp cháu, bị các bạn nữ trong lớp rủ nhau chặn lại ở cửa lớp v.v.. Trong lúc cháu không để ý, tôi thử hỏi cháu nhìn nhận thế nào về những chuyện đó, mục đích là để tìm hiểu suy nghĩ, nghe ngóng chiều hướng phát triển của cháu.

Lần trải nghiệm ngẫu nhiên ấy giúp tôi phát hiện ra thêm một phương pháp hay để dễ dàng giao tiếp, trao đổi với con gái. Cháu đã thích giúp mẹ nấu cơm như thế thì sao tôi lại không chọn địa điểm cho "thời gian giữa cha mẹ và con cái" của hai mẹ con là nhà bếp? Thế là chỉ cần cháu đồng ý thì chúng tôi sẽ cùng nhau trải qua một "thời gian giữa cha mẹ và con cái" đầy thú vị ở trong bếp.

Tôi nhận thấy rằng, mối quan hệ bình đẳng thì người ta sẽ rất dễ cởi mở tấm lòng với nhau, vì giữa họ không có áp lực nào cả. Khi nấu nướng ở trong bếp, tôi và con gái đều là

“chị bếp”, cùng làm công việc giống nhau. Vì thế, con gái trò chuyện cảm thấy thoái mái, tôi luôn có thể tìm hiểu được những điều mà thường ngày không thể tìm hiểu, rồi còn có thể nhân cơ hội nói cho cháu nghe quan điểm của tôi đối với một vài chuyện để cháu tham khảo.

Buổi chuyện trò giữa hai mẹ con diễn ra rất nhẹ nhàng và hợp ý. Trong quá trình đó, con gái cũng học được cách làm một số món ăn đơn giản.

Cả nhà tôi đều thích ăn những món gói nhân nên sủi cảo là “vị khách thường xuyên” trên bàn ăn của gia đình.

Từ khi phát hiện ra có thể tâm sự nhiều chuyện với con gái khi ở trong bếp, vào mỗi dịp cuốt tuần tôi thường thu xếp gói sủi cảo, vì như thế cả nhà có thể làm cùng nhau, không những có thể nhanh được ăn sủi cảo, còn có thể lôi kéo được bố cháu vào “thời gian giữa cha mẹ và con cái”.

Công đoạn gói sủi cảo rất thú vị nên con gái và bố cháu đều vui vẻ tham gia.

Trong lúc cùng gói sủi cảo, chúng tôi sẽ chê cười lẫn nhau vì không biết vê cục bột thành thỏi hay sẽ cười ha ha vì hình dạng bánh sủi cảo gói ra mỗi cái một kiểu.

Nếu không biết điều tiết các công đoạn gói sủi cảo thì còn xảy ra hiện tượng “thừa nhân công”. Vì thế mà con gái và bố cháu còn đặc biệt tính toán phân công phối hợp như thế nào mới có thể đảm bảo cả ba người không có lúc ngơi tay trong suốt quá trình làm bánh.

Các yếu tốt quản lý, kỹ thuật, phối hợp nhóm đều được thể hiện trong quá trình gói sủi cảo nho nhỏ ấy, con gái tôi đưa ra kết luận: “Gói sủi cảo không phải là một việc đơn giản.” Đúng vậy, muốn thật sự làm tốt bất cứ việc “trông có vẻ đơn giản” nào đều không hề dễ dàng như tưởng tượng. Tôi nghĩ con gái có thể cảm nhận điều đó qua việc gói sủi cảo. Nói ở tầm cao hơn, “thực tiễn đem lại tri thức thực sự”, nếu muốn con cái lĩnh hội được điều gì đó thì buộc phải cho chúng tham gia vào các công đoạn làm việc thực tế.

Dành “thời gian giữa cha mẹ và con cái” ở trong nhà bếp, cả gia đình chúng tôi không những vun đắp được mối quan hệ cha mẹ - con cái hòa thuận ngay trong khoảng thời gian ngắn ngủi này, mà vợ chồng tôi còn dễ dàng tìm hiểu được tình hình gần đây của con gái. Trong những hoạt động như thế, con gái vừa rèn luyện được các kỹ năng cho cuộc sống, vừa cảm nhận sâu sắc sự vất vả của bố mẹ khi cháu đích thân “lo liệu” việc nhà. Theo tôi thì đây làm một phương pháp giáo dục rất tuyệt vời.

Nếu trong nhà có cậu con trai, và sự giao tiếp, trao đổi giữa cha mẹ với con không được thuận lợi, thông suốt, tôi đề nghị là ngoài việc tận dụng bếp núc để cha mẹ giao lưu với con cái như nhà chúng tôi thì người bố còn có thể đưa con trai đến sân bóng. Trước nay tôi luôn cho rằng, sự va chạm thân thể của hai người đàn ông chính là cách giao tiếp tốt nhất và ở trạng thái hoàn toàn bình đẳng. Sau khi vận động thư thái thì kênh giao tiếp cũng được mở ra một cách tự nhiên, hiệu quả giao tiếp không cần nói cũng biết.

8. Cảm nhận “sợi chỉ trong tay mẹ hiền” qua việc khâu vá

Đồ đạc có thể mua được nhưng lại không mua được niềm vui và cảm giác thỏa mãn trong quá trình sáng tạo, càng không mua được sự cảm nhận và thấu hiểu về cuộc sống. Để trẻ tự thu vén cuộc sống của mình, năng lực đó sẽ giúp chúng được hưởng lợi suốt đời.

Năm 13 tuổi, tôi thi đỗ vào trường trung học của huyện, bắt đầu cuộc sống nội trú tại trường và mỗi học kỳ về nhà một lần. Trước khi rời khỏi nhà, mẹ tôi dạy tôi tháo giặt chăn nệm và cách may vá quần áo. Về sau, mỗi dịp nghỉ tôi về nhà, bà đều chuẩn bị trước một số công việc để tôi làm, ví dụ như bó sẵn một đôi đế giày nhiều lớp đợi tôi khâu đột trong kỳ nghỉ, hay chuẩn bị một đôi lót giày để tôi về thêu hoa. Bên cạnh đó, mỗi lần nấu cơm, ngay cả khi thỉnh thoảng không cho tôi động tay động chân làm thì bà cũng vừa nấu vừa giảng giải cách làm cho tôi.

Mẹ tôi là một người phụ nữ nông thôn điển hình, bà không biết chữ, xưa nay không bao giờ hỏi han việc học của tôi, trong tâm trí bà đại học cũng là một khái niệm rất mơ hồ. Trong quan điểm giáo dục chất phác giản đơn của bà, con gái cuối cùng sẽ rời khỏi bố mẹ, bất kể là đi học xa hay lấy chồng, điều tối thiểu phải học là lo liệu cuộc sống của mình.

Thế nhưng, chính những “tài năng” mẹ dạy cho tôi này đã mang lại không ít lợi ích cho tôi.

Từ lúc học trung học thậm chí lên tới đại học, tôi chưa từng có vỏ chăn để dùng. Vì thế, trước khi kết thúc mỗi kỳ nghỉ, tôi luôn tháo giặt chăn nệm sạch tinh tươm. Sau khi vào đại học, tôi còn giúp các bạn trong ký túc xá may vá quần áo. Giữa lời ngợi khen của các bạn, trong lòng tôi, giá trị bản thân tăng lên vùn vụt.

Năm tôi mới sinh con gái, mẹ chồng bảo tôi, bà sẽ may xong và gửi người mang hộ áo bông của cháu trước khi vào đông. Kết quả là mùa đông đã sang mà áo bông mẹ chồng may vẫn chưa được mang tới. Ban đầu, tôi đành cho con gái mặc hai chiếc áo len để chống lạnh. Sau đấy, tôi sốt ruột nên đã mua vải và bông ở chợ, nhớ lại cách may quần áo mẹ tôi từng dạy rồi may cho con gái áo bông và quần bông. Nhìn con gái mặc quần áo tự tay mình khâu may, không có lời nào diễn đạt được cảm giác ngọt ngào và ấm áp trong lòng.

Thời khắc đó, tôi vô cùng cảm kích và biết ơn mẹ mình. Bà không những dạy tôi học được các kỹ năng cuộc sống mà còn giúp tôi hiểu ra giá trị của cuộc đời.

Nhờ có kinh nghiệm này, khi nuôi dạy con gái, tôi đã theo quan điểm giáo dục đơn giản mộc mạc của mẹ tôi, đặt phẩm chất sống lên hàng đầu, để học tập ở vị trí thứ hai.

Con gái thấy tôi đan áo len thì đòi học, tôi bèn tay cầm tay dạy cháu biết đan; thấy tôi thêu chữ thập thì cũng muốn học, tôi cũng dạy cháu cách thêu. Thế là, khi học lớp 10, cháu đã đeo khăn len tự đan; quà tặng bạn có lúc cũng là một tác phẩm thêu chữ thập tự tay làm.

Quần đồng phục của cháu bị dài, tôi chỉ bảo cháu cách làm rồi để cháu tự làm lấy. Sau đấy cháu tự sáng tạo, luồn dây chun vào trong gấu quần, không cần cắt khâu mà lại rất “thời trang”, không ngờ có bạn còn bắt chước cách làm của cháu. Đôi khi mua quần áo, có chỗ

nào không vừa ý là cháu sẽ tự sửa chữa cải tiến, như thêm vào một cái nơ bướm, quần áo sẽ ngay lập tức mang một phong cách mới.

Năm lớp 11, có một dạo, trong lúc dọn dẹp phòng con gái, tôi trông thấy rất nhiều con thỏ đang khâu dở. Tôi chẳng nói chẳng rằng, coi như chưa nhìn thấy. Vào hôm kỷ niệm ngày cưới của vợ chồng tôi, cháu mang ra “thỏ gia đình” do ba chú thỏ khâu liền nhau tạo thành, làm quà tặng bố mẹ. Hai chú thỏ lớn dắt một chú thỏ con, trông rất đáng yêu, làm chúng tôi vui không tả xiết.

Năm lớp 12, một hôm, cháu cầm về nhà một con chó bông bị thiếu một mắt. Cháu kể là đã nói trước mặt bạn bè là có thể khâu mắt cho nó giống y hệt bên mắt kia. Tôi lo cháu mất mặt, muốn giúp một tay nhưng cháu không chịu mà tự khâu lấy và thành phẩm rất đẹp.

Một số phụ huynh cho rằng con cái làm những việc này sẽ làm chậm trễ thời gian học hành nên đã ngăn cản chúng theo đuổi những hoạt động này. Còn nhớ khi con gái tôi học cấp một, có một thời gian cháu mê mẩn dây đeo tay tết bằng sợi nhựa, thậm chí còn mang theo đến trường để tết, các bạn thấy vậy cũng tết dây theo cháu. Một bà mẹ gọi điện cho tôi, yêu cầu tôi bảo con gái đừng tết thứ đồ chơi đó ở trường nữa, vì con gái chị ấy cũng tết theo mà không tập trung học hành gì cả. Chị ấy nào biết, đây cũng là học tập, một kiểu học nằm ngoài sách vở, thậm chí còn quan trọng hơn việc học sách vở, vì chỉ có bắt tay vào làm thì mời gọi là thực tiễn, “kiến thức thực sự đến từ thực tiễn” kia mà!

Còn có người nói, ngày nay vật chất vô cùng phong phú, thứ gì cũng có thể mua được, không cần cho con cái học những việc khâu khâu vá vá thế này, tôi không nghĩ vậy. Đồ đạc có thể mua được nhưng lại không mua được niềm vui vả cảm giác thỏa mãn trong quá trình sáng tạo, càng không mua được sự cảm nhận và thấu hiểu về cuộc sống.

Tôi cảm ơn mẹ tôi đã dạy tôi khả năng khâu vá này, tôi tin rằng con gái tôi cũng sẽ có ngày cảm ơn mẹ của cháu.

9. Đừng tỏ ra lo lắng khi nhắc đến mạng Internet

Internet có rất nhiều lợi ích, phụ huynh không nên vừa nhắc đến internet là biến sắc, nhất quyết cấm cản con cái tiếp xúc với internet, mà trước hết nên thay đổi phương pháp giáo dục của mình. Các bậc phụ huynh một mặt tìm hiểu và đáp ứng nhu cầu nội tâm của con cái, để con cảm nhận được tình yêu thương và sự quan tâm, mặt khác tiến hành dìu dắt đúng hướng, để con sử dụng internet một cách hợp lý.

Học sinh trung học là một lực lượng cư dân mạng hùng hậu, trong số học sinh trung học mà tôi từng tiếp xúc hầu như không có em nào không lên mạng. Internet đã trở thành một phần cuộc sống của chúng và một phần cuộc sống ngoài giờ học. Tuy nhiên, trong bối cảnh internet phổ cập thì rất nhiều phụ huynh cứ nhắc đến internet là lo lắng, cho rằng internet ảnh hưởng đến việc học hành của con cái và tìm mọi cách ngắt đứt con đường vào mạng của chúng.

Tôi có quen một người bạn, hồi con trai cô ấy học cấp ba. Để ngăn chặn con trai lên

mạng, cô ấy cắt đường dây điện thoại. Sau đó, cô ấy phát hiện ra con lên mạng bằng điện thoại di động, trong lúc tức giận đã tịch thu điện thoại của con. Chẳng được mấy hôm, con trai lại mang về một chiếc điện thoại, hỏi ở đâu ra thì cháu bảo mượn của bạn. Nhưng thực ra điện thoại đó là cháu dùng tiền tiêu vặt để mua, và mua vẫn là để lên mạng.

Vì sao cậu bé đó khẩn thiết muốn lên mạng như thế? Vì thời gian ấy đang diễn ra World Cup, cậu bé say mê bóng đá vô cùng, muốn lên mạng tìm hiểu tình hình World Cup và trao đổi ý kiến về các trận thi đấu World Cup với bạn bè. Mà mẹ lại cắt mạng khiến cậu không còn cách nào khác, đành lén vào mạng bằng điện thoại di động. Sau khi phát hiện ra, mẹ cậu không phân trắng đen phải trái, tịch thu điện thoại. Cuối cùng, cậu bé đành móc ví tự mua một chiếc điện thoại rồi nói dối mẹ.

Khi nhắc đến chuyện này, cô bạn tôi rất phẫn nộ, cho rằng con trai không chịu hiểu cho tấm lòng người lớn một chút nào, không biết rằng người lớn muốn tốt cho con cái. Tôi nói với cô ấy: “Cậu hãy mừng thầm vì con trai không đến quán internet ở bên ngoài đi!”

Quả thực là ngày nay có rất nhiều thanh thiếu niên bị ám ảnh bởi chứng nghiện internet, bị tổn thương bởi các mối tình qua mạng, nhưng phụ huynh cũng không thể vì mắc mớ mà từ bỏ.

Người làm cha làm mẹ nên phân tích xem rốt cuộc con trẻ lên mạng để làm gì, tại sao mạng lại có sức hấp dẫn lớn đến thế. Chỉ khi tìm ra ngọn nguồn nguyên do, giải quyết tận gốc vấn đề thì trẻ mới sử dụng internet một cách hợp lý và không làm lỡ dở việc học tập. Như đứa trẻ nói đến ở trên đây, cha mẹ nên trò chuyện, trao đổi với con, nếu đúng như điều con nói là rất muốn tìm hiểu tình hình World Cup, thì có thể để con lên mạng. Khi nguyện vọng đã được đáp ứng, tắt máy tính xong, cậu bé sẽ toàn tâm toàn ý tập trung học hành. Nếu không, dù cho cậu bé miễn cưỡng ngồi giở sách vở mà đầu óc vẫn nghĩ đến World Cup, thì điều đó sẽ đi ngược lại mong muốn của cha mẹ.

Các bậc phụ huynh luôn cho rằng mình làm gì cũng đều vì muốn tốt cho con cái, nhưng trên thực tế, phương pháp mà cha mẹ cho là “tốt” lại không đúng với những nhu cầu của trẻ. Thực ra, có rất nhiều chuyện mà trẻ buộc phải trải qua trong quá trình trưởng thành, việc cha mẹ vô cớ tước đoạt sẽ khiến quá trình trưởng thành của trẻ bị “lưu lại những khoảng trống”, đây hoàn toàn không phải là việc tốt, trường hợp nghiêm trọng sẽ gây ra các loại vấn đề về tâm lý hoặc hành vi không tốt sau khi trẻ lớn lên.

Trong bối cảnh chung hiện nay, nếu bạn bè xung quanh đều lên mạng, chỉ mỗi con cái nhà bạn không lên mạng. Do vậy, đôi khi bề ngoài trông có vẻ bình an vô sự, nhưng kỳ thực việc đó đã có tác động tiêu cực đối với đứa trẻ.

Trước tiên, trẻ có thể sẽ bị bưng tai bịt mắt. Nếu con bạn ở nhà không hề đọc báo chí, cũng không xem ti vi hay nghe đài phát thanh, vậy thì thông tin của cháu ở đâu ra mà có? Hàng ngày hoặc hàng tuần trẻ lên mạng là có thể cập nhật được những tin tức mới nhất, chắc chắn có thể bù đắp những thiếu sót của việc không đọc báo và xem ti vi.

Tiếp đó, trẻ có thể sẽ vì nghèo nàn về những thông tin thường ngày mà trở thành “kẻ cô độc lẻ loi” giữa bạn bè. Các bạn đều vào mạng, khi nói chuyện với nhau thì đều bàn luận

về những tin tức đăng tải, lan truyền trên mạng, trong khi con bạn lại không biết gì, trẻ sẽ trở nên "lạc loài" giữa đám bạn, trường hợp nghiêm trọng còn bị các bạn chê cười, chế giễu. Mà học sinh cấp ba lại vô cùng mong muốn được bè bạn công nhận, cứ thế lâu dần trẻ sẽ nảy sinh tâm lý tự ti. Trạng thái này, con trẻ đổ vấy sang phụ huynh sẽ là nỗi oán thán, tức giận và chống đối bố mẹ, tức là bạn càng không cho trẻ lên mạng thì trẻ càng lên mạng. Đây cũng chính là một trong những nguyên nhân khiến quan hệ giữa những đứa trẻ nghiện internet và bố mẹ chúng đều rất tệ. Trên thực tế, những đứa trẻ đó hoàn toàn không phải vì thực sự có hứng thú với internet đến thế, chẳng qua vì chúng muốn gây sự chú ý nên mới cố ý chống đối bố mẹ.

Trong gia đình tôi, chúng tôi chưa bao giờ hạn chế con gái vào mạng. Tôi chỉ áp dụng một chút biện pháp là lấy cớ ánh sáng ở phòng đọc sách tối quá nên chuyển máy tính từ phòng đọc sách ra phòng khách. Sở dĩ tôi làm vậy là để nhắc nhở con gái, hi vọng cháu không vào xem những tin tức vô bổ và "chat" không có giới hạn.

Tôi làm biên tập ở trang web nhiều năm, ngày nào cũng làm việc trên mạng; chồng tôi tự kinh doanh một trang web, ngày nào cũng làm việc trên mạng. Đối với chúng tôi, mạng internet chỉ là nơi làm việc và công cụ thu nhận thông tin mà thôi. Chúng tôi cho rằng, internet cũng nên là công cụ đối với con gái, có thể cung cấp cho cháu những lợi ích nhất định. Thực tế chứng minh quả thật là như vậy.

Con gái tôi lên mạng có một mục đích là thu thập thông tin để giúp ích cho học tập và công việc thường ngày của cháu. Cháu là cán sự tuyên truyền của lớp, thường xuyên phải ra báo tường cho lớp. Vì vậy khi lên mạng, cháu thường phải tìm và tích trữ một số bài viết hay và hình ảnh đẹp để lúc nào cần là có cái để dùng. Cháu còn coi mạng internet là từ điển, đôi lúc xem sách có chỗ nào không hiểu, cháu sẽ ngay lập tức đi tra trên máy tính. Nếu bố mẹ đang bận dùng máy tính, cháu sẽ "lệnh buộc" bố mẹ tìm giúp cháu rồi in ra.

Hiện nay, những học sinh trung học ở Bắc Kinh rất thịnh hành xem phim Mỹ, con gái tôi thường xuyên tải phim điện ảnh và phim truyền hình của Mỹ về để xem mỗi khi rảnh rỗi. Xem phim Mỹ là một phương pháp luyện nghe - nói tiếng Anh rất hay. Suy cho cùng lời thoại trong phim Mỹ đều là các đối thoại thường ngày, đó chính là tốc độ nói chuyện bình thường của người Mỹ, phát âm thì chuẩn hơn phát âm trong băng cassette đi kèm sách giáo khoa mà nhà trường phát, đồng thời, vốn tự vựng rất phong phú. Tôi thấy kỹ năng nghe và nói tiếng Anh của con gái rất khá, nhất định là có liên quan đến việc hàng ngày cháu kiên trì xem phim Mỹ.

Con gái tôi lên mạng còn có một mục đích khác là giao lưu với bạn bè. Khi học lớp 10, 11, thậm chí là đến học kỳ một của lớp 12, hầu như ngày nào cháu cũng phải đăng nhập vào mạng renren để xem và trả lời tin nhắn của bạn bè. Mạng renren là một mạng xã hội rất được học sinh trung học yêu thích. Từ lúc con gái còn nhỏ cho đến khi lên cấp ba, gần như tất cả bạn học của cháu đề đăng ký thông tin ở mạng renren. Có mấy bạn đi nước ngoài cũng thường xuyên lên mạng trò chuyện về tình hình học tập và những điều mắt thấy tai nghe khác ở bên đó. Lúc vào mạng, con gái thường gọi tôi đến bên cạnh để xem những thứ mà các bạn cháu chia sẻ. Nội dung rất phong phú và hấp dẫn, có điểm tin và bình luận thời sự, có quẻ bói vui của các ngôi sao giải trí, còn có những video, hình ảnh hài hước thư giãn..., muốn gì cũng có, gần như là một xã hội giả định nho nhỏ.

Tôi nhận thấy thế hệ những đứa trẻ này có một điểm tốt là không hề tỏ ra cao siêu lập dị, có gì cũng đều hết lòng chia sẻ với bạn bè. Con gái tôi cũng vậy, nếu phát hiện cái gì hay ho thì nhất định đăng tải lên trong thời gian ngắn nhất để tất cả bạn bè cùng biết. Tôi thường xuyên nghe thấy tiếng cháu kêu ré lên hoặc cười ha ha mỗi khi mở trang renren. Vì vậy, tôi nghĩ việc cho con cái lên mạng một cách thích hợp để giao lưu với bạn bè cùng trang lứa vừa duy trì tình bạn vừa là cách thư giãn rất hay.

Việc trẻ lên mạng còn có một tác dụng tích cực, đó là bộc lộ và giải tỏa tâm trạng. Có một hôm, con gái rửa bát ở trong bếp, trang renren của cháu chưa tắt, tôi tiện thể vào xem trang của một vài người bạn trước đây của cháu, nhìn thấy một cậu bạn lớn lên với cháu hồi nhỏ viết trên trang của mình thế này: “Mẹ cái thi cử, mẹ cái học hành, mẹ cái yêu đương, mẹ cái...” cả một chuỗi toàn là những câu chửi bới.

Tôi bèn trao đổi hỏi han con gái, tôi bảo: “Sao bây giờ Tiểu Soái lại thành ra như thế hả con, mở mồm ra là nói bậy.”

Cháu giải thích: “Bình thường bạn ấy lịch thiệp nhã nhặn lắm, nói mấy lời ấy trên mạng chẳng qua chỉ là bộc lộ và giải tỏa tâm trạng thôi, rồi sau đó sẽ lại đâu vào đấy.”

Tôi hỏi: “Sao lại giải tỏa kiểu đấy chứ?”

Cháu bảo: “Vậy mẹ bảo phải giải tỏa kiểu gì? Có lúc bọn con thực sự rất chán nản bực bội, nói với bố mẹ ư, bố mẹ không vui; nói với thầy cô ư, không đời nào; kể với bạn bè ư, ai thèm để ý? Đặc biệt là các bạn nam, chỉ có thể bộc lộ và giải tỏa trên mạng thôi!”

Rồi cháu lại tiếp lời: “Mẹ ơi mẹ nghĩ nhiều quá rồi, chút việc cỏn con này có đáng gì, đây lại chính là ưu điểm của mạng internet, đánh không đánh lại, chửi không chửi lại, mà mình lại trút được nỗi bực dọc.”

Nghĩ cũng đúng, áp lực của con trẻ rất lớn, trút hết ra trên mạng quả thực không phải là không hay. Tôi từng nghe được câu nói này trong một buổi học môn giáo dục gia đình: “Dưới chế độ giáo dục của Trung Quốc hiện nay, nếu như không có blog thì còn không biết có bao nhiêu học sinh trung học mắc bệnh trầm cảm.” Lời con gái nói chẳng phải chính là ý này sao?

Vì vậy, tôi cho rằng những gia đình đã có điều kiện dùng mạng internet thì không cần phải hạn chế con cái. Chỉ cần dẫn dắt đúng đắn, để con lên mạng lúc rảnh rỗi thì lợi ích mà internet mang vẫn rất nhiều.

Những đứa trẻ nghiện internet sở dĩ bỏ ngoài tai sự khuyên nhủ, ngăn cản của cha mẹ, không suy tính đến tiền đồ của bản thân, lãng phí quá nhiều thời gian vào các trò chơi hư cấu hay trò chuyện là do có nguyên nhân khách quan.

Một lần, tôi bàn luận đề tài này với một người bạn mở quán game online, lời anh ấy nói không phải là không có lý, rằng: “Mọi hình thức giải trí đều có cơ chế gây nghiện, nếu không thì những người làm giải trí kiếm tiền bằng cách nào?”

Đi sâu hơn vào vấn đề, anh ấy nói sở dĩ game online có sức hút lớn như thế đối với trẻ là vì trong “thế giới” đó, trẻ có thể nhận được sự yêu thích, trân trọng, khen ngợi và khẳng định. Trong thế giới trò chơi, trẻ có sai sót cũng không bị trách mắng, chương trình còn cho trẻ biết là không sao, có thể thử lại lần nữa, những tin tức mà trẻ nhận được luôn luôn là tiếp nhận và cổ vũ. Rồi khi thành công, chương trình sẽ khen thưởng và nâng cấp cho trẻ, theo đà tăng lên về phần thưởng và nâng cao về cấp bậc, trẻ được tận hưởng cảm giác tự hào và mạnh mẽ không giới hạn.

Trong thế giới trò chơi, khát vọng nội tâm được đón tiếp, công nhận và khẳng định của những đứa trẻ trong tuổi dậy thì được thỏa mãn hết lần này tới lần khác, giá trị bản thân của chúng không ngừng được nâng lên. Khi trở về thực tại, trẻ vừa phạm lỗi dù là lỗi nhỏ đã bị cha mẹ chỉ trích đủ điều, thậm chí có khi còn bị đánh mắng. Khó khăn lắm trẻ mới đạt được một chút thành tích thì lại bị phụ huynh coi là chuyện hiển nhiên phải thế, chứ không động viên khích lệ. Thời gian lâu dần, trẻ sẽ nghĩ rằng ở thế giới này mình chẳng có giá trị gì quan trọng. Do khát vọng nội tâm không được gia đình đáp ứng trong suốt thời gian dài, sự u uất bức bối của trẻ không có nơi giải tỏa, bất đắc dĩ mới rơi vào vòng mê hoặc của mạng internet.

Việc dẫn dắt con cái thoát ra khỏi cơn nghiện internet e rằng cần có sự thay đổi từ chính phụ huynh chúng ta chứ không phải từ phía con cái. Nếu cha mẹ có thể sửa đổi phương thức “nuôi dạy”, xây dựng mối quan hệ cha mẹ - con cái tốt đẹp, hết sức đáp ứng những nhu cầu nội tâm của trẻ, trẻ sẽ dần dần thay đổi. Chỉ có điều, cha mẹ cần có đủ sự kiên nhẫn và niềm tin, bởi chuyện không phải ngày một ngày hai, sự thay đổi của con cần cả một quá trình.

Giai đoạn ôn thi

Cùng con bước vào giai đoạn nước rút

Thi thử, đăng ký chọn trường, thi đại học, thi lại, du học... mỗi bước đều là một lần thử thách đối với con trẻ. Thời gian ôn thi sau ba năm cấp ba là một lần diễn tập về tâm lý, nghị lực, năng lực chọn lựa của trẻ trước khi bước vào cuộc hành trình. Lúc này, sự giúp đỡ và dẫn dắt của cha mẹ sẽ mang lại cho con lợi ích suốt đời.

1. Tác dụng quan trọng của thi thử là tìm ra chỗ hổng chỗ thiếu

Thi thử chỉ là diễn tập trước khi thi đại học, phụ huynh tuyệt đối không nên so đo được mất. Phụ huynh cũng cần nói với con bình ổn tâm thế, thi tốt thì không dương dương tự đắc, thi không tốt cũng không thất vọng ủ ê, mà phải nghiêm túc tìm ra và kịp thời bổ sung chỗ thiếu sót.

Hàng năm, trước khi kỳ thi đại học diễn ra, các vùng đều phải tổ chức một vài lần thi chung toàn vùng, chúng tôi thường gọi những lần thi này là thi thử. Trước khi thi đại học, con gái tôi đã tham gia ba lần thi thử chung của khu Hải Điện, một lần là thi cuối kỳ một lớp 12, hai lần khác là thi thử lần một đầu tháng 4 và thi thử lần hai đầu tháng 5.

Trường cấp ba của cháu áp dụng phương pháp ôn thi "quay vòng", thầy cô dẫn dắt học sinh ôn tập xong toàn bộ kiến thức một vòng, rồi ôn lại một vòng nữa, đến kỳ thi thử thứ hai thì về cơ bản sẽ ôn tập ba vòng. Sau khi thử lần hai thì mới tiến hành ôn tổng hợp. Nghe nói đề thi của đợt thi hết kỳ một là khó nhất, nhằm mục đích để học sinh không được buông lỏng mà phải tiếp tục nỗ lực ôn tập; đề thi của đợt thi thử đầu tháng tư sát với độ khó của đề thi đại học nhất, nhằm mục đích để mọi người nhận định rõ vị trí của mình, chuẩn bị cho việc đăng ký nguyện vọng; đề thi của đợt thi đầu tháng 5 lại tương đối đơn giản, vì còn cách thi đại học một tháng, đề thi đơn giản có thể mang lại niềm tin cho học sinh.

Hai lần thi đầu con gái tôi thi khá tốt, thi thử lần hai hơi sút kém một chút. Tuy nhiên, bất kể là thi thế nào, cháu đều duy trì trạng thái tích cực, và trạng thái này luôn được duy trì tới buổi tối trước ngày thi đại học. Tôi không rõ là việc này có liên quan đến việc chúng tôi không coi trọng điểm số hay không. Thế nhưng, tôi thấy rất vui khi cháu có thể duy trì sự cân bằng, ổn định, tự tin cho đến giờ phút cuối cùng.

Có thể nói kỳ thi đại học ở Trung Quốc quyết định số phận của mỗi thí sinh, vì vậy mà

kỳ thi thử cũng có tác dụng không thể thay thế:

Trước hết, điểm thi thử là căn cứ tham khảo cho học sinh đăng ký nguyện vọng. Ở khu vực đăng ký trước thi sau như Bắc Kinh này, điểm thi thử đặc biệt có giá trị tham khảo. Vì sau mỗi lần công bố kết quả thi thử, các vùng đều tiến hành xếp thứ hạng học sinh. Căn cứ theo danh sách xếp hạng này và điểm chuẩn của các trường năm trước, phụ huynh và học sinh có thể lựa chọn trường và chuyên ngành phù hợp.

Sau đó, thi thử có thể giúp học sinh thích ứng trước với nhịp độ thi đại học, vì bố trí thời gian và thiết kế đề bài của thi thử đều giống hệt như thi thật. Thông qua mấy lần thi, học sinh có thể cơ bản nắm bắt được tốc độ làm bài trên trường thi của mình, phân bố thời gian làm bài một cách hợp lý. Phụ huynh cũng có thể phối hợp với thời gian học tập và nghỉ ngơi của trẻ để điều chỉnh việc ăn uống.

Tiếp nữa, thi thử còn có thể giúp học sinh tăng cường năng lực thích ứng tâm lý. Vì tầm quan trọng của kỳ thi đại học nên học sinh nào cũng ít nhiều có áp lực tâm lý. Thi thử có thể giúp trẻ cảm nhận trước về thi thật, tiến hành điều chỉnh, thích ứng trước.

Cuối cùng, thi thử có tác dụng rà soát và bổ sung những lỗ hổng kiến thức, theo tôi đây cũng là tác dụng quan trọng nhất. Đến kỳ thi thử hàng năm, kiến thức trong sách đã học hết rồi, qua kỳ thi thử vừa hay có thể làm rõ mình đã nắm được những kiến thức nào, chưa nắm được những kiến thức nào, còn đang phân vân những kiến thức nào. Tôi luôn nói với con gái : “Mỗi lần thi là một lần luyện tập, mục đích là để rà soát và bổ sung những kiến thức còn thiếu.” Tôi còn dặn cháu: “Khi thi thử, con càng làm sai nhiều thì càng thu hoạch được nhiều, điều này cho thấy các vấn đề của con đều được phơi bày.”

Tôi biết cháu có tiếp thu lời tôi nói nhưng sau khi công bố điểm của lần thi thứ hai, tâm trạng vẫn sa sút mất mấy hôm. May mà cháu hồi phục nhanh, nghiêm túc tổng kết lần thi thứ hai và liệt kê kế hoạch học tập trong giai đoạn tiếp theo.

Tôi cho rằng, thi thử không tốt ảnh hưởng đến tâm trạng là bình thường, nhưng điều then chốt là phải tìm ra nguồn cơn và tích cực ứng phó thì đó mới là thu hoạch lớn nhất. Về mặt này thì cô giáo chủ nhiệm lớp con gái đã dẫn dắt học sinh rất tốt. Sau mỗi lần thi, cô ấy đều yêu cầu học sinh viết một bài tổng kết vô cùng tỉ mỉ chi tiết và liệt kê ra kế hoạch cho bước tiếp theo. Đồng thời, cô giáo nghiêm túc đọc mọi bài tổng kết của học sinh rồi đưa ra bình luận, tôi rất khâm phục và cảm kích vì điều đó.

Ngoài việc phối hợp với cô giáo để làm tổng kết, lần nào cháu cũng dán bài tổng kết và kế hoạch cô giáo đã đọc duyệt ở phía trên bàn học, để tiện đốc thúc bản thân thực hiện theo.

Khi kỳ thi đại học kết thúc, tường phòng cháu đã dán rất nhiều tờ tổng kết như thế.

Tuy thi thử có rất nhiều tác dụng nhưng mục tiêu cuối cùng của trẻ là thi đại học, vì vậy cha mẹ nhất định không được so đo được mất về điểm thi thử, và cũng phải bảo con đây chung quy không phải là thi thật, chỉ là một lần diễn tập trước kỳ thi đại học thôi. Mặc dù thi thử khá gần với thời gian thi đại học nhưng nếu bình tĩnh đối mặt, thi tốt không dương

dương tự đắc, thi không tốt cũng không được thất vọng ủ ê, nghiêm túc tìm ra và kịp thời bổ sung chỗ thiếu sót. Tin rằng cho dù thời gian rất ngắn thì thành tích cũng sẽ được nâng cao, xét cho cùng thì mọi kiến thức đã được học xong trước khi thi đại học, điều cần giải quyết chính là những chỗ thiếu sót kia.

2. Các trường đại học tự chủ tuyển sinh – miếng lườn gà mê hoặc người

Tự chủ tuyển sinh giống như "miếng lườn gà", bỏ thì thương vương thì tội, phụ huynh và học sinh phải nhìn nhận đúng đắn về kết quả tự chủ tuyển sinh, không nên đặt mọi hi vọng vào đó, cũng đừng vì sự thành bại của nó mà ảnh hưởng đến kỳ thi đại học.

Con gái tôi có tình cảm vô cùng sâu đậm với trường Đại học Bắc Kinh. Hồi nhỏ, cháu học trường mẫu giáo trước thuộc Đại học Bắc Kinh, hàng ngày khi đón cháu, chúng tôi trông cháu chơi ở khuôn viên Đại học Bắc Kinh cho đến khi tối trời mới về nhà. Trước tòa nhà văn phòng, bên bờ hồ Vị Danh, quảng trường mùng 4 tháng 5, đâu đâu cũng lưu lại dấu chân của cháu. Sau khi rời khỏi trường mẫu giáo, chúng tôi vẫn thường xuyên đưa cháu đến khuôn viên Đại học Bắc Kinh để vui đùa, chơi bóng, xem biểu diễn... cháu đã yêu mến Đại học Bắc Kinh từ lúc ấy. Khi lên lớp 12, cuối tuần cháu thường đến phòng học của Đại học Bắc Kinh để tự học, cảm nhận hơi thở học thuật thấm đẫm ở nơi đây. Cháu nói nếu có thể thi đỗ vào Đại học Bắc Kinh thì dù là chuyên ngành kém nhất cháu cũng sẽ chịu khó học thật tốt.

Thế nhưng, sau khi học lớp 12, chúng tôi nghiên cứu thành tích qua nhiều lần thi của con gái từ khi lên cấp ba đến giờ, nhận ra rằng cháu không có nhiều hi vọng thi đỗ Đại học Bắc Kinh. Tuy nhiên, nếu được cộng thêm 20 – 30 điểm, rồi cố gắng thêm thì vẫn có khả năng.

Thế là chúng tôi nghĩ tới kỳ thi tự chủ tuyển sinh của Đại học Bắc Kinh.

Sau khi tìm hiểu chương trình giản lược về tự chủ tuyển sinh của Đại học Bắc Kinh, chúng tôi biết rằng: điểm cộng cho tự chủ tuyển sinh của đại học không đồng đều, từ 5- 30 điểm, cạnh tranh rất khốc liệt, mà tỷ lệ lại rất thấp. Năm 2010, cả ban tự nhiên và ban xã hội của trường con gái đang học gộp lại cũng chỉ có 4 học sinh đạt được điểm cộng của Đại học Bắc Kinh.

Thế nhưng, theo thông lệ của các năm trước, rõ ràng là mọi người đều biết hi vọng cộng điểm rất nhỏ nhoi, nhưng vẫn muốn thử sức. Chỉ cần vượt qua vòng thi viết vào vòng phỏng vấn thì có thể nhận được điểm cộng là 5 điểm. Mặc dù đây là mức điểm cộng thấp nhất, nhưng đối với những học sinh đang chen chúc trên chiếc cầu độc mộc kia thì vẫn là chuyện vô cùng tốt đẹp.

Chúng tôi rất "ham hố" điểm cộng của Đại học Bắc Kinh nên cũng định "đánh cược" một phen. Tuy thành tích của con gái không xuất sắc nổi bật nhưng suy tính đến tố chất tổng hợp của cháu khá tốt, chúng tôi ấp ủ một tia hi vọng, sắp xếp tài liệu của cháu, ghi danh đăng ký bằng phương thức tự tiến cử ở trang web tự chủ tuyển sinh.

Thực lòng mà nói, mặc dù đã nộp hồ sơ nhưng chúng tôi không có gì chắc chắn . Cuối cùng, chúng tôi đi đến thống nhất, coi việc tham gia kỳ thi tự chủ tuyển sinh của Đại học Bắc Kinh là một cuộc hành động kiếm điểm, kiếm được thì đương nhiên là tốt, không kiếm được cũng không mất mát gì, vì kỳ thi này không có ảnh hưởng gì đến kỳ thi đại học. Thực ra, ý định của tôi thiên về việc cho con một cơ hội trải nghiệm hơn, có thêm kinh nghiệm. Sau khi điều chỉnh trạng thái tâm lý, với ý nghĩ để mọi việc diễn ra tự nhiên, con gái không cố ý ôn tập chuẩn bị trước khi thi.

Vẫn may, đã qua vòng sơ tuyển.

Ngày 19 và 20 tháng 2, con gái guồng hai ngày liền, lần lượt tham gia thi viết tự chủ tuyển sinh do "nhóm trường Đại học Thanh Hoa" và "nhóm trường Đại học Bắc Kinh" tổ chức. Sở dĩ tham gia kỳ thi của "nhóm trường Đại học Thanh Hoa" là vì cháu đạt được tư cách nhà trường tiến cử tham gia tự chủ tuyển sinh của Đại học Nhân dân Trung Quốc.

Hai tuần sau, chúng tôi đọc được thông báo trên mạng tuyển sinh về việc con gái không được thi tiếp:

Chào em Lý Nhược Thần!

Cảm ơn em tham gia kỳ thi liên kết tự chủ tuyển sinh các trường đại học tổng hợp và lựa chọn đăng ký thi tự chủ tuyển sinh của Đại học Bắc Kinh.

Sau khi hội đồng chuyên gia thẩm duyệt, do chỉ tiêu có hạn, rất lấy làm tiếc là em chưa đạt được tư cách thi tiếp. Chúng tôi sẽ chuyển hồ sơ của em cho người phụ trách tuyển sinh của trường chúng tôi tại tỉnh nhà, họ sẽ tiếp tục dõi theo sự trưởng thành và tiến bộ của em, cung cấp dịch vụ tư vấn thi đại học cho em. Hi vọng em không nhụt chí, tiếp tục cố gắng, nỗ lực đạt được thành tích xuất sắc trong kỳ thi đại học, thỏa mãn nguyện vọng, hoàn thành mơ ước vào Đại học Bắc Kinh.

Gần như cùng lúc, chúng tôi cũng nhận được thông báo của đại học Nhân dân, con gái cũng không nhận được tư cách thi tiếp.

May mắn là trước đó chúng tôi đã điều chỉnh tâm lý khá ổn, con gái không quá coi trọng tự chủ tuyển sinh. Vì vậy, tinh thần của cháu hầu như không bị ảnh hưởng, kỳ thi tự chủ tuyển sinh vừa kết thúc là trở lại tập trung vào kỳ thi đại học bình thường.

Trước khi điểm số tự chủ tuyển sinh Đại học Bắc Kinh được công bố, "kế hoạch hiệu trưởng tiến cử" của đại học Hồng Kông cũng thông báo kết quả, con gái tôi lần lượt đạt được 20 điểm cộng cho chuyên ngành tiếng Anh và 15 điểm cộng cho chuyên ngành khoa học xã hội của trường đại học Hồng Kông. Đây là sự khích lệ to lớn đối với cháu. Nếu nói kỳ thi ở Đại học Bắc Kinh có chút tác động đến cháu thì điểm cộng của trường đại học Hồng Kông đã giúp cháu tìm tại sự tự tin.

Trước khi đăng ký thi tự chủ tuyển sinh của Đại học Bắc Kinh và Đại học Nhân dân, chúng tôi đã đã nhận được lời cảnh báo từ "các bậc tiền bối", nói rằng tự chủ tuyển sinh là hành vi "ngắt ngọn" của các trường đại học, khi ghi danh nhất định phải chú ý. Nếu anh

cầm chắc thi tay bo vào được trường này thì thi tự chủ tuyển sinh cũng có thể đạt được điểm cộng; nếu anh không nắm chắc thi tay bo đỗ được, vậy thì cũng rất khó đạt được điểm cộng. Hai học sinh ở cùng tòa nhà với chúng tôi đã từng trải qua việc này, một em là thí sinh thi đại học năm 2009, một em là thí sinh thi đại học năm 2010, cả hai đều học trường trung học trọng điểm của Bắc Kinh, thành tích học tập rất giỏi. Hai em lần lượt tham gia thi tự chủ tuyển sinh của Đại học Bắc Kinh và Đại học Thanh Hoa, kết quả là đều không đạt được điểm cộng.

Khi đó, chúng tôi tán thành với những cách nói này, nhưng vẫn ghi danh với tâm trạng ăn may, kết quả đúng như mọi người nói, thi tự chủ tuyển sinh không hề dễ như tưởng tượng, và theo lời miêu tả của các con, hoàn toàn không giống như các trường đại học tuyên truyền - thực sự coi trọng việc khảo sát tố chất tổng hợp, chẳng qua chỉ là một kỳ thi đại học khác mà thôi. Chẳng trách mọi người gọi kỳ thi tự chủ tuyển sinh là “kỳ thi đại học nhỏ”.

Cảm giác mà quá trình con gái tham gia thi tự chủ tuyển sinh mang lại cho tôi là, tự chủ tuyển sinh giống như “miếng lườn gà”, ăn vào thì vô vị và bỏ đi thì lại tiếc.

Nếu thực sự muốn đăng ký thi, nhất định phải đăng ký trường tương đương với thực lực của con trẻ, mục đích là để đạt được điểm cộng. Về sau nếu đăng ký nguyện vọng thi trường này thì có thể nhờ điểm cộng để vững vàng bước vào trường này và lựa chọn chuyên ngành mình yêu thích. Đồng thời, do thi liên kết nên chỉ thi viết một lần, không tốn nhiều thời gian.

Ngoài ra, đừng quá coi trọng kỳ thi tự chủ tuyển sinh, hãy đi thi một cách tự nhiên, bất kể kết quả ra sao cũng phải tập trung sức lực và tinh thần chủ yếu vào việc chuẩn bị thi đại học. Điểm này thì chúng tôi đã làm được. Cậu học sinh tham gia thi năm 2010 ở cùng tòa nhà với chúng tôi là học sinh trường trung học trực thuộc Đại học Nhân dân. Thực lực lúc bình thường rất khá, chính vì tham gia thi tự chủ tuyển sinh của Đại học Thanh Hoa không đạt được điểm cộng, trong khi xung quanh có không ít bạn học đạt được, tâm lý bị ảnh hưởng, khiến cho điểm thi đại học không như ý, không vào được trường đại học mình mong muốn, thật vô cùng đáng tiếc.

3. Tìm hiểu tư vấn tuyển sinh đại học cũng quan trọng

Gần đến kỳ thi đại học, thời gian của con trẻ rất gấp rút, cha mẹ cần bỏ nhiều công sức hơn trong công tác tư vấn tuyển sinh. Tư vấn trên đài phát thanh, tư vấn trên mạng internet, tư vấn trực tiếp tại chỗ... đều là những kênh tốt để thu thập thông tin.

Thi đại học ở Bắc Kinh là đăng ký nguyện vọng xong rồi mới thi, điều này khiến cho các bậc phụ huynh vô cùng lo lắng, bất an, phiền muộn trong thời gian chọn trường. Tuy vậy, nguyện vọng thì vẫn cứ phải đăng ký. Để giúp con trẻ điền phiếu đăng ký nguyện vọng, thi đỗ vào trường mong muốn, cha mẹ phải làm tốt công tác tư vấn tuyển sinh từ trước. Bắc Kinh có điều kiện được ưu đãi đặc biệt, phụ huynh có thể tìm hiểu đầy đủ tình hình của các trường đại học trong cả nước thông qua các kênh tư vấn, tư vấn cho trẻ theo tình hình cụ thể.

Thông thường, tháng 4 hàng năm là tháng tư vấn tuyển sinh đại học, hàng loạt các kiểu hoạt động tư vấn diễn ra sôi nổi liên tiếp. Trải qua một tháng tư vấn này, các bậc phụ huynh gần như trở thành chuyên gia đăng ký nguyện vọng thi. Trong "nhóm phụ huynh lớp 12 khu Hải Điện" trên QQ của tôi có một vị phụ huynh của thí sinh thi năm 2009, chính vì con tham gia kỳ thi đại học mà trở thành "người tinh thông thi đại học", thường xuyên tư vấn miễn phí cho những phụ huynh có con lần đầu tiên thi đại học như chúng tôi.

Hàng ngày nghe các vị phụ huynh trong nhóm thảo luận tình hình chọn trường, rồi lắng nghe kinh nghiệm từ các bậc phụ huynh đi trước, có thể nói là phương thức đầu tiên tôi tiến hành trưng cầu ý kiến về kỳ thi đại học, mà cách làm này đã bắt đầu từ khi con gái vừa lên lớp 12. Chỉ cần rảnh rỗi là tôi mở QQ, vào nhóm, có câu hỏi thì hỏi, không có câu hỏi thì xem mọi người trò chuyện về các chủ đề liên quan.

Tôi chính thức tham gia hoạt động tư vấn bắt đầu từ ngày 1 tháng 4 năm 2011. Nhằm giúp đỡ đông đảo thí sinh và phụ huynh chọn tốt nguyện vọng, tháng 4 hàng năm đài phát thanh Bắc Kinh đều sắp xếp phát chương trình tư vấn có nội dung liên quan. Năm 2011, kênh quản lý phục vụ thành thị đài phát thanh Bắc Kinh lên sóng từ mùng 1 tháng 4, sắp xếp chương trình tư vấn tuyển sinh đại học kéo dài cả một tháng có sự tham gia của 70 trường tuyển sinh tại Bắc Kinh. Tối nào cũng có chủ nhiệm tuyển sinh của hai ba trường làm khách của đài, giới thiệu kế hoạch tuyển sinh năm đó của trường mình, phụ huynh còn có thể thông qua điện thoại hoặc tin nhắn để đặt câu hỏi với chủ nhiệm tuyển sinh của các trường đại học về vấn đề mình thắc mắc. Thế là một người đã bao nhiêu năm không nghe đài như tôi trong một tháng đó hầu như 8 giờ tối nào cũng tìm cách nghe đài. Chức năng ghi âm của Mp4 và điện thoại di động đều được dùng, chức năng phát chương trình của internet cũng được dùng, ngay cả khi lái xe trên đường cũng chỉnh kênh phát thanh đến tần số 107.3 của đài phát thanh Bắc Kinh. Nếu có việc bỏ lỡ thì sau khi xong việc sẽ nghe bù "bài học" bị sót bằng chức năng phát lại của mạng internet.

Thời gian tư vấn qua đài mỗi tối chỉ có 40 phút, mà chỉ có thể nghe giới thiệu tình hình một cách bị động, dù bạn gọi điện hay gửi tin nhắn đi, những thông tin tìm hiểu được cũng rất hạn chế. Tuy vậy, với tư cách là bài học "xóa mù", nó vẫn rất hay, ít nhất có thể tìm hiểu được chỉ tiêu kế hoạch tuyển sinh và sự thay đổi chính sách tuyển sinh... năm nay của các trường.

Ngày nay, mạng internet rất thuận tiện nên nhiều trường có hoạt động tư vấn trên mạng. Đại học Bắc Kinh có ngày tư vấn riêng trên mạng, vào ngày đó, người phụ trách tuyển sinh của các viện các khoa sẽ lên mạng giải đáp các câu hỏi của thí sinh và phụ huynh. Các trường đại học thông thường đều có diễn đàn dành riêng cho tư vấn tuyển sinh, mở công khai cả ngày trong suốt năm và có quản trị viên riêng chuyên chỉnh lý và giải đáp vấn đề của mọi người.

Ưu điểm của mạng internet là không bị hạn chế về khu vực và thời gian, thí sinh trên toàn quốc có thể tìm hiểu thông tin về các trường mục tiêu của mình qua mạng bất cứ lúc nào và để lại ngay lời nhắn cần được tư vấn, vô cùng tiện lợi.

Trong thời gian con gái ôn thi, tôi đã trải qua ngày hội liên kết tư vấn tổ chức trong phạm vi giữa các trường đại học tư vấn tuyển sinh và ngày mở cửa trường sôi động nhất

của các trường đại học.

Ngày hội liên kết tư vấn chính là mấy chục trường đại học tập trung cùng một lúc tại một trường nào đấy để tiến hành tư vấn, mỗi trường có một gian quầy riêng và có nhân viên chuyên trách giải đáp các câu hỏi thí sinh và phụ huynh tìm đến tư vấn.

Ví dụ như ngày 10 tháng 4 năm 2011, một ngày hội tư vấn tuyển sinh đại học quy mô lớn với hơn ba mươi trường đại học tham gia đã được tổ chức tại Học viện Xây dựng kiến trúc. Hôm ấy, hai vợ chồng tôi sợ đi muộn người đông nên cố gắng đến từ sáng sớm, khoảng 9 giờ thì bước chân vào khu vực hội. Ai ngờ lúc chúng tôi đến nơi, trước mỗi quầy của các trường đã có rất nhiều phụ huynh, người hỏi cứ hỏi, người nghe cứ nghe, muốn hỏi một câu thì tốn bao công sức mới chen được đến trước mặt giáo viên tư vấn. Khung cảnh ấy đúng thật là náo nhiệt.

Ngày mở cửa trường nghĩa là hàng năm trước khi diễn ra kỳ thi đại học, các trường chọn định một ngày, công khai mở cửa cho công chúng xem các nơi như phòng thực nghiệm, thư viện... và ở những địa điểm đặc biệt sẽ cử nhân viên chuyên trách giải đáp các vấn đề của thí sinh và phụ huynh đến tham quan. Đây là một kiểu tư vấn tuyển sinh đại học có tính mục tiêu mạnh mẽ.

Vì ngày 12 tháng 5 là phải nộp đăng ký nguyện vọng nên ngày mở cửa trường của các trường đều tập trung vào các dịp cuối tuần trong tháng 4. Có khi mấy trường cùng mở cửa vào một ngày, như các trường mở cửa ngày 23 tháng 4 năm 2011 gồm có Đại học Kinh tế Thương mại, Đại học Công nghiệp miền Bắc, Đại học Nông nghiệp Trung Quốc, Đại học Sư phạm Bắc Kinh, Đại học Nhân dân Trung Quốc, Học viện Quan hệ quốc tế...

Thông thường, thời gian mở cửa của các trường đại học chỉ có nửa ngày, thường là từ 8 giờ đến 12 giờ. Do đó, nếu muốn chạy qua nhiều trường thì thời gian rất gấp gáp, vì thế mà nhiều phụ huynh đều phân công nhau hành động. Hôm 23 tháng 4 ấy, vợ chồng tôi phân công nhau, anh ấy đi Đại học Sư phạm Bắc Kinh và Đại học Nhân dân, tôi đến Học viện Quan hệ quốc tế, sau khi về thì tập hợp tin tức thu thập được.

Biện pháp tư vấn tuyển sinh truyền thống nhất là các trường thiết lập đường dây nóng tư vấn tuyển sinh. Đối với những phụ huynh và thí sinh không tiện đến trường, tư vấn qua điện thoại cũng là một lựa chọn không tồi. Nhưng trước khi thi đại học, câu hỏi của phụ huynh và học sinh tương đối nhiều, vì vậy mà điện thoại tư vấn thường xuyên bận, phải rất kiên nhẫn thì mới kết nối được.

Công đoạn tư vấn khi con gái chọn trường đòi hỏi nhiều công sức, đến trước khi cháu đăng ký nguyện vọng, tôi thực sự cảm thấy cả cơ thể và trí óc đều mỏi mệt.

Thế nhưng vì con cái, dù có mệt nữa khổ nữa, cha mẹ cũng sẵn sàng, có thể nhận thấy điều này từ cảnh tượng náo nhiệt trong mỗi lần tham gia tư vấn. Tuy nhiên, bất kể là ngày hội liên kết tư vấn hay ngày mở cửa trường, một là thời gian có hạn, hai là người quá đông, nên trước khi đi cha mẹ tốt nhất là chuẩn bị đầy đủ, liệt kê trước những câu muốn hỏi thành đề cương, đến nơi có thể đặt câu hỏi một cách phù hợp.

Tôi tổng kết một chút, bất kể là phụ huynh đến tận nơi hay tư vấn qua điện thoại thì đều cần chú ý những điều sau:

1. Xác định trường mục tiêu căn cứ theo thành tích của con.

2. Tìm hiểu mức điểm xét hồ sơ của trường qua các năm, tỉ lệ tiếp nhận hồ sơ và tỉ lệ từ chối hồ sơ là bao nhiêu, nếu tuân theo điều chuyển chuyên ngành thì có bị từ chối hồ sơ không. Nói cho giáo viên phụ trách tuyển sinh biết điểm thi thử của con, hỏi xem liệu có cơ hội được trường này tuyển không.

3. Tìm hiểu trường mục tiêu khi tuyển sinh, có tuyển chuyên ngành nguyện vọng hai không, chênh lệch điểm giữa các nguyện vọng là bao nhiêu.

4. Tìm hiểu trường mục tiêu có tiếp nhận thí sinh hai nguyện vọng không, có nguyện vọng hai không, nếu có thì chênh lệch điểm giữa các nguyện vọng là bao nhiêu.

5. Học phí một năm của trường mục tiêu.

Tóm lại, trước khi thi đại học, thời gian của trẻ rất gấp gáp, không có điều kiện đi tham gia các hoạt động tư vấn tìm hiểu các trường đại học, cha mẹ chỉ có thể bỏ nhiều công sức hơn về mặt này, làm tốt tham mưu cho con, giúp con lựa chọn ngôi trường và ngành học con vừa yêu thích lại vừa phù hợp với con.

4. Cần khéo léo khi đăng ký nguyện vọng chọn trường

Trước khi đăng ký nguyện vọng, phụ huynh và học sinh nhất định phải làm tốt công tác tư vấn, đồng thời tìm hiểu đầy đủ về tình trạng thành tích của trẻ, một mực vươn cao vượt sức hay bảo thủ quá mức đều là không nên. Đối với việc lựa chọn trường đại học và chuyên ngành, tốt nhất là vừa có thể phù hợp với tình trạng thực tế của con, vừa có thể phù hợp với chí hướng trong lòng chúng. Xin nhớ rằng, khi điền vào đăng ký nguyện vọng, cha mẹ chỉ có thể đưa ra phương án, nhất định phải giao quyền chọn lựa cuối cùng cho con.

Thi đại học ở Bắc Kinh là đăng ký nguyện vọng trước rồi thi sau. Việc này khiến phụ huynh chúng ta lo lắng trong cả thời gian từ đầu tháng 4 đến trung tuần tháng 5. Đầu tháng 4 và đầu tháng 5 có hai đợt thi thử, sau khi có kết quả, nhà trường và khu, thậm chí toàn thành phố sẽ tiến hành xếp hạng thành tích học sinh. Việc làm này nhằm mục đích để phụ huynh và thí sinh lấy xếp hạng thành tích thi thử trong khu làm căn cứ tham khảo cho việc đăng ký nguyện vọng vào tháng 5. Thế nhưng, thành tích này chung quy không phải là thành tích thi đại học. Đối với những học sinh thành tích học tập ổn định thì còn dễ, đăng ký trường phù hợp với trình độ và chuyên ngành mình thích thì không thành vấn đề. Nhưng đối với những học sinh có thành tích học tập không ổn định thì gặp khó khăn trong việc đăng ký trường để thi vì rất nhiều trường không tuyển học sinh nguyện vọng hai; đăng ký thấp lại sợ khi thi trẻ phát huy tốt, lỡ mất trường tốt, nhưng lại không thể không tham khảo.

Điểm thi thử lần một của con gái xếp thứ 50 trong khu, là thành tích rất tốt, nếu duy trì

đến khi thi đại học thì có thể đỗ vào Đại học Bắc Kinh, chúng tôi mừng thầm. Thế nhưng, kết quả lần thi thử thứ hai của cháu xếp hạng lại tụt xuống thứ 180 toàn khu, với thành tích này thì chỉ có thể đăng ký Đại học Nhân dân. Việc lên xuống thất thường thế này khiến chúng tôi vô cùng khó xử.

Tôi cùng chồng tham gia rất nhiều hoạt động tư vấn tuyển sinh, cũng đã đặcbiệt tìm hiểu trên nhóm QQ qua các vị phụ huynh và chuyên gia, không cần nói đến Đại học Thanh Hoa, Đại học Bắc Kinh, Đại học Nhân dân, các trường tốt khác như Đại học ngoại ngữ Bắc Kinh, Đại học báo chí truyền thông Trung Quốc, Đại học Hạ Môn, Đại học Vũ Hán, Đại học Nam Kinh cũng không để ra chỉ tiêu cho nguyện vọng hai. Chúng tôi xem xét kỹ càng tình hình tuyển sinh các năm trước, nếu con gái không đỗ vào trường Đại học Bắc Kinh hay Đại học Nhân dân thì rất có khả năng được Học viện ngoại ngữ số hai tuyển, vì chỉ có ở đó tuyển học sinh ban xã hội nguyện vọng hai. Nhưng con gái tỏ ra không muốn học trường đấy, cũng tức là cháu chỉ có thể thi những trường nguyện vọng một, nếu không đỗ thì chỉ còn cách thi lại.

Sau đó, chúng tôi đi đến thống nhất là: Mỗi người trong chúng tôi đưa ra một hoặc hai phương án đăng ký nguyện vọng, đến ngày 12 tháng 5 khi bắt đầu đăng ký nguyện vọng trên mạng, từng người thuyết trình với cháu về căn cứ của mình, rồi do cháu lựa chọn, giao quyền quyết định cho cháu.

Phương án của tôi là:

Đợt 0: Đai học Hồng Kông , Đại học Baptist Hồng Kông

Đợt sớm: Đại học Bắc Kinh - các ngôn ngữ nhỏ

Đợt 1 nguyện vọng 1: Đại học Nhân dân; nguyện vọng 2: Đại học ngoại ngữ số 2

Tôi cho rằng nếu đăng ký theo phương án này, bất kể con gái thi đạt điểm ở tầng nào thì cũng có trường tốt, không vừa ý nhất là Đại học Nhân dân hoặc Baptist Hồng Kông, không đến nỗi do phát huy kém hơn bình thường mà tụt xuống trường nguyện vọng 2.

Tôi đăng ký Đại học Hồng Kông là vì con gái đã tham gia “kế hoạch hiệu trưởng tiến cử” của Đại học Hồng Kông và đạt được điểm cộng, rất có khả năng được tuyển. Mà vì các trường ở Hồng Kông có đợt tuyển sinh riêng trước khi thi, do đó không ảnh hưởng đến tuyển sinh đượt 1, nên có thể yên tâm mạnh dạn đăng ký. Ngay cả không được tuyển thì khi con gái tham gia phỏng vấn của trường Hồng Kông thì cũng có thể thêm một lần kinh nghiệm, tăng thêm chút kiến thức.

Nếu điểm thi của cháu cao, đỗ vào ngành các ngôn ngữ nhỏ của Đại học Bắc Kinh của đợt sớm thì cháu sẽ học Đại học Bắc Kinh, vì cháu rất thích Đại học Bắc Kinh, từng nói: “Nếu có thể được học Đại học Bắc Kinh thì ngành nào cũng được.”

Nếu điểm của cháu không tốt lắm thì học Đại học Nhân dân và chọn ngành mình thích. Từ khóa của tôi là “ổn định” và “hứng thú”,

Đại học Baptist Hồng Kông tuy xếp hạng sau Đại học Hồng Kông nhưng Học viện Quan hệ công chúng của trường này lại là số 1 châu Á. Khi đó tôi cho rằng, nếu điểm thi của con gái không cao lắm nhưng điểm thi viết tiếng Anh và khả năng diễn đạt khẩu ngữ xuất sắc của cháu nhất định sẽ được trường Batist để ý.

Tôi cho rằng phương án của tôi là khách quan nhất, có thể đảm bảo con được học trường tốt.

Chồng tôi lại không đồng ý với phương án của tôi, anh ấy đưa ra phương án sau:

Đợt 0: Đại học Hồng Kông

Đợt sớm: Đại học Bắc Kinh - các ngôn ngữ nhỏ

Đợt 1 nguyện vọng 1: Đại học Bắc Kinh; nguyện vọng 2: Đại học ngoại ngữ số 2

Anh ấy cho rằng con gái có điểm cộng, nhất định có thể thi đỗ Đại học Hồng Kông, có thể coi Đại học Hồng Kông là phương án đảm bảo.

Anh ấy còn phân tích cẩn thận điểm thi của cháu từ lớp 11 đến giờ, vẽ ra đồ thị. Anh cho rằng tuy lần thi thử thứ hai điểm hơi thấp nhưng xu hướng chung của cháu là tiến bộ lên. Và tin tường chắc chắn, khi thi đại học con gái sẽ đạt được thành tích tốt nhất. Vì vậy, anh ấy nghĩ rằng, việc con gái thi đỗ Đại học Bắc Kinh sẽ không thành vấn đề. Sở dĩ đăng ký ngành các ngôn ngữ nhỏ của Đại học Bắc Kinh trong đợt sớm là vì tâm lý ăn may, cho là biết đâu ngành này điểm sẽ thấp hơn một chút.

Để thuyết phục tôi, chồng tôi đưa ra cả đống lý do, cũng không biết kiếm đâu ra các lý lẽ như “đại học chọn trường, thạc sĩ chọn ngành, tiến sĩ chọn giáo viên hướng dẫn”, nhất quyết cho con vào Đại học Bắc Kinh. Tôi đồng ý với cách nói ấy nhưng cảm thấy phương án của bố cháu quá mạo hiểm, nếu con gái thi không tốt thì sẽ bị đẩy xuống nguyện vọng hai. Nếu cháu không chịu học thì thi lại một năm, năm sau còn chưa chắc chắn đỗ được Đại học Bắc Kinh hay không. Nếu cháu miễn cưỡng học trường nguyện vọng hai thì bốn năm đại học của cháu nhất định sẽ không vui vẻ.

Hai vợ chồng tranh luận, ai cũng bảo mình có lý, nhưng không ai thuyết phục được ai, lúc hăng lên còn tranh cãi kịch liệt. Tôi bảo anh ấy làm vậy là hại con, anh ấy thì nói tôi làm thế sẽ lỡ dở tiền đồ của con.

Ngày 12 tháng 5, đến lúc phải thật sự đăng ký nguyện vọng, ba người nhà chúng tôi ngồi cùng nhau, nghiêm túc nghiên cứu rốt cuộc đăng ký thế nào mới hợp lý.

Tôi và bố cháu lần lượt giảng giải phương án của mình cho con gái nghe để cháu lựa chọn. Ban đầu, cháu cảm thấy phương án của tôi khoa học hơn một chút nên hơi nghiêng về phía tôi, nhưng cũng không kiên quyết lắm. Chúng tôi quyết định lui lại hai ngày, để con cân nhắc kỹ càng rồi mới đăng ký. Sau đó, qua hai ngày suy nghĩ, cuối cùng cháu quyết định đợt 1 vẫn là Đại học Bắc Kinh, vì cháu nghĩ mình có thực lực để chinh phục trường này. Tuy vậy, cũng vẫn chọn Đại học Baptist Hồng Kông làm phương án đảm bảo, chúng tôi tôn

trọng lựa chọn của cháu.

Kết quả cuối cùng là cháu được cả Đại học Bắc Kinh và Đại học Hồng Kông tuyển, cháu đã chọn Đại học Bắc Kinh.

Khi con gái đăng ký nguyện vọng, mâu thuẫn trong gia đình tôi chủ yếu tập trung ở vấn đề chọn trường, còn về chọn ngành, hai vợ chồng tôi lại hoàn toàn tôn trọng sự lựa chọn của con gái. Bất kể là nguyện vọng đợt nào, cháu cũng đều chọn những ngành mình thích như báo chí, trung văn, ngoại ngữ... Cuối cùng cháu đã đỗ vào khoa Trung văn đúng như nguyện vọng.

Việc con cái đăng ký nguyện vọng thi đại học là một việc lớn, thành tích của con gái tôi khá tốt, phạm vi lựa chọn nhỏ, nên lượng công việc tương đối ít. Còn những phụ huynh của những trẻ có sức học trung bình, do khoảng trống để lựa chọn rất lớn nên nhất định phải làm đầy đủ những việc cần thiết thì mới có thể giúp con chọn lựa được trường và ngành tốt.

Nhìn về tổng thể, với vấn đề đăng ký nguyện vọng, phụ huynh nên làm các mặt công việc như sau:

Thứ nhất, nhất định phải làm tốt công tác tư vấn tìm hiểu về trường và chuyên ngành trước khi đăng ký thi.

Điều này đặc biệt quan trọng với học sinh có sức học trung bình, vì có rất nhiều trường phù hợp với năng lực học của học sinh, làm thế nào để chọn được trường hoặc ngành phù hợp với mình giữa bạt ngàn các trường đại học, cần phụ huynh giúp con em tuyển lựa.

Thứ hai, phụ huynh phải tìm hiểu đầy đủ về tình hình học tập từ trước đến nay của con cái, giúp chúng lựa chọn trường và ngành học phù hợp với mình, cố gắng đạt được cả hai yêu cầu là vừa vào được trường và ngành mong muốn, vừa không lãng phí điểm thi.

Nói đến đây, việc chọn lựa nguyện vọng 1 là vô cùng then chốt. Lấy ví dụ con gái tôi, nếu không được tuyển vào Đại học Bắc Kinh thì rất có khả năng rớt xuống Đại học ngoại ngữ số 2 Bắc Kinh, mà mọi phương diện của trường này đều kém xa Đại học Nhân dân và Đại học Ngoại ngữ Bắc Kinh. Nếu kết quả là như thế, khi nhập học, rất có khả năng con tôi vì có sự chênh lệch về tâm lý hoặc là về nhà thi lại, hoặc là ủ rũ kém vui suốt bốn năm trời.

Còn có những trẻ vì không nắm bắt tốt chênh lệch giữa nguyện vọng 1 và nguyện vọng 2, nguyện vọng 1 không đỗ, nguyện vọng 2 cũng không đạt được, cuối cùng dẫn việc vốn là điểm thi khá ổn mà lại gánh chịu kết quả thi trượt. Vì vậy, phụ huynh nhất định phải tìm hiểu đầy đủ về điểm tuyển nguyện vọng 1 và điểm tuyển nguyện vọng 2 của các trường là bao nhiêu, khi đăng ký nguyện vọng thì suy tính tới cả chênh lệch điểm số này.

Thứ ba, khi hai bên bố và mẹ không thống nhất quan điểm thì mỗi bên có thể tự đưa ra cách nghĩ của mình.

Sau này khi nói chuyện với bạn bè, tôi phát hiện ra vợ chồng có ý kiến rất khác nhau về việc con cái đăng ký nguyện vọng thi đại học, không chỉ riêng gia đình tôi xảy ra xung đột

kịch liệt. Điều cần nhấn mạnh là, hai vợ chồng phải hiểu rằng chỉ là góc độ suy nghĩ của đối phương khác mình, không có sự phân biệt bên nào đúng bên nào sai. Lúc này càng cần tôn trọng suy nghĩ của con cái, không nên áp đặt ý muốn của mình một cách vô căn cứ lên con cái.

Thứ tư, nhất thiết phải giao quyền quyết định cho con cái.

Đăng ký nguyện vọng là một lần diễn tập lập kế hoạch cuộc đời của bản thân con trẻ, việc để trẻ làm chủ chính là để chúng có suy nghĩ một cách hệ thống về quá khứ và tương lai của mình. Thêm nữa, lựa chọn của chính bản thân trẻ quyết định, cả cha mẹ và trẻ đều không oán thán hối hận.

Tôi cho rằng, đối với con trẻ, việc lựa chọn nguyện vọng trước tiên vẫn nên suy nghĩ tới hứng thú. Trong thời gian đẹp đẽ của bốn năm đại học, nếu có thể học ngành mình yêu thích và có sở trường thì sẽ cảm thấy rất tuyệt vời, viẹv học sẽ trôi chảy thuận lợi.

Sau đó, phải suy tính đến tiềm năng và sự phát triển cá nhân. Khi thi đại học, mặc dù trẻ còn nhỏ nhưng đặc điểm cá tính của chúng đã hình thành, về đại thể đã có thể nhìn ra tương lai thích hợp làm nghề gì. Vậy thì việc tính toán về ngành học từ góc độ quy hoạch nghề nghiệp có thể làm được cả hai yêu cầu là vừa không lãng phí thời gian đại học quý báu, vừa bảo đảm sức cạnh tranh của trẻ.

"Quản bao nước thẳm non xa", việc đăng ký nguyện vọng thi đại học chỉ là một ngã tư trên đường đời còn dài của con trẻ. Khi lựa chọn, cha mẹ chỉ có thể là trợ thủ của con, nấc thang này qua đi, còn các nhiều lựa chọn hơn nữa trong tương lai như học lên cao, tìm việc làm, chọn bạn đời... mà con phải tự mình quyết định.

5. Nhìn nhận về các trường đại học của Hồng Kông qua việc con gái tham gia "kế hoạch hiệu trưởng tiến cử"

Khi đăng ký thi Đại học Hồng Kông, phải phân tích kỹ càng tình hình bản thân, phù hợp thì đăng ký, không phù hợp thì chọn một trường đại học ưng ý ở đại lục. Xét cho cùng thì "mọi con đường đều dẫn tới thành Rome", chỉ khi tìm ra con đường thích hợp với bản thân thì mới có thể phát huy tối đa sở trường của mình.

Ngày 11 tháng 10 năm, con gái tôi mang từ trường về một tờ dự thảo nguyện vọng. Thì ra cháu đạt tư cách tham gia "kế hoạch hiệu trưởng tiến cử" của Đại học Hồng Kông. Nhà trường yêu cầu ngay tối hôm đó phải điền xong tờ dự thảo, hôm sau nộp lại cho trường, nhà trường thống nhất điền đăng ký rồi chuyển cho nơi tuyển sinh của Đại học Hồng Kông.

Tôi rất vui mừng vì việc con gái đạt được tư cách tham gia kế hoạch hiệu trưởng tiến cử cho thấy thực lực của cháu rất khá.

Hôm ấy đúng lúc chồng tôi đi công tác tỉnh ngoài, nói sơ qua tình hình trên điện thoại, anh ấy để tôi và con gái tự quyết định. Thế là hai mẹ con vào trang web của Đại học Hồng Kông, tìm hiểu và phân tích về các khoa, viện và chuyên ngành. Sau đó, căn cứ theo nguyện

vọng và sở trường của con gái để chọn ba loại lớn là báo chí, công tác xã hội và viện văn học rồi điền vào đăng ký.

"Kế hoạch hiệu trưởng tiến cử" của Đại học Hồng Kông là kế hoạch tuyển sinh sớm nhất mà Đại học Hồng Kông tiến hành, khóa của con gái tôi bắt đầu vào tháng 10 trong học kỳ một của lớp 12. Từ tình hình tìm hiểu được, tôi thấy thời gian tiến hành của các tỉnh khác nhau. Kế hoạch là hiệu trưởng các trường trung học tiến cử cho Đại học Hồng Kông những học sinh có cả phẩm chất đạo đức và thành tích học tập ưu tú. Các em học sinh được tiến cử tham gia kỳ thi viết và phỏng vấn do Đại học Hồng Kông tổ chức, nếu có thể hiện xuất sắc thì sẽ nhận được điểm cộng từ 5- 30 điểm của Đại học Hồng Kông. Những học sinh đạt được điểm cộng, nếu điểm thi đại học cộng thêm số điểm cộng này mà đạt tới điểm chuẩn tuyển sinh của Đại học Hồng Kông thì có thể được Đại học Hồng Kông tuyển vào.

Ngày 23 tháng 10, con gái về nhà nói cháu đã tham gia buổi phỏng vấn do Đại học Hồng Kông tổ chức ở trường cháu và kể cho tôi nghe sơ qua về tình hình phỏng vấn.

Phỏng vấn của Đại học Hồng Kông chia thành hai phần: một phần là phỏng vấn một - một, tức là tùy ý trò chuyện với giám khảo, không hạn chế đề tài nhưng hạn chế về thời gian, hết thời gian sẽ yêu cầu dừng lại. Một phần nữa là thảo luận bàn tròn, do giám khảo đưa ra đề tài, các nhóm nhỏ thảo luận và phát biểu ý kiến của mình trong thời gian nhất định. Điểm khác với thi phỏng vấn của đại học ở đại lục là, giám khảo phỏng vấn của Đại học Hồng Kông hầu hết là giáo viên nước ngoài, vì vậy mà quá trình hội thoại yêu cầu dùng tiếng Anh chứ không được nói tiếng Trung.

Con gái kể là cháu rất may mắn, khi phỏng vấn một đối một, giám khảo là người học ngành sinh vật học, vừa mở đầu đã nói với cháu là cô ấy thích côn trùng và đang nghiên cứu côn trùng. Đề tài này trúng ngay "khẩu vị" của con gái tôi, từ nhỏ cháu đã mê mẩn côn trùng. Thế là khi giám khảo nói với cháu rằng cô ấy thích côn trùng thì cháu được lời như cởi tấm lòng, bắt đầu nói từ chuyện ngày mưa chăm sóc cho chú ốc sên bên đường không bị thương, bỗng thao thao bất tuyệt, đến lúc cuối phải có người bên ngoài gõ cửa nhắc nhở cô trò là đã hết giờ. Cô giáo phỏng vấn nói một câu: "Wow, talk so much!" cả cháu và cô ấy đều cảm thấy chưa đã hứng thú.

Khi thảo luận bàn tròn, nhóm của cháu gồm học sinh đến từ nhiều trường khác nhau, đồng thời không phân biệt ban tự nhiên hay xã hội. Đề bài mà các cháu nhận được là "Nói về quyền của động vật", người theo chủ nghĩa bảo vệ động vật như con gái cũng có bao điều muốn phát biểu. Do kỹ năng nghe tiếng Anh của cháu rất tốt nên có cảm giác là đã phát huy khá ổn.

Ngày 11 tháng 11, con gái nói đã tham gia thi viết của Đại học Hồng Kông. Cháu kể, đề bài kiểm tra là đọc và viết tiếng Anh, hình thức gần giống với thi TOEFL, chỉ thiếu nghe và nói. Nội dung bài đọc là bài viết về thời sự - chính trị, phần thi viết yêu cầu mỗi đoạn văn 500 từ. Phần thi viết còn yêu cầu cao hơn TOEFL một chút, viết văn của TOEFL là 300 từ. Điều này đòi hỏi học sinh bình thường phải có sự tích lũy lượng từ vựng , đọc tiếng Anh tốt và phải có nhiều kinh nghiệm thực tế về viết văn. Nhờ có nền tảng học TOEFL năm lớp 10 và thường ngày đọc, viết nhật ký, cháu thi tương đối thuận lợi trôi chảy.

Từ phỏng vấn đến thi viết, Đại học Hồng Kông đều tiến hành như đột kích, con tôi hầu như vừa nhận được thông báo là tham gia thi luôn. Người làm phụ huynh như tôi lần nào cũng xong việc rồi mới được nghe con báo lại. Thi như vậy các con hoàn toàn không có cơ hội chuẩn bị, và cũng không có cách nào để chuẩn bị trúng mục tiêu. Tôi rất thích phương pháp khảo sát ngẫu nhiên này của Đại học Hồng Kông, vì như thế mới kiểm tra được trình độ thật của học sinh, tuyển chọn được những học sinh có trình độ cao về mọi mặt.

Cuối tháng 2 năm 2011, kết quả thi nói và thi viết trong "kế hoạch hiệu trưởng tiến cử" của Đại học Hồng Kông được công bố, con gái tôi đạt được điểm cộng 15 điểm cho nguyện vọng 2 và 20 điểm cho nguyện vòng 3. Đây được coi là điểm cộng cao trong số học sinh trường cháu.

Điểm cộng của "kế hoạch hiệu trưởng tiến cử" của Đại học Hồng Kông khác với điểm cộng của tự chủ tuyển sinh của đại học ở đại lục. Điểm cộng của tự chủ tuyển sinh của đại học đại lục là nhà trường cộng điểm, nếu học sinh đạt được điểm cộng của trường nào thì mọi chuyên ngành trong trường đều công nhận điểm cộng đó (tất nhiên cũng có ngành nào đó không công nhận điểm cộng tự chủ tuyển sinh, ví dụ như ngành tài chính - ngân hàng của Đại học Nhân dân mấy năm trước). Còn Đại học Hồng Kông là các khoa tự tuyển sinh độc lập, khi phỏng vấn và thi viết, giám khảo của các ngành đều kiểm tra học sinh, thấy học sinh phù hợp với chuyên ngành đó thì mới cộng điểm. Nguyện vọng 1 của con gái tôi là báo chí, nhưng ngành báo chí không cho điểm cộng, có thể thấy giám khảo cho rằng cháu không phù hợp theo ngành báo chí.

Tôi có hai cảm nghĩ về "kế hoạch hiệu trưởng tiến cử" của Đại học Hồng Kông như sau:

Thứ nhất, nếu muốn thi Đại học Hồng Kông, năng lực tiếng Anh là then chốn. Ở vòng phỏng vấn, yêu cầu học sinh có thể tư duy bằng tiếng Anh, chỉ khi tư duy bằng tiếng Anh, học sinh mới có thể ngay lập tức hiểu được ý của giám khảo và biểu đạt ý kiến bằng tiếng Anh. Đặc biệt là khi thảo luận bàn tròn, nếu học sinh tư duy trước bằng tiếng mẹ đẻ rồi mới dịch sang tiếng Anh thì các bạn khác đã nói xong rồi, nên dù mình có rất nhiều ý tưởng thì cũng đã muộn. Nghe nói, dù điểm thi đại học của thí sinh đủ điểm tuyển của Đại học Hồng Kông thì cũng vẫn còn buổi phỏng vấn nghiêm ngặt trước khi tuyển vào. Dù điểm thi đại học có cao thế nào đi nữa, không vượt qua được lần phỏng vấn này thì vẫn không được tuyển.

Thứ hai, thi viết và phỏng vấn của Đại học Hồng Kông một mặt kiểm tra năng lực tiếng Anh của học sinh, mặt khác còn khảo sát tố chất tổng hợp của các con. Khi phỏng vấn một đối một, đề tài nói chuyện của con gái tôi là về côn trùng, khi thảo luận bàn tròn lại là vấn đề quyền lợi của động vật, thi viết đều là nội dung về thời sự - chính trị... đã cho thấy Đại học Hồng Kông có yêu cầu khá cao đối với tố chất tổng hợp của trẻ.

Con gái tôi nhận được điểm cộng một cách dễ dàng, cho thấy giám khảo của Đại học Hồng Kông công nhận cháu, cũng cho thấy sự bồi dưỡng từ nhỏ về tố chất tổng hợp của chúng tôi đối với cháu là đúng đắn. Cảm nghĩ lúc đó của tôi là, dù có được tuyển vào Đại học Hồng Kông hay không thì sự ưu tú của cháu là không có gì để nghi ngờ.

Vì Đại học Hồng Kông cho con gái điểm cộng nên chúng tôi cũng tự nhiên chú ý hơn

đến ngôi trường này. Thông qua sự giới thiệu trên trang web và người khác, chúng tôi biết được Đại học Hồng Kông là một trường có mức độ quốc tế hóa cao. Đại học Hồng Kông giảng dạy hoàn toàn bằng tiếng Anh, giáo viên và sinh viên đến từ nhiều nơi trên thế giới. Sinh viên năm thứ nhất đa phần đều học các môn chung, trong năm đó sinh viên có thể chọn học các môn mình thích, đến năm hai mới bắt đầu chọn ngành mà mình thấy phù hợp và bước vào học chuyên ngành.

Một cô bé sống ở tầng dưới nhà tôi thi đỗ vào trường Đại học khoa học kỹ thuật Hồng Kông năm 2010. Nhân dịp cô bé ấy về nhà ăn tết, chúng tôi hỏi han cô bé chi tiết về tình hình học tập của trường đại học ở Hồng Kông. Theo lời giới thiệu của cô bé, không khác mấy với những điều chúng tôi tìm hiểu được về đặc điểm giáo dục của Đại học Hồng Kông, Đại học Khoa học Kỹ thuật Hồng Kông yêu cầu sinh viên khi học năm thứ nhất chủ yếu học ngôn ngữ và không phân ngành. Cô bé nói cảm thấy rất đầy đủ và vui vẻ khi học ở trường Đại học Khoa học Kỹ thuật Hồng Kông. Đầy đủ là vì có rất nhiều điều phải học, đồng thời, hoạt động của đoàn thể nhà trường cũng rất phong phú, chỉ cần có hứng thú thì có thể tham gia bất cứ lúc nào, hàng ngày thời gian đều được lên kín lịch. Vui vẻ là vì học ở đó luôn luôn có thể lựa chọn học môn mình yêu thích và làm những việc mình thích.

Sau khi kỳ thi đại học kết thúc, ngày 20 tháng 6, khi điểm thi vẫn chưa được công bố, chúng tôi nhận được thông báo phỏng vấn nhập học của Đại học Hồng Kông. Thế là ngày 23 tháng 6, con gái tôi lại tham gia buổi phỏng vấn nhập học do Đại học Hồng Kông tổ chức.

Theo như tôi được biết, Đại học Hồng Kông bắt đầu phỏng vấn từ chiều ngày 22 tháng 6, kéo dài một mạch đến ngày 28 tháng 6. Khi chưa có điểm thi đại học thì đã tiến hành phỏng vấn nhập học đối với những học sinh ưu tú, điều này một mặt cho thấy phản ứng nhanh nhạy trong công tác tuyển chọn sinh viên của Đại học Hồng Kông, mặt khác cũng thể hiện sự coi trọng của Đại học Hồng Kông đối với học sinh giỏi ở đại lục và tìm mọi cách để "tranh giành" những học sinh này với các trường nổi tiếng của đại lục.

Ngày 1 tháng 7 năm 2011, con gái tôi nhận được thông báo dự tuyển của Viện văn học Đại học Hồng Kông. Nội dung thông báo cho biết bắt buộc phải phản hồi lại với nhà trường về định hướng của mình qua hệ thống báo danh trên mạng trước 12 giờ trưa ngày hôm sau. Nếu không phản hồi coi như từ bỏ tư cách nhập học.

Gia đình tôi rất phấn khởi khi nhận được thông báo trúng tuyển của Đại học Hồng Kông. Năm 2011, trong số 76 000 thí sinh tại Bắc Kinh, Đại học Hồng Kông tuyển lựa tổng cộng 40 học sinh xuất sắc nhất, trong đó bao gồm 3 học sinh ban xã hội đạt vị trí đầu bảng, con gái tôi có thể trở thành 1 trong số 40, có thể thấy sự thể hiện của cháu đã được Đại học Hồng Kông công nhận.

Bên cạnh việc vui mừng, ba người nhà chúng tôi cũng bình tĩnh cân nhắc đối với việc có theo học Đại học Hồng Kông hay không, mấu chốt là phân tích phương hướng phát triển tương lai của con gái. Cháu được Viện văn học Đại học Hồng Kông tuyển chọn, về sở thích và sở trường đều khá hài lòng. Tuy nhiên, chúng tôi suy đi tính lại, cuối cùng vẫn từ bỏ Đại học Hồng Kông. Nguyên nhân từ bỏ do một số nguyên nhân dưới đây:

Thứ nhất, con gái suy tính tương lai sẽ phát triển sự nghiệp ở trong nước, mà nếu phát triển sự nghiệp ở trong nước thì học Đại học Hồng Kông không tốt bằng học Đại học Bắc Kinh. Xét cho cùng thì lợi ích của các mối quan hệ xã hội tích lũy được khi học ở Đại học Bắc Kinh đối với tương lai khi ra xã hội là điều không phải bàn cãi.

Thứ hai, học phí 119 000 đô la Hồng Kông mỗi năm của Đại học Hồng Kông là một khoản tiền không nhỏ đối với chúng tôi. Hơn nữa, học ngành văn thì Đại học Bắc Kinh đứng đầu cả nước. Tính toán từ góc độ so sánh giá trị thì Đại học Bắc Kinh xứng đáng hơn.

Thứ ba, các môn dự bị năm thứ nhất của Viện văn học Đại học Hồng Kông sẽ học ở Đại học Nam Kinh chứ không phải ở Đại học Bắc Kinh. Con gái tôi có tình cảm sâu đậm với Đại học Bắc Kinh, nếu học dự bị ở Đại học Bắc Kinh thì có lẽ cháu sẽ tiếp nhận sự tuyển chọn của Đại học Hồng Kông, nhưng vì lại học ở Đại học Nam Kinh nên cháu quyết tâm từ bỏ Đại học Hồng Kông.

Mặc dù, cuối cùng cũng không học ở Đại học Hồng Kông nhưng chúng tôi lại tìm hiểu được rất nhiều về tình hình các trường đại học của Hồng Kông.

Xét về nhiều phương diện, các trường đại học Hồng Kông có những đặc điểm khác với các trường đại học ở đại lục. Do mô hình và phương thức giáo dục khác nên những đứa trẻ do các trường đại học Hồng Kông đào tạo ra cũng có phần không giống với những đứa trẻ được bồi dưỡng bởi các trường đại học ở đại lục. Hiên nay, các trường đại học ở Hồng Kông tuyển sinh ở đại lục gồm 8 trường là Đại học Hồng Kông, Đại học Trung văn Hồng Kông, Đại học bách khoa Hồng Kông, Đại học thành phố Hồng Kông, Đại học khoa học kỹ thuật Hồng Kông, Đại học Baptist Hồng Kông, Đại học Lĩnh Nam, Học viện giáo dục Hồng Kông, và số lượng tuyển sinh hàng năm đều tăng lên, rồi khi thi đại học, đa phần các trường đại học Hồng Kông đều tuyển sinh trước, không ảnh hưởng đến tuyển chọn đợt 1 của thí sinh. Đây chắc chắn là thêm một cơ hội lựa chọn cho học sinh đại lục.

Tuy vậy, không phải đứa trẻ nào cũng phù hợp với việc theo học đại học của Hồng Kông. Thành tích không cần nói, những năm gần đây những học sinh được các trường đại học của Hồng Kông tuyển sinh đều là học sinh giỏi xuất sắc. Chi phí cũng là một phương diện, chi phí một năm của đa số các trường đại học của Hồng Kông đều vào trên 100 000 Nhân dân tệ. Ngoài ra, cũng nên suy nghĩ tới phương diện cá tính của trẻ, khi tôi tìm tài liệu về đại học của Hồng Kông, ngẫu nhiên đọc được một bài báo nói về sự việc một sinh viên nguyên quán Hồ Nam do không thích ứng được với việc học tập ở Đại học khoa học kỹ thuật Hồng Kông nên vô cùng khổ sở, thậm chí xảy ra chuyện mất tích.

Vì vậy, Khi đăng ký thi Đại học Hồng Kông, phải phân tích kỹ càng tình hình bản thân, phù hợp thì đăng ký, không phù hợp thì chọn một trường đại học ưng ý ở đại lục. Xét cho cùng thì "mọi con đường đều dẫn tới thành Rome", chỉ khi tìm ra con đường thích hợp với bản thân thì mới có thể phát huy tối đa sở trường của mình.

6. Cần cân nhắc kỹ có thi lại hay không

Người ta không ai giống ai, con đường thành tài của trẻ cũng không phải chỉ có duy

nhất cách học đại học, đối với một số đứa trẻ, không học đại học vẫn có thể "sống cho ra sống". Vì vậy, việc có thi lại hay không phải căn cứ vào tình hình cụ thể của trẻ để quyết định.

Tôi còn nhớ rất rõ, khi tôi vừa vào đại học, trong lớp có một bạn nam sau khi nhập học một tháng đã kiên quyết thôi học để thi lại. Nghe kể cậu ta có hai lý do thi lại, một là cô bạn gái hẹn hò từ hồi cấp ba thi đỗ một trường tốt hơn nên thấy mất thể diện; hai là không thích chuyên ngành của chúng tôi nên thấy thiệt thòi.

Về sau nghe nói bạn nam đó năm sau thi lại không đạt được mức điểm sàn đại học, được tuyển vào một trường trung cấp nghề (tương đương với cao đẳng nghề bây giờ). Cậu ta vẫn không cam tâm, lại một lần nữa đi ôn thi lại, học một năm "lớp 14". Cuối cùng đã thi vào được một trường đại học ở miền nam, trường đó không tốt hơn trường chúng tôi là bao. Mà khi cậu ta thi lại đại học thì không những đã mất đi hai năm tuổi xuân tươi đẹp, mà cô bạn gái ngày trước cũng đã yêu người khác rồi.

Hơn 20 năm trôi qua, cậu bạn học đó đã từ lâu không có tin tức gì, nhưng "chiến tích" thôi học của cậu ta vẫn có để lại ấn tượng sâu sắc đối với tôi và trở thành ví dụ phản diện mà tôi thường nói với người khác.

Ví dụ về người bạn này của tôi đã chứng tỏ rằng, thi lại không nhất định sẽ vào được trường đại học mình mong muốn, điều này phải xem xét tình hình thực tế của bản thân. Nếu như thành tích thi đại học chính là thể hiện thực lực của mình thì không cần thiết thi lại. Tôi luôn cho rằng cậu bạn kia của tôi rơi vào trường hợp này. Bây giờ nghĩ lại, trường chúng tôi tuy không phải trường gì nổi tiếng, nhưng cũng xếp nhất nhì trong tỉnh nhà; ngành chúng tôi học tuy không phải ngành "hot" nhưng ngành này của khoa chúng tôi xếp hạng khá tốt trong cả nước, nếu chịu khó thì vẫn có thể học được nhiều điều. Hơn nữa, đời người rất dài, bốn năm sau có thể học nghiên cứu sinh ngành khác ở trường khác, nếu cho rằng ngành mình học không đủ hấp dẫn thì cũng có thể lựa chọn học hai bằng song song. Vì thế, trạng thái tâm lý tốt một chút thì nên "nếu đã đến thì hãy yên tâm ở lại" để mưu cầu sự phát triển về sau. Sự thật cũng chứng minh đa số các bạn học lớp tôi sau này đều phát triển tương đối tốt.

Chuyện này không chỉ có một, năm 2009, một cô bé sống ở tầng dưới nhà tôi do khi thi không phát huy được năng lực thường ngày, trượt nguyện vọng 1 là Đại học Bắc Kinh với số điểm cao 629 điểm, được tuyển vào nguyện vọng 2 là Đại học Lâm nghiệp Bắc Kinh. Cũng học ở Đại học lâm nghiệp một tháng, cho rằng mình không thể hòa nhập với bạn học nên cô bé lựa chọn thôi học để thi lại. Điểm khác là sau một năm khổ công ôn luyện, cô bé đã thi đỗ trường Đại học Khoa học Kỹ thuật Hồng Kông, mọi người đều vui mừng.

Cô bé này hiện là một thành viên điển hình trong đội quân "điểm cao thi lại" đông đảo. Những đứa trẻ này do lúc thi không phát huy được như thường ngày, lại đăng ký nguyện vọng không hợp lý, kết quả là phải vào một trường chênh lệch quá xa với trường mục tiêu của mình, từ đó dẫn tới chênh lệch tâm lý lớn và không chịu chấp nhận. Nhóm trẻ này có thực lực khá mạnh, có thể thi lại một năm, năm sau tiến công trường mục tiêu, thông thường đều có thể thi đỗ.

Vì là hàng xóm thân thiết nên khi con gái tôi vừa lên lớp 12 là bà mẹ của cô bé đó liền nói với tôi: Nhất định đừng cho con thi lại, dày vò kinh khủng lắm! Chị ấy bảo, cả một năm trời, chị ấy luôn thấp thỏm lo lắng, lần thi thử nào cũng sợ con thi không tốt, buổi tối luôn ngủ không ngon. Hơn nữa, chị ấy cảm thấy con cũng có áp lực rất lớn.

Những gia đình có con từng trải qua kỳ thi đại học đều hiểu rằng, thi đại học của Trung Quốc không chỉ có học sinh thi mà cả phụ huynh cũng thi. Quả thực là “con cái bận đánh trận ở tiền tuyến, cha mẹ bận chi viện ở hậu phương.” Nhưng tập quán giáo dục như vậy, chúng ta còn biết làm thế nào?

Thi lại hay không thi lại? Cả những trẻ đã có nơi chốn học hành và những trẻ thi trượt đều phải quyết định tùy theo tình hình.

Có những đứa trẻ rất có tiềm năng nhưng ba năm cấp ba không chịu khó học hành, do đó khi tham gia thi đại học làm bài thi rất kém. Những trẻ này nếu có ý định thi lại thì phụ huynh nên ủng hộ. Vào ngày khai giảng đại học, nhìn bạn học cũ đều “tay nải lên đường” đi học, trong lòng chúng sẽ dồn lực quyết tâm, sau khi “biết xấu hổ mà càng cố gắng”, phấn đấu nỗ lực, một năm sau điểm số sẽ nhảy vọt để cuối cùng đỗ vào trường như mong muốn.

Với những trẻ vốn có thực lực thi đỗ đại học nhưng khi vào thi lại làm bài không tốt nên thi trượt, cha mẹ cũng nên động viên con thi lại, giúp con thực hiện lý tưởng của mình.

Còn những trẻ trong mắt cha mẹ vốn đã “không phải sinh ra để học hành”, rất nhanh nhẹn thông minh trong các lĩnh vực khác trừ việc học hành thi cử thì không phù hợp để thi lại. Trong trường hợp này, cha mẹ không nên để sự tự tin của trẻ bị giảm sút hết lần này đến lần khác trong các kỳ thi đại học, mà nên cho trẻ học một môn nghề mà chúng yêu thích.

Tôi có một cô cháu gái thuộc trường hợp này, mặt nào cũng tốt, chỉ duy có thành tích thi cử là yếu kém. Vì cô bé đặc biệt yêu thích cái đẹp, sau khi tốt nghiệp cấp ba, bố mẹ đưa cháu đến Bắc Kinh học trang điểm. Cháu tôi học rất giỏi, còn chưa ra nghề thì đã theo thầy cô trang điểm cho khách hàng, khách hàng đều vô cùng hài lòng. Cô bé làm người hóa trang tại nhà hát kịch, các diễn viên đều tranh nhau đòi được cháu trang điểm. Làm trang điểm cho cô dâu quá xuất sắc nên không cần quảng cáo, các cô dâu đều giới thiệu bạn bè cho cháu. Đến Bắc Kinh chưa đầy hai năm, cháu tôi không những làm việc rất vui vẻ mà còn kiếm được nhiều tiền hơn cô chị tốt nghiệp đại học làm việc ở văn phòng.

Con người không ai giống ai, con đường thành tài của trẻ cũng không phải chỉ có duy nhất cách học đại học. Đối với một số đứa trẻ, không học đại học vẫn có thể “sống cho ra sống”.

Đối với việc có để trẻ thi lại hay không, người làm cha mẹ quả thực phải đắn đo kỹ càng. Sau khi thi đại học xong, cha mẹ nên cùng con phân tích tình hình bản thân, cẩn trọng đưa ra quyết định.

7. Du học có phù hợp với con cái chúng ta không

Đứng trước trào lưu du học, phụ huynh không nên ganh đua với nhau, mù quáng chạy theo trào lưu, có đưa con ra nước ngoài học đại học hay không, nhất định phải kết hợp với tình hình thực tế của trẻ để suy tính cẩn thận. Đối với những học sinh ngoan giỏi, du học chắc chắn là thêm một cơ hội tiếp nhận nền giáo dục tiên tiến, còn đối với những đứa trẻ yếu kém về năng lực thích nghi, khả năng làm chủ bản thân thì du học nước ngoài chưa chắc đã là một lựa chọn hay.

Vào kỳ nghỉ hè hết năm lớp 10, con gái tôi tham gia kỳ thi TOEFL, đạt được thành tích cao với 106 điểm. Ban đầu tôi cho cháu thi TOEFL là muốn cháu sau khi tốt nghiệp cấp ba thì nộp đơn vào trường đại học của nước ngoài để di du học. Lúc ấy, hộ khẩu của chúng tôi chưa chuyển về Bắc Kinh nên cháu học xong cấp ba sẽ không được thi đại học ở Bắc Kinh mà phải trở về nơi đăng ký hộ khẩu để tham gia kỳ thi, điều đó rất khó bảo đảm cho cháu vào được một trường đại học như mong muốn. Sau đó chuyển được hộ khẩu về Bắc Kinh, vợ chồng tôi suy đi tính lại, từ bỏ ý định đi du học, quyết định cho con gái học đại học trong nước.

Khi từ bỏ việc cho con đi du học nước ngoài, chúng tôi đã suy nghĩ thế này:

Một mặt, quả thực là chúng tôi không nỡ cho con gái ra nước ngoài khi còn nhỏ tuổi như thế. Tôi luôn nghĩ rằng đứa trẻ tốt nghiệp cấp ba mặc dù theo luật pháp đã là người trưởng thành, nhưng tâm hồn và trí tuệ của cháu vẫn chưa trưởng thành, rời xa cha mẹ một mình đến nơi đất khách quê người, nói cho cùng chúng tôi không thể nào yên tâm được.

Mặt khác, chúng tôi nghĩ rằng con gái mình học ban xã hội, cháu lại không chịu học các chuyên ngành như luật hay kinh tế, như vậy thì nếu ra nước ngoài cháu sẽ không có chuyên ngành nào phù hợp để học.

Còn có một nguyên nhân quan trọng nữa tìm hiểu được thông qua bạn bè đã lập nghiệp, phát triển ở nước ngoài. Họ nói: Ra nước ngoài thì hoặc là sớm hẳn như lúc học cấp một, cấp hai, vì lúc đó quan niệm văn hóa của trẻ vẫn chưa hình thành, sang đến nước ngoài sẽ nhanh chóng hòa nhập với nền văn hóa bản địa và dễ dàng kết bạn với những đứa trẻ của nhiều màu da. Trong lòng trẻ sẽ coi vùng đất đó là nơi phát triển của mình, xét một cách tương đối thì thâm tâm, trẻ sẽ không suy tính nó là xấu hay tốt. Hoặc là muộn hẳn như sau khi tốt nghiệp đại học ra nước ngoài học thạc sĩ hay tốt nghiệp xong thạc sĩ ra nước ngoài học tiếp tiến sĩ. Khi đó, nhân sinh quan của trẻ đã cơ bản hình thành, hơn nữa, văn hóa Trung Quốc đã ăn sâu vào tâm lý của trẻ, ra đến nước ngoài, bất kể là học tập hay tiếp nhận nền văn hóa ngoại quốc, trẻ đều sẽ có ý thức tìm tòi nghiên cứu, tức là mọi điều mình làm đều tuân theo mục đích "có ích cho mình" vì vậy mà sẽ có hiệu quả hơn. Sau hoàn thành việc học, nếu muốn phát triển ở nước ngoài thì nền tảng văn hóa tích lũy trong con người trẻ sẽ giúp ích cho chúng, nếu về nước để lập nghiệp thì những người "học rộng biết nhiều, thông Đông thuộc Tây" như trẻ càng dễ dàng phát huy tài năng trong công việc và các mối quan hệ, giao lưu xã hội.

Còn những đứa trẻ vừa tốt nghiệp cấp ba xong đã đi du học thlại không giống với hai trường hợp kể trên. Do thời kỳ thanh thiếu niên sống ở trong nước, tiếp thu nền giáo dục cơ cở hoàn chỉnh trong nước, mặc dù chưa hình thành hệ thống của riêng mình nhưng đã

có những lý giải cơ bản về văn hóa Trung Quốc. Tuy nhiên, đứa trẻ đã lớn như vậy nhưng tâm hồn và trí tuệ chưa hoàn toàn trưởng thành. Do đó, sau khi ra nước ngoài, một mặt, trẻ khao khát được hòa nhập vào môi trường văn hóa ngoại quốc, nhưng mặt khác lại quen với việc sử dụng những phương thức quen thuộc để sinh sống và học tập. Sự mâu thuẫn này khiến trẻ vô cùng khổ sở, những đứa trẻ nào có khả năng thích nghi tốt thì dần dần thích ứng với môi trường xung quanh, hòa nhập với những bạn học đến từ nhiều quốc gia khác nhau. Còn những đứa trẻ năng lực thích nghi kém lại tụ tập với những đứa trẻ đồng hương khác, ngoài giờ học chỉ toàn giao lưu qua lại với bạn bè người Hoa. Bạn bè tôi cho hay, kiểu thứ hai này chiếm đại đa số du học sinh, mà kết quả của chuyện này chính là trong tương lai trẻ sẽ không thể phát triển tốt được.

Sau khi nghe bạn bè nói về tình hình chung, chúng tôi càng mạnh dạn từ bỏ ý định cho con đi du học nước ngoài. Suy nghĩ lúc đó là để con gái học đại học ở trong nước trước, tốt nghiệp đại học xong, nếu cháu muốn ra nước ngoài học sâu hơn thì chúng tôi sẽ toàn tâm toàn lực ủng hộ cháu.

Thực ra, nguyên nhân chủ yếu mà chúng tôi không cho con gái đi học ở nước ngoài vẫn là cháu hoàn toàn không muốn đi. Trong số bạn học của cháu có nhiều người ra nước ngoài học, thậm chí du học ngay từ cấp một, nhưng cháu không hề bị dao động vì điều đó. Thấy con gái không thiết tha, chúng tôi cũng không đành lòng để cháu đi, cuối cùng cháu đã ở lại học đại học trong nước.

Mấy năm gần đây lại dấy lên cao trào xuất ngoại, trong đó học sinh vừa tốt nghiệp cấp ba liền ra nước ngoài học đại học chiếm một tỷ lệ lớn. Trong số những đứa trẻ này, có những em là học sinh giỏi tốp đầu trong trường, nếu tham gia thi đại học trong nước thì nhất định có thể đỗ vào trường đại học tốt nhất, nhưng các em và bố mẹ đều không coi trọng giáo dục đại học trong nước nên đã nộp đơn vào những trường đại học đỉnh cao của nước ngoài để được đào tạo sâu. Cậu bạn lớn lên với con gái tôi từ nhỏ đã đăng ký thành công vào trường Đại học Duke – trường đứng thứ 9 trong danh sách xếp hạng tổng hợp ở Mỹ. Cũng có một số học sinh cấp ba sức học trung bình, cho rằng mình không thể thi vào những trường hàng đầu nên đã lựa chọn ra nước ngoài học, đồng thời có thể xin những trường rất tốt, một bạn học của con gái tôi đăng kí được vào Đại học Washington; còn một bộ phận học sinh không có khả năng thi đỗ đại học trong nước nên cha mẹ tìm đường ra cho con, cũng đưa con đi đào tạo ở nước ngoài, những đứa trẻ này sẽ học những trường đẳng cấp kém hơn, thậm chí có em còn theo học học viện của khu dân cư.

Đối với cha mẹ, việc đưa con ra nước ngoài học hay học tập trong nước đều vì một mục đích là để con có một tiền đồ tốt đẹp. Qua việc tiếp xúc với các du học sinh nhỏ tuổi, bất kể là những đứa trẻ thuộc tầng lớp nào, có những trẻ sau này phát triển rất tốt, cũng có trẻ học không tốt lắm, ảnh hưởng đến sự phát triển trong tương lai, việc này quả thật là mỗi người mỗi khác.

Tôi từng có một thời gian cùng làm việc với một cô gái du học Anh về. Cô ấy được bố mẹ cho ra nước ngoài ngay sau khi tốt nghiệp cấp ba, mất tám năm để hoàn thành việc học đại học, thạc sĩ rồi tiến sĩ, tốt nghiệp đúng lúc xảy ra khủng hoảng kinh tế, bên Anh khó kiếm việc làm nên trở về nước.

Cô gái này giúp tôi nhận biết được về năng lực làm việc của những đứa trẻ đi du học về. Cô ấy học ngành kiến trúc xây dựng môi trường, nhưng vừa vào làm đã tiếp nhận ngay hoạt động tổ chức một hội nghị quy mô lớn về bảo vệ môi trường. Đây là một khái niệm hoàn toàn mới đối với cô ấy, trong cả quá trình chuẩn bị cho hội nghị cô ấy đã nỗ lực làm việc "gặp núi mở đường, gặp sông bắc cầu". Sau đó, hai tháng trôi qua, khi hội nghị diễn ra, ông chủ thấy quy mô hội nghị lớn và có trình tự trước sau thì cảm động đến mức đã biểu dương cô ấy. Từ đó, cô ấy đã có vị trí vững chắc ở trong đơn vị công tác này.

Khi ấy, con gái tôi đang học lớp 10, vẫn đang do dự chuyện có ra nước ngoài hay không. Tôi trò chuyện riêng với cô gái ấy về tình hình học tập ở nước ngoài. Cô ấy nói: Lợi ích to lớn nhất của việc du học nước ngoài không phải là học được bao nhiêu kiến thức mà là bản thân hiểu được cách biết ơn, học được cách sống, học được cách đối diện với khó khăn một cách đúng đắn. Cô ấy kể rằng trước khi đi nước ngoài, bố mẹ chưa từng để cô ấy phải lo lắng bắt cứ chuyện gì, chưa từng để cô ấy làm bất cứ việc gì, rồi bỗng nhiên cô ấy phải đến nơi đất khách quê người, việc gì cũng phải đương đầu một mình. Cô ấy nói khi xa quê hương xa cha mẹ, cô ấy cảm thấy mình bỗng lớn lên, bỗng bắt đầu hiểu được nỗi vất vả của bố mẹ. Và trải qua mấy năm đơn độc giải quyết mọi việc ở Anh, cô ấy trở nên không sợ khó khăn nữa, cho rằng việc thành tại người, chỉ cần cố gắng thì không có việc gì là không làm được.

Đúng vậy, cho con đi học nước ngoài là thể hiện sự buông tay ở mức độ cao nhất của cha mẹ. Khi ở trong nước, cha mẹ có thể giúp đỡ con cái mỗi lúc gặp khó khăn, nhưng một khi đã ra nước ngoài, trẻ phải tự mình đương đầu với mọi phiền phức gặp phải, cô gái này học tập và sinh sống một mình ở nước ngoài suốt tám năm, năng lực tự nhiên được nâng lên rất nhiều.

Thế nhưng cũng có những đứa trẻ thất bại khi ra nước ngoài. Tôi có quen một cậu bé, thành tích học cấp ba hơi kém, bố mẹ cậu thấy tình hình này con không thi được vào đại học, liền thông qua đơn vị môi giới đưa con đi nước ngoài học đại học. Kết quả là sau mấy năm trời, cậu ta trở nên ăn chơi đàn đúm, tiêu hết của bố mẹ cả trăm ngàn tệ, không học tập được chút kiến thức nào, ngay cả bằng tốt nghiệp cũng không mang về được. Bất đắc dĩ phải về nước, khi đi tìm việc, đơn vị tốt thì người ta không nhận cậu ta, đơn vị kém thì cậu ta không ưng, thành ra cao không tới thấp chẳng xong. Về nước đã hai năm mà chẳng làm nổi chuyện gì tử tế, khiến bố mẹ sầu não suốt ngày.

Từ câu chuyện của cậu bé đó, chúng ta nhận thấy không phải đứa trẻ nào cũng thích hợp đi du học.

Theo tình hình tìm hiểu được trong vài năm gần đây, tình hình học sinh đi du học ngay sau khi tốt nghiệp cấp ba đại thể có mấy kiểu dưới đây:

Những học sinh học giỏi nổi bật từ khi học trung học ở trong nước, nguyên nhân các em có thể học xuất sắc ở trong nước là do bồi đắp được thói quen học tập và sinh hoạt lành mạnh. Sau khi ra nước ngoài, những đứa trẻ này thường duy trì được thói quen tốt, học hành khá siêng năng, trong cuộc sống chú ý điều độ, và thông thường đều học hành đến nơi đến chốn, cuối cùng, dù là làm việc ở nước ngoài hay trong nước thì đều có thể phát triển rất tốt.

Còn những học sinh thành tích học tập trung bình, nhưng năng lực thích nghi tốt và chịu khó vươn lên, sau khi ra nước ngoài sẽ nhanh chóng thích nghi với hoàn cảnh, hòa nhập vào môi trường đại học và nền văn hóa nước ngoài. Do năng lực sống vượt trội hơn hẳn, những đứa trẻ này về sau thậm chí còn phát triển tốt hơn cả những trẻ vốn là học sinh giỏi nổi bật ở trong nước.

Có một kiểu học sinh không thích hợp với việc du học, đó là những trẻ có tố chất thích nghi yếu kém. Một lần, tôi nghe một người bạn làm công tác tư vấn tâm lý kể chuyện, anh ấy tiếp nhận một nữ du học sinh, vì khi ra nước ngoài không thích nghi được với hoàn cảnh, dẫn tới áp lực tâm lý quá lớn, biến thành bệnh trầm cảm, ở nước ngoài không có người chăm lo, bố mẹ cô bé đành đón con về để điều trị và đích thân chăm sóc. Với những đứa trẻ như thế, tốt nhất là phụ huynh nên cho chúng ở lại, dù học một trường cao đẳng, gặp việc gì còn bàn bạc coi sóc, như thế trẻ mới có tương lai. Nếu không, tâm lý trẻ bị trục trặc thì còn lỡ dở cả đời.

Không phù hợp nhất với việc du học là những đứa trẻ yếu kém về năng lực tự kiềm chế và những đứa trẻ khi ở trong nước được bố me bao bọc quá nhiều. Khi ở trong nước, do việc gì cũng có bố mẹ quản thúc nên chúng còn có thể bớt phóng túng. Một khi ra đến nước ngoài, "tướng ở xa quân không nghe lệnh", khó khăn lắm mới thoát khỏi sự quản lý, giống như con ngựa hoang tuột dây cương, khó lòng cưỡng lại được những cám dỗ bên ngoài kia, vứt bỏ sự nghiệp học hành, tiền đồ, những lời căn dặn gửi gắm của bố mẹ lại sau lưng. Những đứa trẻ này không những sẽ không học hành đến nơi đến chốn mà còn tiêm nhiễm toàn thói hư tật xấu. Nếu trong nhà có con cái như thế này thì cha mẹ nhất định phải suy tính cẩn trọng về việc có cho con đi du học hay không.

Đối với những gia đình có điều kiện kinh tế tương đối khá giả, việc đi nước ngoài du học chắc chắn là một cơ hội để tiếp thu nền giáo dục cao cấp và còn miễn được cho con cái những vất vả khổ sở khi chen chúc trên chiếc cầu độc mộc thi đại học trong nước. Tuy nhiên, ngoài việc tính toán đến nhân tố điều kiện kinh tế của gia đình thì nên suy nghĩ tới điều kiện riêng của con trẻ, xem rốt cuộc trẻ có phù hợp với việc xuất ngoại du học không, chứ không nên ganh đua với nhau, mù quáng chạy theo trào lưu.